

**PERSIANLAHDEN SODASTA OPERAATIO IRAQI FREEDOMIIN –
YHDYSVALTAIN ERIKOISJOUKKOJEN KÄYTTÖPERIAATTEIDEN
KEHITTYMINEN JA SEN VAIKUTUKSET KÄYTÄNNÖN TOIMIN-
TAAN.**

Pro Gradu -tutkimus

Yliluutnantti
Jarkko Kolehmainen

Sotatieteiden maisterikurssi 2
Huolto-opintosuunta

Huhtikuu 2013

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Kurssi Sotatieteiden maisterikurssi 2	Opintosuunta Huoltolinja
Tekijä Yliluutnantti Jarkko Kolehmainen	
Opinnäytetyön nimi PERSIANLAHDEN SODASTA OPERAATIO IRAQI FREEDOMIIN – YHDYSVAL- TAIN ERIKOISJOUKKOJEN KÄYTTÖPERIAATTEIDEN KEHITTYMINEN JA SEN VAIKUTUKSET KÄYTÄNNÖN TOIMINTAAN.	
Oppiaine, johon työ liittyy Sotahistoria	Säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun kirjasto
Aika Huhtikuu 2013	Tekstisivuja 100 Liitesivuja 3
TIIVISTELMÄ <p>Vuonna 1991 päättynyt Persianlahden sota oli monella tapaa merkityksellinen konflikti erikoisjoukkojen tulevaisuutta ajatellen. Se osoitti monessa asiassa erikoisjoukkojen käytön hyödyt. Vuonna 2003 alkanut ja päättynyt operaatio Iraqi Freedom taas oli monessa suhteessa erikoisjoukkojen käytön osalta ennennäkemätön operaatio. Erikoisjoukkoja käytettiin laajemmin kuin koskaan niin tavanomaisten joukkojen tukena kuin itsenäisissä tehtävissä.</p> <p>Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää kuinka erikoisjoukkojen käyttöperiaatteet kehittyivät Persianlahden sodan ja operaatio Iraqi Freedomin välillä ja kuinka se ilmeni käytännössä. Kysymykseen haetaan vastausta seuraavien alakysymysten avulla: Mitä erikoisjoukkoja operaatioissa käytettiin ja mitkä olivat niiden käyttöperiaatteet, miten erikoisjoukkoja käytettiin Persianlahden sodassa ja miten niitä käytettiin operaatio Iraqi Freedomissa?</p> <p>Tämä tutkimus on asiakirjatutkimus ja tutkimusmenetelmänä on käytetty sisältöanalyysia. Keskeisimpinä lähteinä on käytetty ohjesääntöjä, tutkimuksia sekä tutkimuskirjallisuutta. Tutkimuksessa on pyritty luomaan kuva erikoisjoukkojen käytöstä sekä tutkittu vallinneita erikoisjoukkojen käyttöperiaatteita ja niiden vaikutusta erikoisjoukkojen käyttöön.</p> <p>Erikoisjoukkojen toiminnassa on nähtävissä Persianlahden sodan ja operaatio Iraqi Freedomin välillä merkittäviä eroja. Suurimmaksi osaksi erot johtuivat erikoisjoukkojen muuttuneista käyttöperiaatteista, mutta välillä toiminta myös poikkesi vallitsevasta doktriinista.</p>	
AVAINSANAT Erikoisjoukot, Erikoisoperaatiot, Persianlahden sota, Operaatio Iraqi Freedom, Erikoisjoukkojen käyttöperiaatteet.	

PERSIANLAHDEN SODASTA OPERAATIO IRAQI FREEDOMIIN – YHDYSVALTAIN ERIKOISJOUKKOJEN KÄYTTÖPERIAATTEIDEN KEHITTYMINEN JA SEN VAIKUTUKSET KÄYTÄNNÖN TOIMINTAAN.

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	1
1.1	JOHDATUS TUTKIMUSAIHEESEEN	1
1.2	TUTKIMUSAIHEEN RAJAUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	2
1.3	AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET JA KESKEISIMMÄT LÄHTEET	3
1.4	TUTKIMUSMENETELMÄ JA TUTKIMUKSEN RAKENNE	7
1.5	KESKEISET KÄSITTEET	8
2	YHDYSVALTOJEN ERIKOISJOUKOT, NIIDEN KÄYTTÖPERIAATTEET JA YDINTEHTÄVÄT	10
2.1	MAAVOIMIEN ERIKOISJOUKOT	10
2.2	MERIVOIMIEN ERIKOISJOUKOT	16
2.3	ILMAVOIMIEN ERIKOISJOUKOT	17
2.4	JOINT SPECIAL OPERATIONS COMMAND	18
2.5	YHDYSVALTOJEN ERIKOISJOUKKOJEN KÄYTTÖPERIAATTEET JA YDINTEHTÄVÄT	20
2.6	PERSIANLAHDEN SOTA	21
2.6.1	ERIKOISJOUKKOJEN YLEISIÄ KÄYTTÖPERIAATTEITA	22
2.6.2	YDINTEHTÄVÄT	24
2.7	OPERAATIO IRAQI FREEDOM	34
2.7.1	YDINTEHTÄVÄT	35
2.7.2	YLEISET KÄYTTÖPERIAATTEET	37
2.8	JOHTOPÄÄTÖKSET	38
3	ERIKOISJOUKOT PERSIANLAHDEN SODASSA	40
3.1	JOHTOSUHTEET	40
3.2	ERIKOISJOUKKOJEN TEHTÄVÄT, NIIDEN SUUNNITTELU JA TOTEUTTAMINEN	42
3.3	ERIKOISJOUKKOJEN TOIMINTA OPERAATIO AAVIKKOKILVESSÄ JA AAVIKKOMYRSKYSSÄ	44
3.3.1	EPÄTAVANOMAINEN SODANKÄYNTI JA VASTAKUMOUKSELLISEN TOIMINNAN TUKEMINEN	44
3.3.2	PSYKOLOGINEN SODANKÄYNTI JA SIVIILIIHTEISTYÖ	45
3.3.3	ERIKOISTIEDUSTELU	49
3.3.4	ETSINTÄ- JA PELASTUSOPERAATIOT	52
3.3.5	TAISTELUTOIMINTA	54
3.4	JOHTOPÄÄTÖKSET	58
4	ERIKOISJOUKOT OPERAATIO IRAQI FREEDOMISSA	61
4.1	JOHTOSUHTEET	63
4.2	ERIKOISJOUKKOJEN TEHTÄVÄT, NIIDEN SUUNNITTELU JA TOTEUTTAMINEN	64

4.3	ERIKOISJOUKKOJEN TOIMINTA OPERAATIO IRAQI FREEDOMISSA	67
4.4	COMBINED JOINT SPECIAL OPERATIONS TASK FORCE - NORTH	68
4.5	COMBINED JOINT SPECIAL OPERATIONS TASK FORCE - WEST	76
4.6	TASK FORCE 20	84
4.7	NAVAL SPECIAL OPERATIONS TASK FORCE	87
4.8	PSYKOLOGINEN SODANKÄYNTI JA SIVILIIHTEISTYÖ	88
4.9	JOHTOPÄÄTÖKSET	92
5	TUTKIMUKSEN TULOKSET	96
6	LÄHTEET	101
7	LIIITTEET	107

PERSIANLAHDEN SODASTA OPERAATIO IRAQI FREEDOMIIN – YHDYSVALTAIN ERIKOISJOUKKOJEN KÄYTTÖPERIAATTEIDEN KEHITTYMINEN JA SEN VAIKUTUKSET KÄYTÄNNÖN TOIMIN- TAAN.

1 JOHDANTO

1.1 Johdatus tutkimusaiheeseen

Yhdysvaltojen erikoisjoukkojen, kuten muidenkin sotilaallisten joukkojen, käyttö perustuu aina ohjesääntöihin eli doktriineihin. Persianlahden sodan seurauksena erikoisjoukkoihin kohdennettiin joitain merkittäviä muutoksia, mikä vaikutti myös doktriineihin. Sodan jälkeen erikoisjoukkojen toiminnan luonne muuttui ja niiden käyttö jatkui humanitaarisena toimintana Persianlahden alueella.

Vaikka erikoisjoukot ylläpitävät aina kykyä suorittaa viittä doktriinien mukaista ydintehtävää, taistelutoimintaa, erikoistiedustelua, vastakumouksellisen toiminnan tukemista, epätaivomaista sodankäyntiä ja terrorismin vastaista taistelua, päätettiin niitä käyttää Persianlahden sodan jälkeen pääsääntöisesti rauhanomaisemmissa tehtävissä. Tämä kuitenkin muuttui Yhdysvaltain joukkojen osallistuttua NATO-operaatioihin Balkanilla 1995–2001.

Balkanilla suoritettut operaatiot olivat ensimmäisiä pitkä kestoisia operaatioita, joissa erikoisjoukot toimivat yhdessä tavanomaisten joukkojen kanssa. Operaatioita suoritettiin puolustus-
haarojen välisenä yhteistyönä sekä liittoumamuodossa. Tämän kaltainen uudenlainen yhteistyö mahdollisti erikoisjoukkojen ja tavanomaisten joukkojen oppia toisiltaan niiden kyvyistä ja heikkouksista.

Vuonna 2001 syyskuun 11. päivän jälkeisten terrori-iskujen jälkeen Yhdysvallat päätti välittömästi käynnistää Afganistanissa Operaatio Enduring Freedomin (OEF). OEF:ssa erikoisjoukoille annettiin merkittäviä tehtäviä joita ne suorittivat menestyksellisesti. Balkanilla alkanut yhteistyö ja uudenlainen erikoisjoukkojen käyttö oli tässä merkittävässä asemassa, mutta myös kehittynyt teknologia vaikutti menestykseen. Vain 17 kuukautta myöhemmin Yhdysvaltain hallitus käynnisti Operaatio Iraqi Freedomin (OIF), tarkoituksena syöstä Saddam Hussein valasta.

Erikoisjoukkojen rooli OIF:ssa oli suuri ja tietyltä osin ennennäkemätön. Ensimmäistä kertaa erikoisjoukkoja käytettiin korvaamaan suurta määrää tavanomaisia joukkoja. Lisäksi vastassa oli mekanisoitu, suurilukuinen vihollinen, jota vastaan erikoisjoukkoja ei ollut suunniteltu käytettävän.¹ Afganistanissa alkanut uudenlainen yhteistyö erikoisjoukkojen ja täsmäaseiden sekä kehittyneen vakoilu, tarkkailu ja tiedustelujärjestelmän (IS&R) välillä jatkui, mikä osiltaan määritti uudelleen myös erikoisjoukkojen tulevaa roolia.²

Erikoisjoukkojen toiminnan kehittyminen johtaa aina poikkeuksetta uusien doktriinien synty-miseen sekä vanhojen päivittymiseen. Doktriinien päivittyminen taas johtaa erikoisjoukkojen toiminnan muuttumiseen uusissa operaatioissa. Kyseessä on jatkuvan muutoksen tie, jossa aina opitaan ja kehitetään uutta, sovelletaan sitä käytäntöön ja kehitetään lisää. Persianlahden sodan ja Operaatio Iraqi Freedomin välillä doktriineissa tapahtui useita päivityksiä ja uusia doktriineja julkaistiin, joten näiden kahden konfliktin vertaileminen on erinomainen keino saada tietoa erikoisjoukkojen käyttöperiaatteiden muutoksien vaikutuksista käytännön toiminta-

1.2 Tutkimusaiheen rajaus ja tutkimuskysymykset

Ajallisesti tutkimus rajataan koskemaan operaatio Iraqi Freedomia sekä Persianlahden sotaa ja sen molempia operaatioita, Aavikkokilpeä (Desert Shield) ja Aavikkomyrskyä (Desert Storm).

Tutkimuksessa käsiteltävät erikoisjoukot on rajattu Yhdysvaltojen erikoisjoukkoihin. Operaatioissa oli mukana myös Yhdysvaltojen johtamaan liittoumaan kuuluvien muiden maiden eri-

¹ Ramirez, Armando J: *From Bosnia to Baghdad – Evolution of US Army Special Forces from 1995 – 2004*. Thesis, Naval Postgraduate School, California 2004, 42.

² Cordesman, Anthony H: *The Iraq War – Strategy, Tactics and Military Lessons*. Praeger Publishers, Westport 2003, 9.

koisjoukkoja, mutta niitä käsitellään vain siltä osin kuin se on tutkimuksen kannalta olennaista. Erikoisjoukoilla tutkimuksessa tarkoitetaan Yhdysvaltojen puolustusministeriön määrittelemiä erikoisoperaatioita suorittavia joukkoja. Tästä johtuen tutkimuksen ulkopuolelle rajataan joitain joukkoja, mitä voitaisiin muuten pitää erikoisjoukkoina, kuten Yhdysvaltojen merijalkaväki. Erikoisjoukkoihin kuuluvaksi sen sijaan lasketaan joitain ei-sotilaallisia joukkoja, jotka suorittavat erikoisoperaatioita, kuten Yhdysvaltojen keskustiedustelupalvelu (Central Intelligence agency, CIA).

Tutkimuksessa käsitellään neljän erikoisjoukoista muodostetun taisteluosaston toimintaa Iraqi Freedomissa ja sitä verrataan sitä Persianlahden sodassa toimineiden erikoisjoukkojen toimintaan käyttöperiaatteiden ja ydintehtävien näkökulmasta. Tarkoituksena on muodostaa kuva siitä kuinka erikoisjoukkojen käyttö erosi kahden eri operaation välillä ja mikä siihen vaikutti. Tästä syystä tutkimuksessa vertaillaan myös operaatioiden aikaisia erikoisjoukkojen käyttöperiaatteita.

Tutkimuksen päätutkimuskysymys on: **Miten Yhdysvaltojen erikoisjoukkojen doktriinien mukaisten käyttöperiaatteiden kehittyminen Persianlahden sodan jälkeen vaikutti erikoisjoukkojen toimintaan Iraqi Freedomissa?** Pääkysymykseen haetaan vastausta seuraavien alakysymysten avulla:

- Mitä erikoisjoukkoja operaatioissa käytettiin?
- Millaiset olivat erikoisjoukkojen tehtävät ja käyttöperiaatteet operaatioiden aikaan?
- Kuinka erikoisjoukkoja käytettiin Persianlahden sodassa?
- Kuinka erikoisjoukkoja käytettiin Iraqi Freedomissa?

1.3 Aikaisemmat tutkimukset ja keskeisimmät lähteet

Erikoisjoukkoja, niiden tehtäviä ja käyttöperiaatteita tutkittaessa tärkeimpiä lähteitä ovat olleet Yhdysvaltain asevoimien ohjesäännöt sekä puolustusministeriön asiakirjat. Hyvänä lähteenä erikoisjoukkojen toiminnasta ja koulutuksesta on toiminut Mike Ryanin *Erikoisjoukot* sekä erikoisjoukkojen viralliset kotisivut. Päälähteenä Persianlahden sodan osalta ovat toimineet *Unconventional Warfare - Rebuilding US Special Operations* sekä Yhdysvaltain kongressille jätetty loppuraportti Persianlahden sodasta. Operaatio Iraqi Freedomista, sen suunnittelusta ja lopputuloksesta kertovia kirjoja löytyy useita. Hyvinä teoksina tutkittaessa erikoisjoukkojen tehtävien toteutusta ja suunnittelua Iraqi Freedomista ovat toimineet *The Iraq War - Strategy, Tactics and Military lessons, Special Operation Forces in Iraq, All roads lead to*

Baghdad sekä *On Point – The United States Army in Operation Iraqi Freedom*. Edellä mainitut teokset ovat toimineet päälähteinä tutkittaessa erikoisjoukkojen toimintaa OIF:ssa ja Persianlahden sodassa. Muina lähteinä ovat toimineet lehtiartikkelit, viralliset asiakirjat ja tutkimukset. Erikoisjoukkojen käyttöperiaatteiden osalta päälähteinä ovat toimineet Yhdysvaltojen asevoimien ohjesäännöt.

Unconventional Warfare - Rebuilding US Special Operations Forces on Yhdysvaltojen erikoisjoukkojen historiasta ja kehityksestä kertova teos. Se käsittelee myös laajasti Persianlahden sotaa, koska sillä oli suuri merkitys erikoisjoukkojen käyttöperiaatteiden ja toiminnan muovautumisessa. Teoksen kirjoittaja Susan Marquis on toiminut puolustusministeriön kansliassa operaatiotutkimuksen analyytikkona 1989 – 1994, armeijan pääesikunnan ohjelma-analyytikkona sekä muissa puolustusministeriön kanslian osastonjohto- ja analyytikon tehtävissä. Kirjasta löytyvän tiedon varmistamiseksi sitä on verrattu virallisiin asiakirjoihin, pääasiassa Persianlahden sodan loppuraporttiin. Näin ollen kirjaa voidaan pitää luotettavana lähteenä.

The Iraq War - Strategy, Tactics and Military lessons on teos, joka perustuu Yhdysvaltain kongressille luovutettuun Operaatio Iraqi Freedomin loppuraporttiin, jota on täydennetty asiantuntijalausunnoilla ja sekä operaatioihin osallistuneiden sotilaiden haastatteluilla. Teoksessa kuvataan operaation eteneminen kronologisessa järjestyksessä. Teoksen alussa otetaan kriittisesti kantaa sen sisältöön ja esimerkiksi erikoisjoukkojen toiminnan osalta todetaan, että moni yksityiskohta pysyy edelleen salassa. Kirjan lopussa käydään läpi operaation onnistumisia ja epäonnistumisia ja pohditaan niihin johtaneita syitä. Kirjan kattavien lähteiden ja sen itsekriittisyyden takia sitä voidaan pitää erinomaisena lähteenä.

All roads lead to Bagdad on USASOC:n (US Army Special Operations Command) historian laitoksen julkaisema teos, joka kertoo Yhdysvaltojen maavoimien erikoisjoukoista Iraqi Freedomissa. Teos käsittelee kattavasti erikoisjoukkojen toiminnan, alkaen sen suunnittelusta ja päättyen operaation loppumiseen. Lähteinä teoksessa on käytetty virallisia asiakirjoja, lehtiartikkeleita ja erikoisjoukkojen sotilaiden haastatteluja. Tämän takia kirjaa voidaan pitää luotettava lähteenä.

Special Operations Forces in Iraq on teos, jossa kuvataan tiivistetysti OIF:n osallistuneiden erikoisjoukkojen kokoonpanot sekä niiden suorittamat tärkeimmät tehtävät. Kirja ei ole viitustetty, mutta sen lopussa on mainitaan käytetyt lähteet, joiden joukossa on esimerkiksi *All*

roads lead to Baghdad. Kaikki teokseen viitatus teksti on pystytty varmentamaan useasta eri lähteestä, joten kirjaa voidaan pitää luotettavana lähteenä.

On Point – The United States Army in Operations Iraqi Freedom kertoo Yhdysvaltain maavoimien suorittamista operaatioista OIF:ssa. Sen kirjoittajat ovat operaatioon osallistuneita upseereita. Kirja on Fort Leavenworthissa sijaitsevan Combat Studies Instituten tuottaman virallinen historiikki. Kirjan lähdeluettelo on todella kattava ja se käsittää useita erityyppisiä lähteitä, mukaan luettuna osan edellä mainituista lähteistä. Kirjasta löytyy karttojen lisäksi myös joukkojen kokoonpanot ja taistelujärjestykset.

Erikoisjoukot on suomennettu painos englanninkielisestä *Special Operations Forces* -teoksesta. Kirja käsittelee erikoisjoukkojen valintakokeita, koulutusta ja niiden suorittamia operaatioita. Kirja perustuu erikoisjoukkojen sotilaiden haastatteluihin ja erikoisjoukoista kertovaan kirjallisuuteen. Kirjassa ei ole mainittu lähteitä nimeltä, joten sen sisältöön on osin suhtauduttava varauksella. Suurin osa kirjassa olevasta sisällöstä on kuitenkin pystytty varmentamaan muista lähteistä, kuten esimerkiksi erikoisjoukkojen omilta kotisivuilta. Parhaiten aihetta käsitteleviä muita internetsivustoja ovat olleet globalsecurity.com sekä americanspecialops.com.

Erikoisjoukkojen käyttöä Iraqi Freedomissa käsittelevää suomalaista tutkimusta ei ole aikaisemmin tehty. Aiheen kiinnostavuudesta kuitenkin kertoo markkinoilla olevien erikoisjoukkoja käsittelevän kirjallisuuden määrä. Suurin osa teoksista on kuitenkin yleistieto- tai sotilaiden omia kertomuksia erikoisoperaatioista.

Aihetta käsitteleviä ja sitä sivuavia ulkomaalaisia tutkimuksia löytyy useita. Majuri Ramirezin tutkimus Yhdysvaltain maavoimien erikoisjoukkojen kehityksestä 1995 – 2004 on toiminut erinomaisena lähteenä tutkittaessa erikoisjoukkojen käyttöä Iraqi Freedomissa. Tutkimus on tehty Yhdysvaltain laivaston sotakorkeakoulussa. Tutkimuksessa OIF:sta on kirjoitettu kokonainen pääluku ja siinä on käytetty useita lähteitä. Juuri tutkimuksen lähteet tekevät siitä ainoaksi lähteen tämän tutkimuksen kannalta. Yleisempien, jo edellä mainittujen lähteiden lisäksi Ramirez on käyttänyt työssään lähteinä erikoisjoukkojen OIF:ssa saamia operaatiokäskyjä, taistelukertomuksia sekä sotilasopetuslaitoksessa pidettyjä näyttöesityksiä. Ramirezin tutkielmasta onkin voitu varmentaa useita muissa teoksissa esiintyneitä tapahtumia, mutta se on myös tuonut tutkimukseen sellaista tietoa, jonka hankkiminen olisi muutoin mahdotonta.

Erikoisjoukkojen käyttöä Persianlahden sodassa käsitteleviä suomalaisia tutkimuksia löytyy kolme kappaletta. Näistä tutkimuksista on saatu paljon tietoa erikoisjoukkojen toiminnasta Persianlahdella, mutta tärkeimpänä seikkana tutkimuksissa on niistä löytynyt kattava määrä lähdemateriaalia. Tutkimukset on tehty Maanpuolustuskorkeakoululla ja asiaa ovat tutkineet kadetit Reijonen ja Kukkonen sekä kapteeni Sandell. Kukkonen tutkimus käsittelee pelkästään Yhdysvaltojen erikoisjoukkoja kun taas Sandell ja Reijonen tutkivat liittouman erikoisjoukkojen käyttöä Persianlahden sodassa. Sandell keskittyy omassa tutkimukseen tarkastelemaan erikoisjoukkojen käyttöä eri maiden sotilas ja aikakauslehtien perusteella kun taas Reijonen on käyttänyt kaikkia mahdollisia lähteitä, mukaan lukien Sandellin tutkimus. Reijosen tutkimukseen tulee suhtautua melko kriittisesti. Se on joiltain osin lähdemateriaalina epäluotettava, sillä sen viittauksissa on useita virheitä. Lisäksi Reijonen ei mainitse Kukkonen tutkimusta omassa työssään, vaikka hän on selkeästi käyttänyt sitä lähteenä. Tutkimuksista löytyy silti paljon tietoa, joka on pystytty varmistamaan muista lähteistä.

Lähteinä on myös käytetty paljon lehtiartikkeleita. Hyviä lähteitä sillä saralla ovat olleet suuret sotilasalan julkaisut kuten *Janes Defence weekly*, mutta myös tavalliset aikakauslehdet kuten *Time*. Lisäksi ulkomaalaisten uutistoimistojen, kuten CNN, internetsivulta on löytynyt paljon materiaalia.

Tutkimuksessa käytetyt lähteet ovat julkista tietoa olevia primaari- tai sekundaarilähteitä. Osa lähteistä on erikoisjoukkoja käsittelevää kirjallisuutta, jotka ovat niin sotilaiden kuin muiden asiasta kiinnostuneiden kirjoittamaa. Suuren osan lähteistä muodostaa myös internetistä löytynyt materiaali. Mukaan mahtuu niin ohjesääntöjä, kuin virallisia puolustusministeriön, armeijan tai hallituksen julkaisuja. Jossain tapauksissa on jouduttu vertailemaan useampaa vähemmän luotettavaa lähdetä asiakokonaisuuden muodostamiseksi ja lähteiden luotettavuuden takaamiseksi. Tutkimuksessa kirjallisuuden avulla on pyritty luomaan yleiskuva tapahtumista, jota syvennetään vertailevasta näkökulmasta turvautuen virallisiin asiakirjoihin, ohjesääntöihin ja artikkeleihin.

Erikoisjoukkojen käyttöä tutkittaessa on syytä muistaa, että vaikka niiden käytöstä löytyykin kattavasti tietoa, ei kaikkea haluta tai voida paljastaa suurelle yleisölle. Tämä asia tulee myös esille usean erikoisjoukkojen toimintaa käsittelevät teoksen alkuteksteissä. Tältä osin voidaan todeta, että vaikka erikoisjoukkoja käsittelevää materiaalia on runsaasti saatavilla ja osa siitä on virallisista lähteistä, pitää sen paikkansapitävyyteen suhtautua kriittisesti. Tässä tutkimuk-

sessä kriittisyys luettuun materiaaliin on pyritty säilyttämään koko tutkimuksen osalta ja usein tarpeellinen tieto on pystytty varmistamaan useammasta lähteestä.

1.4 Tutkimusmenetelmä ja tutkimuksen rakenne

Tärkein menetelmä tutkimuksessa on asiakirjatutkimus sekä aineistoanalyysi. Tutkimuksessa eri lähteiden sisältöä analysoimalla ja yhdistelemällä on pyritty löytämään olennaiset tiedot ja keräämään ne loogiseen järjestykseen sekä asiayhteyteen. Analysoivalla tutkimusmenetelmällä on kartoitettu erikoisjoukkojen toimintatapoja ja menetelmiä, sekä niitä saavutuksia ja etuja, joita erikoisjoukkojen käytöllä on saatu aikaan. Vertailemalla kahta eri konfliktia keskenään on saatu tärkeää tietoa erikoisjoukkojen käyttöperiaatteista sekä niiden muuttumisesta ja niitä analysoimalla on päädytty johtopäätöksiin. Ymmärtävällä tutkimuksella tarkoitetaan tässä työssä sitä, että pyritään etsimään vastausta siihen, miten erikoisjoukkojen käyttö erosi kahden eri operaation välillä ja mikä siihen vaikutti. Tutkimus on osittain kuvailevaa, jotta erikoisjoukkojen käytöstä saataisiin muodostettua tarkka kuva.

Tutkimuksen koostuu viidestä pääluvusta. Ensimmäinen luku on johdanto, jossa esitellään tutkimuksen tausta. Taustoihin kuuluvat tutkimusaiheeseen johdattaminen, tutkimuksen rajaus, tutkimuskysymykset, tutkimuksessa käytetyt lähteet, tutkimusmenetelmä, tutkimuksen rakenne ja keskeiset käsitteet.

Toinen luku käsittelee niitä Yhdysvaltojen erikoisjoukkoja, jotka osallistuivat jompaankumpaan operaatioon. Luvussa vertaillaan kummankin konfliktin aikaisia erikoisjoukkojen käyttöperiaatteita ja tehtäviä, jotka perustuivat voimassa oleviin doktriineihin ja ohjesääntöihin. Luvussa tarkastellaan myös doktriinien kehittymistä operaatioiden välillä.

Kolmas luku käsittelee erikoisjoukkojen toimintaa Persianlahden sodassa. Luvun ensimmäisessä alaluvussa käsitellään erikoisjoukkojen johtosuhteita. Siinä pyritään selventämään minäkalainen erikoisjoukkojen johto- ja suunnitteluorganisaatio oli Persianlahden sodassa. Toisessa alaluvussa keskitytään erikoisjoukkojen tehtävien suunnitteluun ja niiden taustoihin. Kolmas alaluku käsittelee erikoisjoukkojen suorittamia tehtäviä niiden käyttöperiaatteiden näkökulmasta.

Neljäs luku keskittyy erikoisjoukkojen toimintaan operaatio Iraqi Freedomissa. Luvun rakenne eroaa toisesta luvusta siten, että siinä erikoisjoukkojen toiminta operaatiossa käydään läpi tais-

teluosastojen osalta kronologisessa järjestyksessä. Tämä on tutkimuksen kannalta olennaista, sillä erikoisjoukkojen käyttöä Iraqi Freedomissa ei ole aikaisemmin tutkittu. Erikoisjoukkojen toimintaa tarkastellaan edelleen niiden käyttöperiaatteiden mukaisesti. Kolmannen ja neljännen pääluvun tutkimus on suurelta osin kuvailemaa.

Viimeisessä luvussa tuodaan esille tutkijan tekemät keskeiset havainnot ja johtopäätökset vertailemalla erikoisjoukkojen käyttöä kahdessa eri konfliktissa niiden käyttöperiaatteiden kautta ja vastataan tutkimuksen pääkysymyksen. Luvussa myös tarkastellaan tutkimusta kokonaisuutena. Tutkimuksen liitteet sisältävät muun muassa organisaatiokaavioita erikoisjoukoista sekä taisteluiden seuraamista helpottavia karttoja. Varsinaisessa tekstissä on alueen karttoja ja organisaatioiden kaavioita siinä määrin kun se selkeyttämisen kannalta on tarpeellista.

1.5 Keskeiset käsitteet

Erikoisoperaatio (Special Operations, SO): ”Erikoisoperaatioilla tarkoitetaan toimia, joita suorittavat erityisesti organisoidut, koulutetut ja varustetut sotilaalliset tai puolisolilaalliset joukot sotilaallisten, poliittisten taloudellisten tai psykologisten tavoitteiden saavuttamiseksi epätaivomaisiin keinoihin sotaa käyvillä, kiistellyillä tai poliittisesti herkillä alueilla. Operaatiot voidaan panna toimeen rauhan, konfliktien tai sodankäynnin aikana joko itsenäisinä toimintoina tai yhteistyössä tavanomaisten joukko-osastojen kanssa. Sotilaallinen ja poliittinen tilanne yleensä määrittää erikoisoperaatioiden toteuttamisen, ja tällaiset operaatiot eroavat tavanomaisista operaatiosta suurempien riskien, operatiivisten tekniikoiden, toimintatapojen, tukijoukkojen puutteen, operatiivisten tiedustelutietojen tärkeyden sekä paikallisten olosuhteiden hyödyntämistaitojen perusteella.”³

Erikoisjoukot (Special Operations Forces, SOF): Puolustusministerin osoittamia sotilaallisia tehtäviä varten aktiivipalveluksessa olevista ja/tai reserviläisistä muodostettu joukko, joka on erityisesti organisoitu, koulutettu ja varustettu erikoisoperaatioiden toteuttamista ja tukemista varten.⁴

³ U.S. Department of Defense: *United States Special Operations Forces Posture Statement 2000*, ASD/SOLIC & U.S. Special Operations Command, 2000, 109.

⁴ Sama.

Joint: Kahden tai useamman eri puolustushaaran tai sotilasviraston välinen yhteistyö, joka voi käsittää esimerkiksi organisaation, operaation tai muun toiminnon.

Edellä mainittujen käsitteiden lisäksi tutkimuksessa esiintyy lukuisia lyhenteitä sekä termejä joiden avaaminen on sisällön ymmärtämisen kannalta olennaista. Tärkeimmän termit ja lyhenneet on esitetty liitteessä 1.

2 YHDYSVALTOJEN ERIKOISJOUKOT, NIIDEN KÄYTTÖPERIAATTEET JA YDINTEHTÄVÄT

Tässä luvussa tarkastellaan niitä Yhdysvaltojen erikoisjoukkoja, jotka osallistuivat Persianlahden sotaan, OIF:iin tai molempiin. Luvussa tarkastellaan myös erikoisjoukkojen käyttöperiaatteita ja niiden kehittymistä. Erikoisjoukkojen organisaation ja tehtävien lisäksi luvussa tarkastellaan myös jollain tasolla erikoisjoukkojen koulutusta.

Yhdysvaltojen kaikkia erikoisjoukkoja johtaa United States Special Operations Command (USSOCOM).

Kuva 1⁵ USSOCOM:n organisaatio.⁶

© P-E / Militariabelgium

2.1 Maavoimien erikoisjoukot

Maavoimien erikoisjoukot ovat ARSOC:n alaisia joukkoja. Maavoimien erikoisjoukoista käytetään yleensä lyhennettä ARSOF (Army Special Operations Forces).

Maavoimien erikoisjoukoista mukana Persianlahden sodassa ja OIF:ssa olivat Vihreät Baretit, 160. Special Operations Aviation Regiment (160. SOAR) ja 75. Ranger-rykmentti, Psykologi-

⁵ <<http://oefoif.forumotion.net/t1914-special-forces-group-sfg>>, 16.4.2013.

⁶ Organisaatioon kuuluvat nykyisin myös merijalkaväen erikoisjoukot sekä niiden johto, Marine Special Operations Command.

sen sodankäynnin- ja siviiliasiain joukot. Molemmissa operaatioissa maavoimien erikoisjoukkojen osuus oli suurin.

Army Special Forces eli Vihreät Baretit (Green Berets) on Yhdysvaltojen erikoisjoukoista vahvuudeltaan suurin joukko. Se on maavoimien erikoisjoukko, jonka ensisijaisia tehtäviä Persianlahden sodan aikaan olivat epätavanomainen sodankäynti, isäntämaan joukkojen koulutus ja avustaminen (vastakumouksellisen toiminnan tukeminen), erikoistiedustelu, taistelutoiminta sekä terrorismin vastainen toiminta. OIF:n aikana sen tehtäviin kuuluivat myös joukotuhoaseiden etsiminen ja tuhoaminen sekä informaatio-operaatiot. Maavoimien erikoisjoukot eivät ole operaatiota suorittaessaan välttämättä aluevastuussa olevan komentajan johdossa vaan ne kuuluvat USSOCOM:n tai jonkun muun erikoisjoukkojen johtoportaahan alaisuuteen.⁷

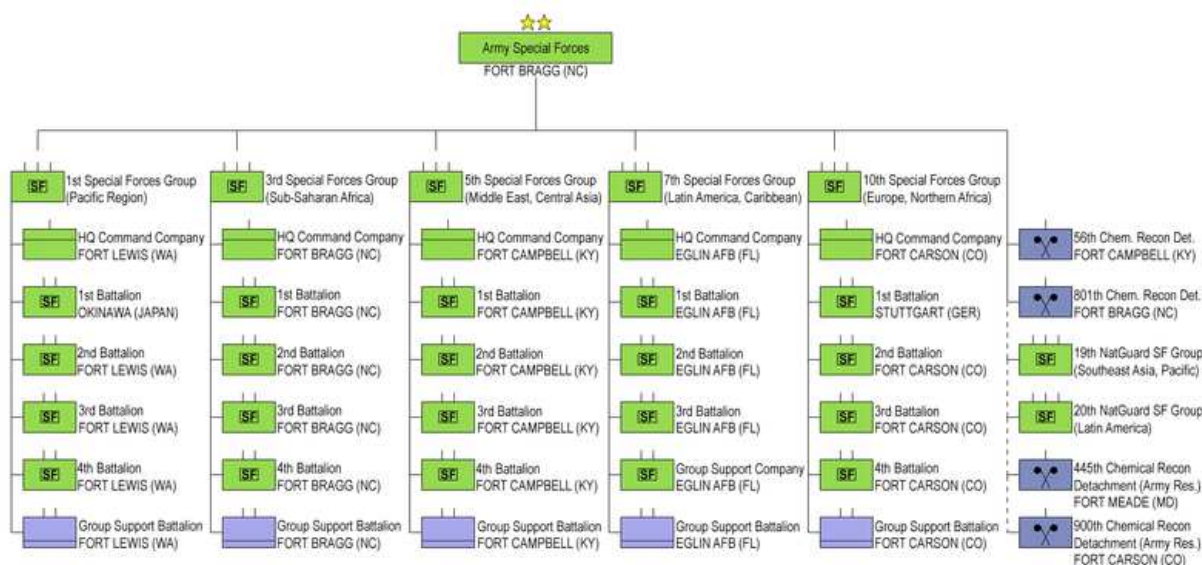
Pääsyvaatimuksena Vihreisiin Baretteihin on 20–30 vuoden ikä, Yhdysvaltojen kansalaisuus, todistus peruskoulun suorittamisesta, hyväksytty turvallisuusselvitys sekä erinäinen määrä hyväksyttyä suoritettuja armeijan omia testejä. Kaikki Vihreiden Barettien sotilaat ovat vapaaehtoisia ja heillä on oltava laskuvarjohyppypätevyys jo ennestään, tai he voivat suorittaa sen myöhemmin liittymisen jälkeen. Mikäli joukkoon hakeva kokelas hyväksytään yksikköön, hän osallistuu vaativaan peruskoulutukseen joka kestää 60 viikkoa. Koulutuksen läpäisseet kokeilat osallistuvat vielä lisäkoulutukseen oppiakseen räjähteiden käsittelyä, viestitekniikkaa ja -toimintaa, pioneeritoimintaa, vieraita kieliä ja tiedon hankintaa. Jokaisella Vihreällä Baretilla on oltava vähintään kaksi erityistaitoa, joiden lisäksi he voivat ilmoittautua lisähyppykoulutukseen HALO/HAHO-hyppypätevyyttä varten.⁸

Aktiivipalveluksessa olevat Vihreät Baretit koostuu viidestä rykmentin vahvuisesta osastosta, esikunnasta ja tukiosista. Näistä osastoista tärkeimmät Operaatio Iraqi Freedomiin ja Persianlahden sotaan osallistuneet joukot olivat 3. Special Forces Group (SFG), 5. SFG ja 10. SFG, joita käsitellään seuraavaksi tarkemmin

⁷ Ryan, Mike: *Erikoisjoukot*, Readme.fi, Jyväskylä 2007, 189.

⁸ Ryan, 189.

Kuva 2⁹ Aktiivipalveluksessa olevien Vihreiden Barettien organisaatio.¹⁰

3. SFG on aktiivipalveluksessa oleva erikoisjoukko. Se perustettiin 5.12.1963, mutta lakkautettiin jo pian vuonna 1969. Osasto otettiin uudestaan käyttöön 1990. Se toimii United States Africa Commandin (AFRICOM) käskemillä vastuualueilla (Area of Responsibility, AOR) ja kuuluu Special Operations Command African (SOCAFRICA) komentoon. Sen ensisijainen vastuualue on Saharan eteläpuolinen Afrikka, mutta se on toteuttanut operaatiota myös Kariibialla ja Lähi-idässä.¹¹

5. SFG on aktiivipalveluksessa oleva erikoisjoukko joka perustettiin 21.9.1961, ja sen kotikokohtana toimii Fort Campbellin tukikohta, Kentuckysa, Yhdysvalloissa. 5. SFG vastaa operaatiosta Central Commandin (CENTCOM) käskemillä vastuualueilla, joihin kuuluvat Lähi-itä, Persianlahti, Keski-Aasia sekä Afrikan-sarvi. Näillä alueilla suoritettavat operaatiot ovat Special Operations Command, Central Commandin (SOCCENT) johtamia.¹²

Kuva 3¹³ 5. SFG:n kokoonpano.

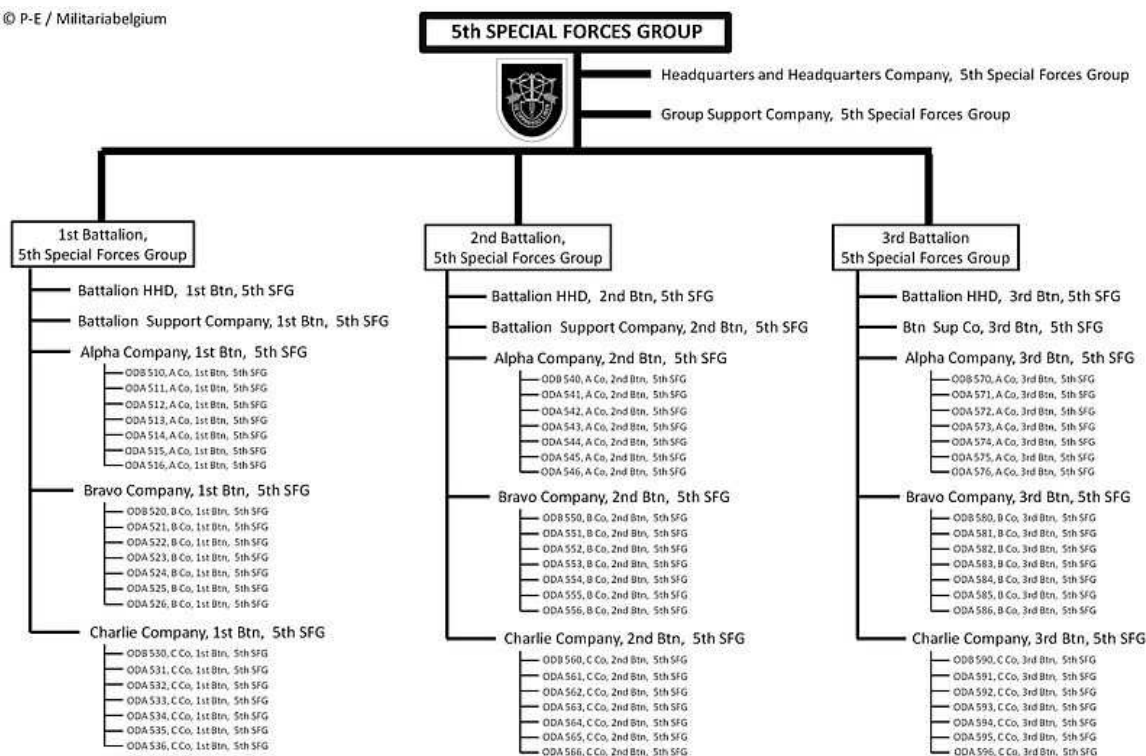
⁹US Army Special Forces Command (tekijä ei tiedossa). <http://www.americanspecialops.com/images/special-forces/US_Army_Special_Forces_Command.png>, 22.3.2013.

¹⁰ OIF:n ja Persianlahden sodan aikaan jokaisessa rykmentissä oli yksi pataljoona vähemmän. Lisäksi Persianlahden sodan aikaan organisaatiossa oli vain kolme SFG:ia.

¹¹ 3th Special Forces Group (tekijä ei tiedossa). <<http://www.soc.mil/USASFC/3rd%20SFG/3rdSFG.html>>, 22.3.2013.

¹² 5th Special Forces Group (tekijä ei tiedossa). <<http://www.campbell.army.mil/units/5thSFG/Pages/5thGroup.aspx>>, 15.3.2013.

¹³ <http://en.wikipedia.org/wiki/File:5th_Special_Forces_Group_-_3_battalions.jpg>, 31.7.2012.

10. SFG on aktiivipalveluksessa oleva erikoisjoukko, jonka vastuualueeseen kuuluu pääasiassa Eurooppa. Osasto on suorittanut operaatioita myös Afrikassa sekä Lähi-idässä. Vastuualueet ovat Unites States European Commandin (EUCOM) käskemiä ja osasto toimii EUCOM:n alaisuudessa. Osasto on perustettu 19.6.1952 ja sen kotitukikohtana toimii Fort Carsonin tukikohta, Coloradossa, Yhdysvalloissa.¹⁴

3. SFG, 5. SFG ja 10. SFG ovat kokoonpanoiltaan samanlaiset, mutta 10. SFG:n 1. pataljoona on sijoitettu Stuttgartiin, Saksaan. Jokaisen pataljoonan komppaniat muodostuvat operatioryhmistä (Operational Detachment, OD). Jokaisessa komppaniassa on yksi B-ryhmä (ODB) ja kuusi A-ryhmää (ODA).¹⁵

B-ryhmä muodostaa komppanian esikunnan ja sen vahvuus on 11 sotilasta. Ryhmään kuuluu kaksi upseeria, kahdeksan aliupseeria sekä kaksi miehistön jäsentä. B-ryhmä johtaa yleensä A-ryhmiä turvalliselta alueelta käsin, mutta se voidaan tarvittaessa laittaa A-ryhmien mukaan lähelle vihollisjoukkoja. B-ryhmän jäsenet eivät ole varsinaisia erikoisjoukkojen sotilaita eivätkä he ole suorittaneet erikoisjoukkoihin vaadittavia testejä. Tehtävää toteuttaessaan ODB pe-

¹⁴ 10th Special Forces Group (tekijä ei tiedossa): <<http://www.americanspecialops.com/photos/special-forces/10th-sfg-soldier.php>>, 22.3.2013; <<http://www.socur.eucom.mil/sfg.asp>>, 17.4.2013.

¹⁵ Army Special Forces (tekijä ei tiedossa). <<http://specialforces.americanspecialops.com/>>, 22.3.2013.

rustaa aina tukikohdan (Advanced Operating Base, AOB), jossa se toimii. ODB ei pysty yksinään käskemään A-ryhmille tehtäviä, vaan se johtaa ja suunnittelee ylemmältä johtoportaalta tulevia tehtäviä. A-ryhmät eivät kykene toimimaan ilman B-ryhmän tukea.¹⁶

A-ryhmät ovat erikoisoperaatioita suorittava osa. A-ryhmä koostuu 12 sotilaasta, joista jokaisella on oma erityiskoulutus. Jokainen ryhmän jäsen on myös saanut koulutuksen muihin osalualueisiin. Ryhmään kuuluvat ryhmänjohtaja, ryhmän varajohtaja, operaatioaliupseeri, tiedustelu-aliupseeri, kaksi asealiupseeria, kaksi lääkintäaliupseeria ja kaksi viestialiupseeria. Ainoastaan ryhmänjohtaja on upseeri.¹⁷

Persianlahden sodan aikaisen doktriinin mukaan SFG erittäin monikäyttöinen ja joustava organisaatio. Se kykenee suunnittelemaan, suorittamaan ja tukemaan erikoisoperaatioita missä tahansa operatiivisessa ympäristössä. Sen johto-, komento- ja tukiosat voivat toimia osaston ympärille muodostetun Army Special Operations Task Forcen (ARSOTF) tai Joint Special Operations Task Forcen (JSOTF) esikuntana.¹⁸

Vihreiden barettien organisaatio ja tehtävät ovat tarkkaan määritelty erikoisjoukkoja koskevissa doktriineissa.

75. Ranger-rykmentti erikoisoperaatioita suorittava kevyt jalkaväen yksikkö. Se koostuu yhdestä esikunta- ja viestipataljoonasta sekä kolmesta kevyestä jalkaväkipataljoonasta eli Ranger-pataljoonasta. Rykmentin vahvuus on noin 2300 miestä ja se on sijoitettu Fort Benningin tukikohtaan, Georgiaan. Jokaisessa Ranger-pataljoonassa on kolme taistelukomppaniaa, joista jokainen muodostuu tulitukijoukkueen tukemasta kolmesta joukkueesta. Rykmentin tehtävä on suunnitella ja toteuttaa erikoisoperaatioita ja kevyitä jalkaväkioperaatioita missä tahansa operatiivisessa ympäristössä. Tällaiset erikoisoperaatiot ovat pääsääntöisesti taistelutoimintaan laskettavia lyhytkestoisia hyökkäyksiä. Rangereiden suorittamat hyökkäykset usein joko tukevat muita joukkoja tai ovat muiden joukkojen tukemia. Rangerit voivat suorittaa tehtäviä yksin tai yhdessä tavanomaisten joukkojen kanssa. Ne voivat myös toimia kevyenä jalkaväkenä, kun tavanomainen jalkaväki tai maahanlaskujoukot eivät sovellu tehtävään tai eivät muu-

¹⁶ Special Forces Operational Detachment Bravo (tekijä ei tiedossa).
<<http://www.globalsecurity.org/military/agency/army/b-team.htm>>, 21.3.2012.

¹⁷ Special Forces Operational Detachment Alpha (tekijä ei tiedossa).
<<http://www.globalsecurity.org/military/agency/army/a-team.htm>>, 31.7.2012.

¹⁸ Headquarters, Department of the Army: *Doctrine for Special Operations Forces*. Field Manual, FM 31-20, Washington DC 1990, luku 4, 1.

toin kykene suorittamaan sitä. Rangerit voidaan lähettää tehtävään minne päin maailmaa tahansa 18 tunnin sisällä, sillä operatiivisessa valmiudessa on aina komppanian verran sotilaita. Rangerit on koulutettu tunkeutumaan vihollisen maaperälle maalta, mereltä tai ilmasta käsin, ja ne kykenevät toimimaan ilman tukijoukkoja joitain päiviä. Rangerit voivat toteuttaa hyvin-kin erilaisia tehtäviä, mutta he ovat kuitenkin erikoistuneet maahanlaskuihin ja erilaisiin taistelutoiminnan operaatioihin, kuten rynnäköihin ja nopeisiin iskuihin. Rangereita käytetään myös usein henkilöiden ja materiaalin pelastamiseen tai hankkimiseen sekä lentokenttien haltuun ottamiseen.¹⁹

Rangereiden sotilaat harjoittelevat ympäri vuoden eri puolilla maailmaa. Harjoituksia on erilaisissa olosuhteissa ja ilmastoissa, kuten viidakossa, vuorilla ja aavikolla, jotta sotilaat olisivat valmiina erilaisiin toimintaympäristöihin. Rangereiden koulutuksen pääpaino on neljässä tärkeimmässä taidossa, jotka jokaisen rangerin on osattava. Nämä taidot ovat tarkka-ammunta, taistelukoulutus, lääkintäkoulutus ja fyysinen harjoittelu. Rangereiden pääsykokeisiin voi haakeutua kuka tahansa maavoimissa palveleva sotilas. Kokelaiden on läpäistävä 3 viikon perehdytysjakso, jonka jälkeen heidät lähetetään rangereiden koulutuskeskukseen (Ranger School). Ennen perehdytysjaksolle hyväksymistä hakijan on läpäistävä peruskoulutus- ja jalkaväkikoulutus, johon kuuluu myös 3 viikkoa kestävä laskuvarjohyppykoulutus. Hyväksytysti koulutukset ja perehdytysjakson suorittaneet jatkavat taitojen ja fyysisen kunnon harjoittelua ennen koulutuskeskukseen lähettämistä. Koulutuskeskuksessa sotilaat saavat samantyyppistä koulutusta kuin muissakin erikoisjoukoissa. Koulutusjakso on äärimmäisen rankka ja oppilaat ajetaan uupumuksen äärirajoille. Koulutusvaihe sisältää myös toimintaa erilaisissa olosuhteissa ja esimerkiksi sen viimeinen vaihe on viidakko- ja suokoulutus. Koulutusjakson aikana ei käytetä arvomerkkejä, sillä jokaisen Rangerin on kyettävä toimimaan johtotehtävissä. Palvelu Rangereissa on monelle sotilaalle astinkivi tavanomaisesta jalkaväestä erikoisjoukkoihin.²⁰

160. SOAR on erikoisjoukko, joka tukee tai suorittaa erikoisoperaatioita helikoptereilla. Sen tärkeimmät tehtävät ovat tiedustelu ja taistelutoiminta. Sitä käytetään myös usein erikoisjoukkojen tehtävään kuljettamiseen ja pois hakemiseen. Vaikka 160. SOAR on käytännössä maavoimien erikoisjoukko, se harjoittelee ja toteuttaa tehtäviä kaikkien puolustushaarojen erikoisjoukkojen kanssa.²¹

¹⁹ Ryan, 194.

²⁰ Sama, 195.

²¹ The Night Stalkers (tekijä ei tiedossa). <<http://nightstalkers.americanspecialops.com/>>, 22.3.2013.

4th Psychological Operations Group (POG) on maavoimien erikoisjoukkoihin kuuluva psykologisen sodankäynnin joukko. Sen tehtäviin kuuluu suorittaa strategisen, operatiivisen ja taktisen tason psykologista sodankäyntiä sekä informaatio-operaatioita. 4th POG käsittää noin 25 % kaikista Yhdysvaltojen Psykologisen sodankäynnin joukoista. Loput koostuvat reserviläisistä. Sen vahvuus on yli tuhat sotilasta sekä muutamia kymmeniä siviiliasiantuntijoita. 4th POG osallistui molempiin operaatioihin.²²

95th Civil Affairs Brigade on siviiliyhteistyötä ja siihen liittyviä operaatioita suorittava joukko. Sen tärkeimpiä tehtäviä ovat siviilitiedustelu, alueiden analysointi, sotilasoperaatioiden kannalta hyödyllisten siviiliresurssien tunnistaminen ja hyödyntäminen, huumeiden vastainen työskentely sekä siviiliväestön auttaminen lääkinnällisissä asioissa. Siviiliasian joukkojen tehtävät ovat yleensä kiinteä osa epätavanomaista sodankäyntiä, vastakumouksellisen toiminnan tukemista tai taistelutoimintaa.²³

2.2 Merivoimien erikoisjoukot

Yhdysvaltojen merivoimien erikoisjoukot koostuvat viidestä taisteluosastosta (Naval Special War Group), laivaston erikoissodankäynnin esikunnasta (Navy's Special Warfare Command, NAVSPECWARCOM), laivaston erikoissodankäynnin keskukselta (NSW-Center), tukiosastosta sekä kehityskeskuksesta. Taisteluosastot muodostuvat US Navy SEAL-osastoista, kuljetusjoukosta (SEAL Delivery Vehicle Team) ja erikoisvenekomppaniasta (Special Boat Squadron, SBS). Merivoimien erikoisjoukko on USSOCOM:n merivoimien osa ja sitä johtaa NAVSPECWARCOM.²⁴

US Navy SEAL eli Yhdysvaltojen laivaston SEAL-erikoisjoukko on perustettu 1.1.1962, minkä jälkeen se on ollut mukana taisteluissa ympäri maailmaa. Yhdysvaltojen laivaston erikoisjoukoissa on 4000 sotilasta, joista noin 2000 kuuluu SEAL-osastoihin. Täydessä SEAL-osastossa on 10 joukkuetta, eli noin 30 upseeria ja 200 sotilasta. Taistelujaotukseen kuuluu myös pieni, noin 20 miehen vahvuinen tukijoukko, joka koostuu muista kuin SEAL-sotilaista. Jokaisessa joukkueessa on kaksi upseeria ja 14 miestä ja se on jaettu kahteen ryhmään. Ryhmä

²²4th Psychological Operations Group (tekijä ei tiedossa). <www.psywarrior.com/4thpog.html>, 16.4.2013.

²³95th Civil Affairs Brigade (tekijä ei tiedossa). <<http://civilaffairs.americanspecialops.com/>>, 16.4.2013.

²⁴Naval Special Warfare Command (tekijä ei tiedossa).

<http://www.public.navy.mil/nsw/Documents/NSWC_OrgChart.pdf>, 31.7.2012.

on jaettu kahteen partioon, joissa kummassakin on kaksi sukellusparia. Tämä jaottelu on operaatioita suoritettaessa todettu parhaiten toimivimmaksi.²⁵

SEAL-sotilaita pidetään yleisesti yhtenä maailman kovimmista erikoisjoukoista. Jopa 90 % SEAL-joukkoihin pyrkivistä karsiutuu pääsykokeissa. SEAL-sotilaiden koulutus on todella vaativaa ja se kestää yli vuoden. Koulutus on myös todella monipuolinen ja sen ansiosta SEAL-sotilaat kykenevät toimimaan nimensä mukaisesti maalla, merellä ja ilmassa. SEAL-joukkojen viisi ensisijaista tehtävä ovat taistelutoiminta, erikoistiedustelu, ulkomaisten joukkojen koulutus, epätavanomainen sodankäynti ja terrorismin vastaiset operaatiot.²⁶

SEAL-joukot ovat erikoistuneet pääasiassa epätavanomaisiin merisodankäynnin operaatioihin joihin lasketaan mukaan järvet, joet, suot ja meret. Mikäli taktinen tilanne sitä edellyttää he toimivat myös maissa, kuten OIF:n aikana. Maaoperaatiossa SEAL-joukot toimivat kevyen jalkaväen tavoin ja rajoittavat toimintansa yleensä tehtäviin, jotka ovat enintään 30 kilometrin päässä rannikolta. SEAL-joukkojen roolit ja taidot menevät joskus ristiin muiden erikoisjoukkojen kanssa, sillä SEAL-joukot kykenevät esimerkiksi suorittamaan samanlaisia kevyitä iskuja kuten Rangerit, jotka taas usein käyttävät operaatiossaan rannikkoaluksia, kuten SEAL-joukotkin. Erona muihin erikoisjoukkoihin on toiminnan laajuus.²⁷

2.3 Ilmavoimien erikoisjoukot

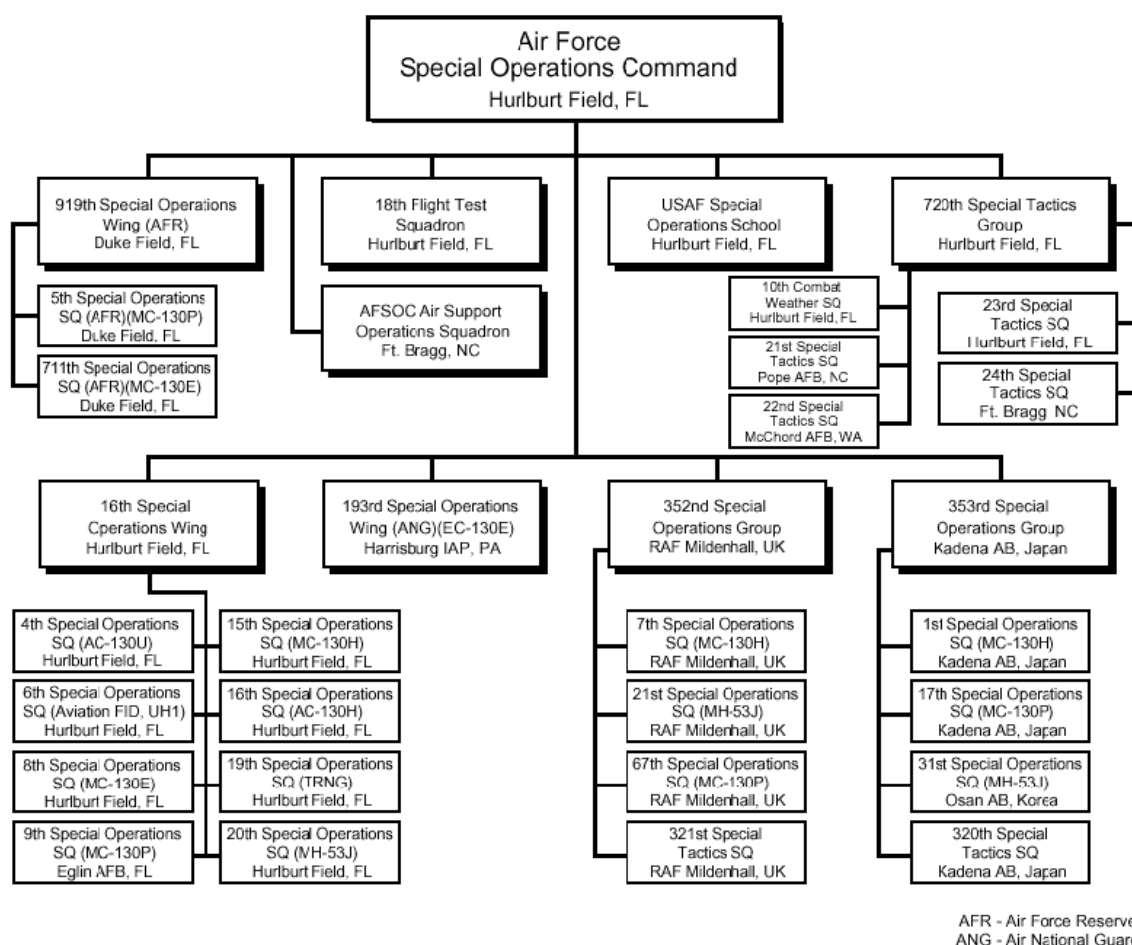
Ilmavoimien erikoisjoukkoja johtaa Air Force Special Operations Command, AFSOC. Niiden tehtävänä on mahdollistaa erikoisjoukkojen toiminta ympäri maailmaa. Ilmavoimien erikoisjoukot toimivat yleensä alueellisen johdon alaisuudessa. AFSOC:n ydintehtäviä ovat ilmaiskujen suorittaminen, informaatio-operaatiot, erikoisjoukkojen taistelun tukeminen sekä erikoisjoukkojen ilmakuljetukset.²⁸

²⁵ Ryan, 198.

²⁶ Obringer, Lee Ann: How the navy SEALs work. <<http://science.howstuffworks.com/navy-seal1.htm>>, 31.7.2012.

²⁷ Ryan, 198.

²⁸ Air Force Special Operations Command (tekijä ei tiedossa). <<http://www.globalsecurity.org/military/agency/usaf/afsoc.htm>>, 22.3.2013.

Air Force Special Operations Command - Organizational Chart

2.4 Joint Special Operations Command

Joint Special Operations Command (JSOC) on eri puolustushaarojen erikoisjoukoista koostuva, yhden johdon alla oleva osasto, jonka päätehtävänä on terrorismin vastainen taistelu. JSOC:n muodostavat Delta Force, SEAL-osasto kuusi, Gray Fox sekä 24. Special Tactics Squadron. JSOC on osa USSOCOM:ia ja kuuluu suoraan sen johtoon.

Delta Force eli 1st Special Forces Operational Detachment - Delta on Amerikan johtava terrorismin vastainen yksikkö yhdessä SEAL (Sea, Air, Land)-osasto kuuden kanssa. Se on sijoitettu Fort Braggin tukikohtaan Pohjois-Carolinaan. Yksikkö on perustettu 19.11.1977. Delta Force on organisoitu samaan tapaan kuin Iso-Britannian Special Air Service (SAS), ja se koostuu kolmesta operatiivisesta komppaniasta – A, B ja C – jotka on jaettu pienempiin jouk-

²⁹ <<http://www.globalsecurity.org/military/agency/usaf/afsoc.htm>>, 22.3.2013.

kueisiin. Jokainen Delta-joukkue on erikoistunut tiettyyn taitoon, kuten vuorikiipeilyyn, HALO-hyppyihin, sukellukseen tai maakuljetuksiin. Operatiivisen tehokkuuden lisäämiseksi jokainen joukkue voidaan jakaa pienempiin nelimiehiin ryhmiin, jotka toimivat joko yksin tai liittyvät puolijoukkueiksi. Deltalla on oma tuki- ja huoltokomppania, joka huolehtii valinta- ja koulutusvaiheessa huollosta, rahaliikenteestä, kunnossapidosta ja lääkintähuollosta. Tekninen yksikkö toimittaa Deltan käyttöön herkkiä laitteita, kuten henkilöiden jäljityslaitteita ja sala-kuuntelulaitteita, joita sitten käytetään panttivankien pelastusoperaatioissa.³⁰

Toisin kuin monet muut erikoisjoukot, Delta ei paljasta tarkkoja vaatimuksiaan eikä haku- tai valintamenetelmiään hakijoille. Deltaan ei myöskään voi hakeutua omatoimisesti vaan jokainen kokelas saa kutsukirjeen, jonka jälkeen hän voi itse päättää osallistuuko valintakokeisiin vai ei. Deltan valintakokeet eroavat paljon muiden erikoisjoukkojen valintakokeista ja niitä voidaan pitää huomattavasti vaativampina. Suurin osa Deltan kokelaista tulee muista erikoisjoukoista, mutta mukana on myös kokeilaita maavoimien tavanomaisista joukoista..³¹

Valintaprosessin läpäissyt kokelas lähetetään puoli vuotta kestäväan koulutukseen (Operator's Training Course, OTC), joka sisältää opastusta peiteoperaatioihin, kommandohyökkäyksiin, lähitaisteluun ja tarkka-ammuntaan. Valintakokeiden läpäisystä huolimatta uudet oppilaat ovat koeajalla ensimmäisen vuoden. Koulutuksessa korostetaan ase- ja käsittelytaitoa ja tyypillisesti oppilaat viettävät yli 1000 tuntia ampumaradalla. Koulutus sisältää myös paljon teoriaa, mm. maailmanpolitiikasta ja terrorismista. Puolen vuoden jälkeen oppilaille opetetaan lisätaitoja kuten lääkintää, viestitystä, rynnäkö- ja pelastusoperaatioissa toimimista ja köydellä laskeutumista. Koulutuksen lopuksi oppilaat työskentelevät yhdessä CIA:n kanssa oikeissa kenttätehtävissä kuten henkivartioina tai tietojen hankkijoina. Vuoden kestäneen koulutusvaiheen jälkeen oppilaat voivat toimia Deltan sotilaina eli operaattoreina, mutta koulutus jatkuu koko uran ajan. Deltat harjoittelevat myös paljon ympäri maailmaan muiden maiden erikoisjoukkojen kanssa.³²

SEAL-osasto kuusi (SEAL team six), toiselta nimeltään DEVGRU (Naval Special Development Group), on merivoimien SEAL-joukoista koostuva, salainen terrorismin vastainen yk-

³⁰ Ryan, 186–188.

³¹ Sama, 188–189.

³² Sama, 16–20.

sikkö Se koostuu viidestä komppaniasta, joista jokaisen vahvuus on noin 50 operaattoria. Yksikköön valitaan vain muiden SEAL-osastojen eliittisotilaita.³³

Gray Fox, toiselta nimeltään ISA (Intelligence Support Activity), on yhdysvaltojen maavoimien erittäin salainen tiedusteluyksikkö. ISA on perustettu jo vuonna 1980, mutta peitenimen Gray Fox se sai ennen operaatio Iraqi Freedomin alkamista. Gray Fox on erittäin hyvin aseistettu ja varustettu operatiivista rooliaan varten. Vaikka yksikkö kykenee toimimaan missä päin Irakia tahansa, se pyrkii keskittymään Keski- ja Pohjois-Irakin alueille, sillä näillä alueilla esiintyy eniten kansannousua ja kapinaa. Gray Foxin tärkein tehtävä on erikoistiedustelu ja erityisesti henkilö- ja signaalitiedustelu. Sen suorittaman tiedustelun päätarkoituksena on valmista erikoisoperaatioita muita JSOC:n yksiköitä varten. Yksikköön kuuluu myös Delta Forcen sotilaita, jotka kykenevät tarvittaessa taistelutoimintaan.³⁴

Yksikkö on suoriutunut tehtävistään erinomaisesti ja sen hankkimien tiedustelutietojen perusteella Saddam Husseinin pojat saatiin eliminoidua ja itse Saddam Hussein vangittua.³⁵

Gray Fox ei osallistunut Persianlahden sotaan.

2.5 Yhdysvaltojen erikoisjoukkojen käyttöperiaatteet ja ydintehtävät

Erikoisjoukkojen rooli, käyttöperiaatteet, tehtävät (mukaan luettuna suunnittelu ja toteuttaminen), organisaatiot, johtaminen, tukeminen sekä niille asetetut vaatimukset määrittävät Yhdysvaltain asevoimien doktriineissa eli sotilaallista toimintaa ohjaavissa ohjesäännöissä. Ohjesääntöjä on useita ja niitä tulee myös usein tulkita rinnakkain.

Molempiin konflikteihin osallistui erikoisjoukkoja kaikista eri puolustushaaroista. Persianlahden sodan aikaan erikoisjoukkojen käyttöperiaatteet hakivat vielä oikeaa suuntaa, sillä olihan niitä viimeksi käytetty yhtä suuressa mittakaavassa Vietnamin sodassa. Vietnamin sodan kokemukset erikoisjoukkojen käytöstä eivät kuitenkaan olleet kovin positiiviset, mikä osiltaan näkyi erikoisjoukkojen tehtävien suunnittelussa ja toteutuksessa Persianlahden sodassa. Sodan jälkeen huomattiin, että erikoisjoukkojen käyttö oli merkittävä voimavara tavanomaisten

³³ Seal team six (tekijä ei tiedossa). <<http://sealteamsix.americanspecialops.com/>>, 16.4.2013.

³⁴ Intelligence Support Activity (tekijä ei tiedossa). <<http://isa.americanspecialops.com/>>, 22.3.2013.

³⁵ Raddatz, Martha: Special Forces Hunt Former Iraqi Leader. <<http://abcnews.go.com/WNT/story?id=129624&page=1>>, 16.4.2013.

joukkojen käytön tukena. Sodan jälkeen vanhoja doktriineja päivitettiin ja uusia julkaistiin. Monissa doktriineissa otettiin kantaa erikoisjoukkojen käyttöön ja erikoisoperaatioiden suunnitteluun sekä aselajien väliseen yhteistoimintaan. Operaatio Iraqi Freedomin koittaessa erikoisjoukkojen käyttöperiaatteet ja tehtävät olivat muuttuneet ja kehittyneet huomattavasti. Lisäksi aselajien välisen yhteistoiminnan ja teknologian kehittymisen ansiosta myös erikoisjoukkoja pystyttiin käyttämään entistä tehokkaammin. Tässä luvussa tarkastellaan kuinka erikoisjoukkojen käyttöperiaatteet ja ydintehtävät muuttuivat konfliktien välillä.

2.6 Persianlahden sota

Erikoisjoukkojen käyttöä koskeva ohjesääntö vuodelta 1990, Field Manual (FM) 31–20 - *Doctrine for Special Forces Operations*, määritteli erikoisjoukkojen käyttöperiaatteet Persianlahden sodan aikaan. Se keskittyy pääasiassa maavoimien erikoisjoukkoihin. Kyseinen doktriini käsittää toiminnan operatiivisessa jatkumossa ja sodan kaikilla eri tasoilla. Kyseinen ohjesääntö oli suunniteltu käytettäväksi yhdessä ohjesäännön FM 100-5 kanssa³⁶. FM 100–5, vuodelta 1986, oli tuolloin Yhdysvaltojen maavoimien tärkein ohjesääntö. Se määrittelee operaatioiden suunnittelun ja toteuttamisen perusperiaatteet. Ohjesääntö on päivitetty versio vuonna 1982 julkaistusta AirLand Battle -doktriinista.

Persianlahden sodan aikaan erikoisjoukkojen taktisen tason taisteluoperaatioiden toteuttamisessa noudatettiin AirLand Battle -doktriinin periaatteita. Doktriinin mukaan taktisen tason erikoisoperaatiot ovat usein samantyyppisiä kuin kevyen jalkaväen ja muiden aselajien yhteistoiminnassa suorittaman operaatiot. AirLand Battle -doktriini keskittyy kuitenkin ensisijaisesti tavanomaiseen sodankäyntiin eikä käsittele juurikaan erikoisjoukkojen toimintaa, joten sen tarkempi tarkasteleminen ei ole olennaista.

Tässä luvussa tarkasteltavat käyttöperiaatteet ja määritelmät ovat kaikki Persianlahden sodan aikaan vallinneiden doktriineiden mukaisia.

³⁶FM 31-20, luku 1, 2.

2.6.1 Erikoisjoukkojen yleisiä käyttöperiaatteita

Perinteinen sotilaallisen voiman käyttö nähtiin muuttuneen maksimaalisen sotilaallisen voiman keskittämiseksi oikeaan aikaan ja paikkaan, jonka avulla vihollisen sotilaallinen voima voidaan lyödä. Perinteistä sotilaallisen voimankäyttöä ei pidetty tarpeeksi joustavana konfliktiympäristössä, jossa sotilasoperaatioihin vaikuttavat pääasiassa ei-sotilaalliset tekijät, ja joissa vihollista ja taistelukenttää ei pystytä tarkasti määrittelemään.³⁷ Ymmärrettiin, että tämän tyyppisessä toimintaympäristöstä myös sotilaallisten operaatioiden tavoite on erilainen. Komentajien täytyi pystyä omaksumaan vaikutteita operatiivisesta ympäristöstä, jotta he pystyivät luomaan tavoitteiden saavuttamisen kannalta suotuisan sotilaallis-poliittisen ilmapiirin. Erikoisjoukkojen komentajien oli myös kyettävä soveltamaan AirLand Battle -doktriinin periaatteita, jotta he pystyivät ottamaan huomioon erikoisoperaatioiden aiheuttamat sotilaallis-poliittiset seuraukset. Erikoisen tärkeänä nähtiin, että komentajat pystyvät kohdistamaan sotilaallista voimaa tarkasti sinne mihin sitä tarvitaan.³⁸

Erikoisjoukkojen yleiset käyttöperiaatteet ovat doktriinin mukaan seuraavat:

Erikoisjoukkojen käytön tavoitteet ovat yhtä usein poliittisia, taloudellisia ja psykologisia kuin sotilaallisia. Sodassa ja konfliktissa kohteena ovat yleensä vihollisen sotilaallisen voiman heikot kohdat.³⁹

Erikoisoperaatiot ovat luonnostaan hyökkäyksellisiä. Erikoisjoukkoja voidaan käyttää osana strategista puolustusta ja vihollisen toiminta voi pakottaa erikoisjoukot puolustuksen omaiseen toimintaan. Operatiivisella tasolla erikoisjoukot ovat kuitenkin hyökkäyksellinen voimavara.⁴⁰

Erikoisjoukkojen käytön tarkoituksena ei ole muodostaa sotilaallista tai aseellista ylivoimaa, eivätkä ne kykene siihen. Erikoisjoukkojen käytön tarkoituksena on keskittää tarkoin valittu ja riittävä sotilaallinen voima tehtävän suorittamiseen, ilman sivuseuraamuksia. Pienen sotilaallisen joukon käyttämiseen sisältyy aina suuri riski, joka erikoisjoukkojen komentajan on hyväksyttävä. Erikoisjoukkojen erikoiskoulutus, varusteet, epätavanomaiset taktiikat ja yllätyk-

³⁷ FM 31-20, luku 1, 5-6.

³⁸ Sama, luku 1, 6.

³⁹ Sama.

⁴⁰ Sama.

sellisyys kompensoivat sen suorituskykyä suhteessa tavanomaisiin joukkoihin. Erikoisjoukkojen rooli tehtävän suorittamisen kannalta oleellisissa resursseissa ei saa koskaan olla marginaalinen. Erikoisjoukkojen käyttöä ei myöskään saa koskaan kohdentaa operatiivisesti ja strategisesti merkityksettömiin, mutta taktisesti houkutteleviin kohteisiin.⁴¹

Erikoisjoukkojen käyttö on erittäin kustannustehokasta ja mahdollistaa monesti tavanomaisten joukkojen käytön siellä missä niitä tarvitaan. Erikoisoperaatiot saavat vihollisen huomion keskittymään niihin, mikä taas vähentää sen toimimisen ystävällismielisiä joukkoja vastaan. Erikoisjoukkojen toiminta on aina tehokkaampaa, mikäli se tapahtuu yhteistyössä paikallisjoukkojen tai kapinallisten kanssa.⁴²

Erikoisjoukot eivät suorita sotaliikkeitä klassisessa mielessä. Vihollisen vaikutuksen alla olevat erikoisjoukot kärsivät usein liikkuvuuden puutteesta ja mahdollisuudesta saada vahvennuksia. Erikoisjoukkojen vahvuutena erikoisoperaatioissa on kyky soluttautua kiistetyille alueille ja vetäytyä sieltä. Tällä saavutetaan etu, joka mahdollistaa hyökkäämisen vihollisen heikkouksia vastaan. Erikoisjoukkojen täytyy pystyä ennakoimaan vihollisen reaktioita ja pyrkiä ennalta estämään niitä. Edellä mainitut erikoisoperaatioihin liittyvät piirteet aiheuttavat suuria riskejä, jotka erikoisjoukkojen komentajan on pystyttävä hyväksymään halutun lopputuloksen saavuttamiseksi. Väärät päätökset ja epäröinti voivat johtaa tilaisuuden menettämiseen, tehtävän epäonnistumiseen ja tarpeettomaan henkien menetykseen.⁴³

Komentorakenne, jonka alla erikoisjoukot operoivat voi vaihdella useilla eri tavoilla. Tarkka komentorakenne määräytyy jokaisen johtoportaan komentajan vaatimusten mukaan. Erikoisjoukkojen operaatiot ovat luonnostaan puolustushaarayhteisiä. Niitä johdetaan yleensä suoraan ylemmästä johtoportaasta aina ylimpään johtoon saakka ilman turhia välijohtoportaita tai esikuntia.⁴⁴

Jokaisen erikoisjoukkojen komentajan on ymmärrettävä puolustushaarayhteisten operaatioiden luonne, koska komentoketju pakottaa heidän tekemään yhteistyötä muiden puolustushaarojen kanssa. Jokainen operatiivinen esikunta SFG:n yläpuolella on puolustushaarayhteinen.⁴⁵

⁴¹ FM 31-20, luku 1, 6.

⁴² Sama, luku 1, 8.

⁴³ Sama.

⁴⁴ Sama, luku 5, 1.

⁴⁵ Sama.

2.6.2 Ydintehtävät

Persianlahden sodan aikaan Yhdysvaltojen asevoimat organisoi, varusti ja koulutti erikoisjoukot viittä ydintehtävää varten. Nämä ydintehtävät olivat:⁴⁶

- Taistelutoiminta (Direct Action)
- Epätavanomainen sodankäynti (Unconventional Warfare)
- Erikoistiedustelu (Special Reconnaissance)
- Vastaterrorismi (Counterterrorism)
- Vastakumouksellisen toiminnan tukeminen (Foreign Internal Defence)

Tarkastellaan näitä tehtäviä seuraavaksi hieman tarkemmin.

Taistelutoiminnalla tarkoitetaan lyhytkestoisten iskujen tai muiden pienen mittaluokan hyökkäyksellisten toimien suorittamista tiettyä kohdetta vastaan. Taistelutoiminnan tarkoituksena voi olla vallata, tuhota, vangita, pelastaa, siepata tai aiheuttaa tappioita. Kohteena voi olla joko henkilöitä tai materiaalia. Taistelutoiminnan tehtävien taktiikkana voidaan käyttää rynnäköitä, ylläköitä, suoria hyökkäyksiä tai sabotaasia ja niitä voidaan tukea meri- ja ilmavoimilla.

⁴⁷ Taistelutoimintaa toteutetaan yleensä vihollisjoukkojen välittömässä läheisyydessä, mutta siihen voi liittyä myös salassa suoritettavia sabotaasitehtäviä. Älykkäiden ohjusten ja pommi- en maalien valaiseminen on myös osa taistelutoimintaa.⁴⁸

Hyökkäyksellinen operaatio voi sisältää myös sieppaus- ja pelastustehtäviä. Kohteina voi olla vihollisen henkilöstöä tai materiaalia, sotavangiksi joutuneita yhdysvaltalaisia tai sen liittolaisia, poliittisia vankeja, pudonneita lentäjiä, turvapaikan hakijoita tai muita vihollisen haltuun joutuneita tärkeitä henkilöitä. Ydin- ja kemiallisten aseiden, pudonneiden satelliittien, salaisen asiakirjojen ja muun arkaluontoisen materiaalin etsiminen, tunnistaminen ja haltuun ottaminen on myös osa tällaista toimintaa.⁴⁹

Taistelutoiminnan operaatioita voidaan toteuttaa neljällä eri tavalla. Erikoisoperaatio voidaan toteuttaa käyttämällä vain maavoimien erikoisjoukkoja tai tavanomaisten joukkojen ja erilais-

⁴⁶ FM 31-20, luku 1, 5–6.

⁴⁷ Sama.

⁴⁸ Sama, luku 11, 1.

⁴⁹ Sama, luku 11, 1–2.

ten erikoisjoukkojen yhdistelmällä. Kolmas tapa on vieraan maan joukkojen suorittaman operaatio, joka on Yhdysvaltojen erikoisjoukkojen johtama. Operaatio voidaan myös toteuttaa erikoisjoukkojen kouluttamien ja ohjaamien vieraan maan joukkojen toimesta.⁵⁰

Toisin kuin epätavalliseen sodankäyntiin ja vieraan valtion puolustus- tai turvallisuusjoukkojen tukemiseen liittyvät operaatiot, taistelutoiminnan operaatiot eivät ole riippuvaisia vieraan maan sotilaallisesta voimasta. Taistelutoiminnan tehtävät voivat olla kuitenkin hyvin lähellä epätavanomaista sodankäyntiä mikäli ne sisältävät vieraan maan joukkojen käyttöä tai salaista sabotaasitoimintaa. Taistelutoiminnan kohteena voi olla esimerkiksi ylemmän tason sotilas-esikunta, teollisuuslaitos, kumouksellisten joukkojen leiri tai terroristijärjestön koulutuskeskus.⁵¹

Taistelutoiminnan tehtävien suunnittelu ja toteutus on aluevastuussa olevan komentajan vastuulla. Mikäli tehtävä vaatii tarkempaa kontrollointia, voidaan sen suunnittelu ja toteuttaminen käskä erikoisoperaatioista vastaavan komentajan tehtäväksi. Taistelutoiminnan tehtävät ovat pääsääntöisesti erikoisoperaatioista vastaavan esikunnan johtovastuulla. Sotatoimialueen joukkojen komentajalla on valtuuden käyttää erikoisjoukkoja taistelutoimintaan, jonka tarkoituksena on tukea pääoperaatiosuunnitelman mukaista tavanomaisten joukkojen käyttöä tai muita isoja operaatioita.⁵²

Epätavanomaisella sodankäynnillä tarkoitettiin useiden erilaisten sotilaallisten ja puolisotilaallisten, yleensä pitkäkestoisten operaatioiden suorittamista, poliittisesti herkällä, vihollisen hallussa olevalla tai valvomalla alueella. Epätavanomainen sodankäynti käsittää useita erilaisia osa-alueita kuten sissitoimintaa, viholliselta salassa suoritettavia hyökkäyksellisiä toimenpiteitä, pakenemisoperaatioita, kumouksellista toimintaa, tuholais toimintaa ja muita pääsääntöisesti luonteeltaan salaisia tai peitetoiminta-tyyppisiä tehtäviä. Epätavanomaista sodankäyntiä toteuttavat pääasiassa isäntämaan alkuperäisväestön yksilöt tai ryhmät, jotka ovat ulkopuolisen tahon organisoimia, kouluttamia, varustamia, tukemia ja ohjaamia.⁵³ Epätavanomainen sodankäynti on siis käytännössä kumouksellista tai muuta aseellisen vastarinnan toimintaa, jossa tuetaan esimerkiksi vihamielistä hallitusta tai armeijaa vastustavaa kapinallista organisaatiota.

⁵⁰ FM 31–20, luku 11, 2.

⁵¹ Sama.

⁵² Sama.

⁵³ Sama, Glossary - 11.

Epätavanomainen sodankäynti on pitkittynyttä sotilas-poliittista toimintaa. Erikoisjoukot eivät itse perusta vastarintaliikkeitä vaan he tarjoavat jo olemassa olevalle vastarintaorganisaatiolle opastusta ja koulutusta. Tarkoituksena on kehittää ja ylläpitää organisaatioita ja yhteensovittaa niiden päämäärät palvelemaan Yhdysvaltojen tavoitteita. Epätavanomaisen sodankäynti keskittyy ensisijaisesti sotilas-poliittisiin ja psykologisiin päämääriin. Epätavanomaisessa sodankäynnissä sotilaallinen toiminta on siviiliväestön onnistuneen organisoinnin ja liikekannallepanon lopputulos. Mikäli epätavanomaisen sodankäynnin operaation tarkoituksena on tukea tavanomaista sotilasoperaatiota, ovat sen päämäärät ensisijaisesti sotilaallisia. Psykologiset ja poliittiset seuraukset vaikuttavat kuitenkin aina taustalla. Epätavanomaisen sodankäynnin keskeiset taktiikat, tekniikat ja doktriinit sekä sen vastarintatyypinen luonne pysyvät aina muuttumattomina huolimatta siitä ovatko sen tavoitteet strategisella tai operatiivisella tasolla.⁵⁴

Erikoistiedustelu käsittää laajan valikoiman erilaisia tiedon hankkimiseen liittyviä toimintoja kuten tiedustelua, tarkkailua ja kohteiden hankkimista. Se voi sisältää myös yhteistoimintaa vieraan maan henkilöiden kanssa. Pitkän aikavälin erikoistiedusteluun liittyvä tiedonhankinta on lähellä epätavanomaisen sodankäynnin tiedonhankintaa. Erikoistiedustelun ja epätavanomaiseen sodankäyntiin liittyvät tiedustelun erona on operaatioiden johtaminen, josta erikoistiedustelussa vastaavat aina erikoisjoukot. Erikoistiedustelun avulla toteutettu tietojen hankinta on aina Yhdysvaltojen tai sen muodostaman liittouman suorittamaan toimintaa. Esimerkiksi paikallisen vastarintaliikkeen suorittama tiedustelutietojen hankkiminen ei ole erikoistiedustelua vaan epätavanomaista sodankäyntiä.⁵⁵

Erikoistiedustelu voidaan jakaa kahteen kategoriaan; taistelukentällä tapahtuvaan tiedustelutoimintaan sekä tarkkailuun ja salaiseen tiedonhankintaan. Taistelukentällä tapahtuva tiedustelu on usein vihollisen välittömässä läheisyydessä suoritettavaa pitkäkestoista jalkapartiointia. Tiedustelua suorittava henkilöstö voi käyttää tiedustelutehtävässä varusteita, joita ei pysty jäljittämään. Salaisen tiedonhankinnan keinoja ovat signaali- ja henkilötiedustelu, joita normaalisti suorittavat Yhdysvaltojen tiedusteluelimet. Tarvittaessa myös erikoisjoukot voivat suorittaa kyseisiä toimintoja.⁵⁶

⁵⁴ FM 31–20, luku 3, 2.

⁵⁵ Sama, luku 12, 1.

⁵⁶ Sama, luku 12, 2.

Erikoistiedustelun kohteena voi olla esimerkiksi ylemmän tason sotilasesikunta, sotilasjoukkojen etenemistä rajoittava maastonkohta tai kapinallisten soluttautumisreitti.⁵⁷

Erikoisjoukkojen muodostama ryhmä voi yleensä suorittaa yksittäisen kohteen tiedustelua tai tarkkailua. Mikäli tarvitaan tietoa suuren vihollisjoukon liikkeistä tai taistelujärjestyksestä joudutaan tiedusteluun käyttämään useita ryhmiä. Tiedusteluryhmiä johtavan etutukikohdan (Forward Operating Base, FOB) täytyy muodostaa ryhmistä tiedusteltavat alueet kattava verkosto, jotta tiedustelutiedot ovat tarpeeksi kattavat ja luotettavat.⁵⁸

Viestivälineet ja -järjestelmät ovat erikoistiedusteluoperaatioissa merkittävässä osassa. Erikoisjoukkojen on pysyttävä tuottamaan tiedustelutietoa lähes reaaliajassa. Lisäksi erikoisjoukoilla on oltava hyvä käsitys siitä mitä tietoa tilaaja haluaa. Väärän ja turhan tiedon hankkiminen voi asettaa erikoisjoukot tarpeettomaan vaaraan.⁵⁹

Vastaterrorismi on hallituksen siviili- tai sotilasvirastojen suorittamaa hyökkäyksellistä toimintaa, jonka tarkoituksena on ennaltaehkäistä ja estää terrorismia sekä vastata siihen. Vastaterrorismia suorittavien erikoisjoukkojen tärkeimpänä tehtävänä vastaterroristisessa toiminnassa on tarjota erityistä suorituskkyä terroristisien tekojen ennaltaehkäisemiseksi, estämiseksi ja ratkaisemiseksi. Erikoisjoukkojen osallistuminen vastaterroristisiin toimiin on rajoitettu isäntämaan päättäjien, oikeusministeriön ja muiden virastojen toimesta sekä laissa olevien ja poliittisten rajoitusten johdosta. Sitä ohjaavat myös asiaan liittyvät puolustusministeriön asiakirjat.⁶⁰

Ylimmän johdon tai erikseen määritetyn komentajan johdossa olevat erikoisjoukkojen yksiköt voivat suorittaa vastaterrorismiin tai sen tukemiseen liittyviä tehtäviä, jotka pitävät sisällään:

- panttivankien pelastamista
- terroristiorganisaatiolle kuuluvan arkaluontoisen materiaalin hankintaa
- tai terroristista toimintaa ja sen rakenteita vastaan hyökkäämistä.⁶¹

⁵⁷ FM 31–20, luku 12, 2.

⁵⁸ Sama.

⁵⁹ Sama.

⁶⁰ Sama, luku 3, 4.

⁶¹ Sama, luku 3, 4-5.

Monet terroristijärjestöt toimivat yleensä melko näkymättömästi, joten kohteiden tunnistaminen vastaterroristisia tehtäviä varten voi olla todella vaikeaa. Vaikka terroristeja vastaan suoritettava terrorismia ennaltaehkäisevä isku on usein paras vaihtoehto, pystytään vastaterroristiin toimiin yleensä vasta terroristisen iskun tapahduttua.⁶²

Maavoimien erikoisjoukoille vastaterrorismin suorittaminen on aina erikoistehtävä, jota suorittavat vain erikseen käsketyt yksiköt. Sellaiset yksiköt ovat aina erityisesti koulutettuja, varustettuja, organisoituja ja niiden käyttö sisältyy aina varasuunnitelmaan. Näiden yksiköiden käyttö on aina terroristisesta toiminnasta aiheutuvien erikoistilanteiden seuraus ja niiden toimintaa ohjaa aina ylin johto tai erikseen määrätty komentaja. Maavoimien erikoisjoukkoja voidaan käyttää myös kouluttamaan isäntämaan joukkoja, jotta ne kykenisivät toteuttamaan vastaterrorismia.⁶³ Vastaterroristiset tehtävät pysyvät usein salaisina, joten ohjesäännöt antavat niistä tietoa vain rajoitetusti.

Vastakumouksellisen toiminnan tukeminen on valtion siviili- ja sotilasvirastojen suorittamaa toimintaa, jonka tarkoituksena on suojella toista valtiota kumoukselliselta ja kapinalliselta toiminnalta sekä laittomuuksilta tai vapauttaa se niistä. Erikoisjoukkojen ensisijainen tehtävä tässä virastojen välisessä toiminnassa on organisoida, kouluttaa, neuvoa ja avustaa isäntämaan sotilaallisia ja puolisotilaallisia joukkoja.⁶⁴

Vastakumouksellisessa asetelmassa erikoisjoukkojen operaatiot voivat tapahtua joko isäntämaassa tai sen ulkopuolella. Isäntämaan vastakumouksellisen toiminnan tukemiseen liittyvässä tehtävässä erikoisjoukot kouluttavat, neuvovat ja tukevat isäntämaata vastakumouksellisten operaatioiden suorittamisessa. Samalla muut erikoisjoukkojen yksiköt voivat suorittaa muita erikoisjoukoille kuuluvia tehtäviä isäntämaassa joko yksinään tai paikallisväestön tukemana. Osa tehtävistä tai kaikki tehtävät voidaan suorittaa myös isäntämaan läheisyydessä sijaitsevalta poliittisesti herkällä tai vihollisen hallussa olevalla maaperällä.⁶⁵

Erikoisjoukot voivat suorittaa vastakumouksellisen toiminnan tukemiseen liittyviä operaatioita aseellisia vastarintaorganisaatioita vastaan, jotka yrittävät vastustaa isäntämaan sotilaallis-

⁶² FM 31-20, luku 3, 5.

⁶³ Sama.

⁶⁴ Sama, luku 3, 2-3.

⁶⁵ Sama, luku 3, 3.

ten joukkojen suorittamia operaatioita. Operaatioita voidaan suorittaa myös toiminta-alueen strategisessa taka-osassa tapahtuvaa kumouksellista toimintaa vastaan.⁶⁶

Erikoisjoukot soveltuvat vastakumouksellisen toiminnan tukemistehtävään vain jos se on osa suurempaa, usein eri puolustushaarojen ja virastojen välistä toimintaa.⁶⁷

Operatiiviset vaatimuksen ajavat usein doktriinien mukaisten tehtävärajojen yli. Tämä tarkoittaa sitä, että erikoisjoukot voivat joutua suorittamaan useita tehtäviä samaan aikaan tai alkupe-
räistä tehtävää voi seurata toinen tehtävä. Esimerkiksi erikoistiedustelutehtävän tarkoituksena voi olla etsiä ja paikantaa kohde, minkä jälkeen se valaistetaan maaliksi ohjautuville ammuksil-
le. Kyseessä on siis sekoitus erikoistiedustelua ja taistelutoimintaa. Toisessa tapauksessa eri-
koistiedustelutehtävä voi muuttua epätavanomaiseksi sodankäynniksi kun kohdealueella oleva
erikoisjoukko ryhtyy muodostamaan paikallisväestöstä vastarintaliikettä.⁶⁸

Erikoisjoukkojen ydintehtävien lisäksi niiden vastuulle on käsketty muita tärkeitä erikoisope-
raatioihin liittyviä toissijaisia tehtäviä. Nämä tehtävät eivät useinkaan ole operaation kannalta
elintärkeitä, mutta niitä joudutaan suorittamaan varsinaisesta tehtävästä aiheutuvien seurauk-
sien takia tai ne voivat tehostaa operaatiota vaikutusta. Osa tämän tyyppisistä sivutehtävistä
pyritään toteuttamaan vain jos se ei vaaranna ensisijaisen tehtävän suorittamista. Vaikka ky-
seessä ovat niin sanotut toissijaiset tehtävät voivat ne joskus nousta operaation kannalta mer-
kittävään rooliin, kuten tulemme myöhemmin huomaamaan.

Ydintehtävien lisäksi erikoisoperaatiot voivat käsittää myös seuraavaa toimintaa:

- Taistelualueella tapahtuvaa etsintä- ja pelastustoimintaa (Theater search and rescue)
- Siviiliyhteistyötä (Civil Affairs)
- Humanitaarista apua (Humanitarian Assistance)
- Psykologisia operaatioita (Psychological Operations)
- sekä muita valtion ylimmän johdon määrittelemiä tehtäviä

Tarkastellaan seuraavaksi edellä mainittuja tehtäviä tarkemmin.

⁶⁶ FM 31-20, luku 3, 3.

⁶⁷ Sama.

⁶⁸ Sama, luku 3, 7.

Etsintä- ja pelastustoiminnan tarkoituksena on paikantaa, pelastaa tai palauttaa valikoitua materiaalia tai henkilöstöä, joka on eristyksissä ja uhattuna herkillä, kielletyllä tai kiistanalaisella alueella. Erikoisjoukkoja käytetään erityisesti silloin, jos kyse on poliittisesti herkästä ja/tai kaukana olevasta sekä vihamielisestä alueesta. Erikoisjoukot voivat myös erikseen käskettäessä suorittaa taistelutoimintaan liittyen CSAR (Combat Search And Rescue) -tyyppisiä tehtäviä. Todelliset CSAR-tehtävät eivät kuitenkaan koskaan kuulu erikoisjoukkojen tehtäviin varsinaisen tehtävän ohella.⁶⁹

Siviiliyhteistyö käsittää ne toiminnan vaiheet joilla pyritään parantamaan alueella olevan siviiliväestön sekä niiden päättäjien ja sotilasjoukon välisiä suhteita. Erikoisjoukkoihin kuuluu myös siviiliyhteistyötä tekeviä siviiliasiain joukkoja. Siviiliyhteistyö on merkittävä osa erikoisjoukkojen toimintaa, koska ilman kansan tukea epätavanomaisen sodankäynnin operaatiot ja vastakumouksellisen toiminnan tukeminen eivät voi onnistua.⁷⁰

Siviiliyhteistyötä toteutetaan yleensä käytännössä sijoittamalla siviiliasiain joukkoja jokaiseen epätavanomaista sodankäyntiä tai vastakumouksellisen toiminnan tukemista suorittavaan erikoisjoukkojen yksikköön. Siviiliasiain joukkojen tärkeimmät tehtävät yhdessä komentajan kanssa ovat kouluttaa erikoisjoukoille alueella vallitsevat poliittiset, taloudelliset, kulttuurilliset sekä sosiaaliset taustat sekä tehdä yhteistyötä muiden virastojen ja paikallisten päättäjien kanssa. Siviiliyhteistyö on aina kiinteä osa psykologista sodankäyntiä, joten se tulee aina yhteen sovittaa psykologisen sodankäynnin toimintojen kanssa.⁷¹ Siviiliyhteistyö sekä siviiliasiain joukkojen käyttäminen ovat siis aina kiinteä osa psykologista sodankäyntiä, epätavanomaisen sodankäynnin operaatioita sekä vastakumouksellisen toiminnan tukemista.

Siviiliasiain joukot eivät toimi muiden erikoisjoukkojen mukana vaan ne operoivat operatiivisesta tukikohdasta käsin, antaen tarvittaessa neuvoja ja muuta avustusta. Mikäli epätavanomaisen sodankäynnin operaatiossa vastarintaliike kehittyy merkittävästi ja sen hallinnassa olevalle alueella saadaan perustettua riittävän turvallinen tukikohta, voidaan siviiliasiain joukkoja sijoittaa sinne.⁷²

⁶⁹ FM 31-20, luku 3, 6.

⁷⁰ Sama, luku 16, 1.

⁷¹ Sama, luku 16, 1-2.

⁷² Sama.

Vastakumouksellisen toiminnan tukemisessa siviiliasiaain joukkojen ensisijainen tehtävä on saada isäntämaan kansan tuki puolelleen sekä hyödyntää muita resursseja, joilla voidaan tukea isäntämaan hallitusta.⁷³

Siviiliasiaain joukkoja voidaan käyttää myös taistelutoiminnan operaatioissa, joissa niiden tehtävän on evakuoida alueella olevia siviilejä, panttivankeja sekä muuta henkilöstöä.⁷⁴

Psykologiset operaatiot ovat osa kaikkea erikoisjoukkojen toimintaa. Erikoisjoukkojen toiminnalla ja läsnäololla on aina vaikutusta vieraan maan sotilasjoukon ja siviiliväestön asenteisiin ja käyttäytymiseen. Suotuisan käyttäytymisen vahvistamiseksi virallisten toimien tulee olla järkevästi suunniteltuja ja yksilöiden käyttäytymisen tulee olla hillittyä.⁷⁵

Psykologisilla operaatioilla tarkoitetaan suunniteltuja operaatioita, joiden tarkoituksena on vieraan maan ihmisten suotuisan käyttäytymisen ja myönteisten asenteiden vahvistaminen tai aikaan saaminen. Näissä operaatioissa kohdeyleisölle jaetaan valikoitua informaatio, jonka tarkoituksena on vaikuttaa heidän tunteisiin, motiiveihin, tavoitteiden perusteluun ja lopulta näin vaikuttaa vieraan hallituksen, organisaation, ryhmien ja yksilöiden suotuisaan käyttäytymiseen omia tarkoituspäitä kohtaan.⁷⁶

Moderniin konfliktiin liittyy useita erilaisia kansallisen toiminnan alueita, jotka voivat olla poliittisia, sotilaallisia, taloudellisia, sosiaalisia ja kulttuurillisia. Tästä johtuen aseettoman vaikuttamisen keinot konfliktissa voivat olla yhtä toimivia kuin taisteluoperaatiot tavanomaisessa sodankäynnissä. Epäonnistunut vaikuttaminen aseettomalla rintamalla voi johtaa tappioon huolimatta onnistuneista tavanomaisista sotilasoperaatioista.⁷⁷

Moderni konflikti on pitkittynyttä sotilaallis-poliittista taistelua. Kaikki sotilaalliset, taloudelliset, psykologiset ja sosiaaliset toiminnot pystyvät vaikuttamaan vain jos ne palvelevat poliittista päämäärää. Psykologisten operaatioiden tarkoituksena on vaikuttaa nimenomaan tähän sotilaallis-poliittiseen kamppailuun seuraavilla keinoilla:

⁷³ FM 31-20, luku 16, 2.

⁷⁴ Sama, luku 16, 3.

⁷⁵ Sama, luku 15, 1.

⁷⁶ Sama.

⁷⁷ Sama.

- Rakentaa ja ylläpitää uskoa ystävällismielisen maan poliittiseen järjestelmään sekä sen ideologiaan, rakenteeseen ja poliittisiin ohjelmiin.
- Hyökätä vihamielisen hallituksen ja sen poliittisen järjestelmän oikeutusta ja luotettavuutta vastaan.
- Saada kansa tukemaan sotilaallisia, puolisotilaallisia, turvallisuus- ja tiedusteluoperaatioita.
- Saada kansa tukemaan poliittisia, sosiaalisia ja taloudellisia ohjelmia.
- Toteuttaa väestöä hyödyttäviä, ennaltasuunniteltuja uudistuksia ja ohjelmia, kun vihollisjoukot on saatu lyötyä.
- Vaikuttaa vihollisjoukkojen ja niiden tukijoiden uskollisuuteen ja yrittää käännäyttää niitä omalle puolelle.⁷⁸

Konfliktiympäristössä ensisijainen psykologisen sodankäynnin suorittaja on yksittäinen erikoisjoukkojen sotilas. Yksittäisen sotilaan psykologinen merkitys on paljon suurempi kuin lentolehtisten tai kovaäänisten. Yksittäisen sotilaan on kyettävä käyttämään useita psykologisen vaikuttamisen keinoja hänen kohdatessaan vieraan maan kansalaisia ja väestöä.⁷⁹

Psykologisten operaatioiden suunnitteluun vaikuttavat useat eri asiat. Usein erikoisjoukkojen tehtävien toteutus ei ole mahdollista ilman paikallisväestön tai vieraan sotilasjoukon tukea. Psykologisen sodankäynnin henkilöstö tulee ottaa mukaan avustamaan erikoisjoukkoja tehtävien suunnittelussa jo mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, jotta onnistumisen mahdollisuus olisi parempi. Psykologisen sodankäynnin joukkojen tulee neuvoa ja avustaa erikoisjoukkoja siinä, kuinka saavutetaan kohdemaan väestön molemmille osapuolille neutraalin kansanosan tuki ja kuinka sitä ylläpidetään. Psykologisen sodankäynnin joukot kehittävät ja toteuttavat psykologisia operaatioita joiden tarkoituksena on tukea erikoisjoukkojen tavoitteita sekä hyödyntää vihollisen heikkouksia operaatioalueella. Ne suunnittelevat myös psykologisia operaatioita, joita toteuttavat jo ryhmitetyt erikoisjoukot. Psykologisen sodankäynnin joukot kouluttavat erikoisjoukkojen sotilaita käyttäytymään oikein operaatioalueella olevan väestön keskuudessa. Ne kykenevät tunnistamaan alueella vaikuttavat väestön osat (kuten erilaiset heimot ja klaanit), joilla voi olla vaikutusta tehtävään.⁸⁰

⁷⁸ FM 31-20, luku 15, 1-2.

⁷⁹ Sama.

⁸⁰ Sama.

AirLand Battlen mukaan psykologisten operaatioiden vaikutus on aina tehokkaampaa, mikäli operaatioiden suunnittelu ja toteutus aloitetaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, vähäiset resurssit suunnataan menestyksen kannalta kriittisimpiä ryhmiä vastaan ja psykologisen sodankäynnin yksiköt ovat aina psykologisten operaatioiden johdon alla.⁸¹

Mikäli erikoisjoukkojen komentaja huomaa operaation aiheuttavan psykologisia vaikutuksia, hän voi pyrkiä hyödyntämään niitä ja näin tehostaa operaatiota. Jokaisella operaatiolla on myös mahdollisuus vaikuttaa väestöön negatiivisesti. Operaatioiden suunnittelussa tulisi aina ottaa huomioon aikaisemmat operaatiot, joiden psykologiset vaikutukset ovat olleet negatiivisia. Näin voidaan välttää tekemästä samoja virheitä tulevilla operaatioilla.⁸²

Erikoisjoukkojen johto yhteensovittaa psykologisen sodankäynnin osaksi kaikkia puolustushaarayhteisiä erikoisoperaatioita. Tarkka psykologisen sodankäynnin joukkojen organisaatio riippuu tehtävästä, resursseista sekä erikoisjoukkojen komentajalle annetuista valtuuksista. Yleensä komentaja hajauttaa psykologisen sodankäynnin joukot ja alistaa ne erikoisoperaatioiden alle.⁸³ Psykologisen sodankäynnin yksikön komentaja vastaa osastojen muodostamisesta siten, että niissä on riittävä määrä oikeanlaista henkilöstöä.⁸⁴ Psykologisten operaatioiden suunnittelu ja toteutus kuuluu psykologisen sodankäynnin yksikön komentajalle. Normaalisti hän alistaa pienen osaston tukemaan operaation suunnittelusta vastaavaa esikuntaa⁸⁵

Psykologinen sodankäynti on aina kiinteä osa epätavanomaiseen sodankäyntiin tai vastakumouksellisen toiminnan tukemiseen liittyviä operaatioita.

Joskus erikoisoperaation tarkoitus voi olla aivan toisenlainen kuin miltä se ulospäin näyttää. Operaation tarkoituksena voi olla vihollisen harhauttaminen tai harhautusoperaatiota tukeva operaatio. Lisäksi erikoisjoukkojen suorittamassa operaatiossa voi olla kyse voimannäytöstä, jonka tarkoituksena on demonstroida niiden kykyä ja sotilaallista voimaa.⁸⁶

⁸¹ FM 100–5, 56.

⁸² FM 31–20, luku 15, 2.

⁸³ Sama, luku 15, 3.

⁸⁴ Sama.

⁸⁵ FM 100–5, 56.

⁸⁶ FM 31–20, luku 3, 6.

2.7 Operaatio Iraqi Freedom

Pian Persianlahden sodan jälkeen, vuonna 1993, Yhdysvaltojen asevoimat julkaisi uuden sodankäynnin doktriinin, FM 100–5 - *Army Operations*. Tämä päivitys oli tarpeellinen ja sillä oli merkitystä varsinkin erikoisjoukkojen käytön kannalta. FM 31–20 ei ollut koskaan kunnolla yhteensopiva AirLand Battle -doktriinin kanssa, koska kylmän sodan aikainen doktriini oli auttavasti vanhentunut jo Persianlahden sodan aikana ja olihan se kirjoitettu jo ennen kuin Yhdysvaltojen erikoisjoukkojen ja armeijan välillä oli juurikaan yhteistoimintaan⁸⁷. Uusi doktriini korosti tiedustelun merkitystä ja voiman suuntaamista oikeaan aikaan paikkaan. Se myös käsitti toiminnan erityyppisissä operaatioissa, eikä pysyttäytynyt vain sotatilanteessa. Doktriinin päivitys vaikutti myös erikoisjoukkojen johtosuhteisiin. Se mahdollisti joustavan johtamis- ja työskentelyorganisaation, mikä tarkoitti parhaan mahdollisen ratkaisun etsimistä kunkin tavoitteen saavuttamiseksi. Aikaisemmin korostettiin jäykkää yhden vastuullisen komentajan alla tapahtuvaa toimintaa, mikä ei ollut välttämättä paras mahdollinen ratkaisu muussa kuin sotatilanteessa.⁸⁸

Uudistetusta doktriinista oli jätetty myös pois ehdottomat periaatteet, joita AirLand Battlessa oli useita. Uuden doktriinin haluttiin olevan enemmän suuntaa antava kuin määräävä, mikä taas mahdollisti joustavamman toiminnan. Erikoisjoukkoja käsittelevässä doktriinissa oli kuitenkin myös joitain ehdottomuuksia, mutta se on alemman tason doktriinille tyypillistä. *Army Operations* oli kuitenkin huomattavasti paljon yhteensopivampi erikoisjoukkojen doktriinin kanssa kuin AirLand Battle.⁸⁹

Persianlahden sodan jälkeen viimeistään huomattiin, että pelkkä armeijan operaatioita käsittelevä doktriini ei ole riittävä suuren mittakaavan monikansallisten ja puolustushaarayhteisten operaatioiden suunnitteluun ja toteutukseen. Persianlahden sodassa kaikki sotatoimialueen puolustushaarojen joukot olivat kenraali Schwarzkopfin johdossa. Tätä ratkaisua on monesti kehitetty, mutta sodan jälkeiset analyysit suhtautuivat siihen kuitenkin kriittisesti. Schwarzkopfin tapa käydä sotaa pohjautui kuitenkin kylmän sodan malliin, joka ei enää tuohon aikaan ol-

⁸⁷ USSOCOM perustettiin vasta vuonna 1987. Lähde: HQ USSOCOM/SOCS-HO: *United States Special Operations Command History*. MacDill AFB, Florida 1999, 6.

⁸⁸ Carrol, Douglas E: *Special Operations Doctrine and Army Operations Doctrine*. Masters Thesis, US Army Command and General Staff College, Fort Leavenworth, Kansas 1993. 88–89.

⁸⁹ Sama, 89–91.

lut nykypäivää. Puolustushaarojen välinen yhteistyö toimi saumattomasti strategisella ja operatiivisella tasolla, mutta aiheutti ongelmia taktisella tasolla.⁹⁰

Vaikka uudistettu sodankäynnin doktriini, FM 100–5, julkaistiin vain muutama vuosi Persianlahden sodan jälkeen, tarvittiin silti doktriini, joka käsittelee puolustushaarayhteisiä ja monikansallisia operaatioita. Tällaisten joint-doktriinien kehitys oli jo käynnistetty ja ensimmäinen doktriini, JP 3–0 – *Doctrine for Joint Operations*, julkaistiin vuonna 1995. OIF:n alkuun mennessä erilaisia joint-doktriineja oli julkaistu useita kymmeniä. Tärkeimmät OIF:n aikaan vaikuttaneet doktriinit olivat JP 3–0 , JP 3–05 – *Doctrine for Joint Special Operations* sekä JP 0–2 – *Unified Action Armed Forces*. Seuraava erikoisjoukkojen tehtävien ja käyttöperiaatteiden tarkastelu perustuu näihin doktriineihin.

2.7.1 Ydintehtävät

Iraqi Freedomin aikaan doktriinin mukaiset erikoisjoukkojen ydintehtävät olivat:⁹¹

- joukkotuhoaseiden leviämisen estäminen (Counterproliferation)
- terrorismin vastainen taistelu (Combating Terrorism)
- vastakumouksellisen toiminnan tukeminen (Foreign Internal Defence)
- erikoistiedustelu (Special Reconnaissance)
- taistelutoiminta (Direct Action)
- psykologiset operaatiot (Psychological Operations)
- siviiliyhteistyö (Civil Affairs)
- epätavanomainen sodankäynti (Unconventional Warfare)
- informaatio-operaatiot (Information Operations)

OIF:n aikaan erikoisjoukoille määriteltyjä ydintehtäviä oli siis enemmän kuin Persianlahden sodan aikaan. Suurin osa tehtävistä oli kuitenkin jo aikaisemmin erikoisjoukoille kuuluneita toissijaisia tai tukevia tehtäviä. Uutena tehtävä mukaan oli tullut joukkotuhoaseiden leviämisen estäminen, joka oli aikaisemmin jollain tasolla sisältynyt muihin tehtäviin. Lisäksi joidenkin tehtävien kuvausta oli muutettu tai tarkennettu, mutta suurelta osin tehtävät olivat pysy-

⁹⁰ Trainor, Bernard: Jointness, Service Culture and the Gulf War. *Joint Forces Quarterly* Winter 1993–1994, 71–74.

⁹¹ Joint Chiefs of Staff: *Doctrine for Joint Special Operations*. Joint Pub 3–05, Washington DC 1998, VIII.

neet samanlaisina. Ydintehtävien lisäksi erikoisjoukkojen toimintaan sisältyi edelleen lukuisia muita sivutehtäviä kuten CSAR-tehtävät.

Seuraavana tarkastellaan uusien tai muuttuneiden tehtävien määritelmiä.

Joukkotuhouhaseiden leviämisen estäminen oli uusi erikoisjoukoille kuuluva tehtävä. Sillä tarkoitetaan Yhdysvaltojen taistelua ydin-, biologisten- ja kemiallisten aseiden leviämistä vastaan kaikilla käytettävissä olevilla keinoilla, mukaan luettuna Yhdysvaltojen joukkojen ja etujen suojeleminen sotilaallisen voiman käytöllä, johon lasketaan myös tiedustelutietojen kerääminen ja analysointi, diplomatian tukeminen, aseiden valvonta ja ulkomaan viennin valvonta. Näiden toimintojen suorittaminen voi vaatia erikoisjoukoilta yhteistyötä muiden Yhdysvaltojen virastojen kanssa.⁹² Persianlahden sodan aikaan joukkotuhouhaseiden etsiminen ja tuhoaminen oli osa taistelutoimintaa.

Terrorismin vastainen toiminta ei ollut erikoisjoukoille uusi tehtävä, mutta siihen oli tullut muutoksia; Terrorismin vastaisen taistelun tarkoituksena on ennaltaehkäistä, estää ja selvittää terroristisia tekoja koko uhkan laajuudessa. Keinoja tähän ovat terrorismin vastainen toiminta (terroristisia toimia vastaan suoritettavat puolustukselliset toimenpiteet, joilla parannetaan omaa haavoittuvuutta), vastaterrorismi (hyökkäykselliset toimenpiteet, joilla vastataan terroristiseen toimintaan sekä ehkäistään ja estetään niitä). Yhdysvaltojen hallintoa, sen virkamiehiä tai tiettyjä komentajia vastaan suunnattujen terrori-iskujen selvittäminen on myös osa terrorismin vastaista toimintaa. Sitä voidaan toteuttaa myös muiden valtion virastojen pyynnöstä.⁹³ Persianlahden sodan aikaan erikoisjoukkojen tehtäviin kuulunut vastaterrorismi on vain yksi osa terrorismin vastaista taistelua. Tehtävää on jouduttu muuttamaan ja tehtäväkenttää laajentamaan, koska terrorismin vastainen taistelu on koko ajan noussut yhä merkittävämpään rooliin erikoisjoukkojen tehtävissä. Syyskuun 11. päivän terroristi-iskut ovat vaikuttaneet asiaan merkittävästi, vaikkakin tutkimuksessa käsiteltävät doktriinit on julkaistu ennen kyseisiä iskuja.

Erikoistiedustelu ei muuttunut olennaisesti, mutta sen tarkka määritelmä oli OIF:n aikaan seuraavanlainen: erikoistiedustelulla tarkoitetaan sellaisen tiedustelun ja valvonnan suorittamista, jolla pystytään saamaan tai varmistamaan tietoa vihollisen tai oletetun sellaisen, kyvyistä, ai-

⁹² US Department of Defence 2002, 46.

⁹³ Sama.

komuksista sekä toiminnasta, tai sen tarkoituksena on turvata tietoa jonkun tietyn alueen erityispiirteistä.⁹⁴

Siviiliyhteistyön tarkoituksena on helpottaa sotilasoperaatioiden toteuttamista ja parantaa operatiivista toimintaa avustamalla komentajia muodostamaan suhteita sotilaiden ja vieraan valtion siviilivaikuttajien välillä ylläpitämällä ja hyödyntämällä niitä, sekä vaikuttamalla niihin. Suhteet ovat tärkeitä myös normaaliväestön ja sotilaiden välillä riippumatta siitä, onko alue tavoitteiden suhteen myötämielinen, neutraali vai vihamielinen.⁹⁵

Informaatio-operaatiot tarkoittavat informaatioylikvoimaan tähtääviä toimenpiteitä, joilla estetään vihollisen informaation leviäminen samalla kun suojataan omaa informaatiota ja informaatiojärjestelmää.⁹⁶ Informaatio-operaatiot olivat Persianlahden sodan aikaan osa psykologista toimintaa.

2.7.2 Yleiset käyttöperiaatteet

Erikoisjoukkojen yleisiin käyttöperiaatteisiin ei ollut tullut Persianlahden sodan ja OIF:n välillä suuria muutoksia. Isoimmat muutokset liittyivät operaatioiden suunnitteluun sekä komentorakenteisiin. Suurimpana vaikuttajana näihin muutoksiin oli Persiansodan jälkeen alkanut ja kehittynyt joint-ajattelu.

Iraqi Freedomin aikaisissa doktriineissa, kuten muissakin Persianlahden sodan jälkeen julkaistuissa doktriineissa, korostettiin edelleen yhdenmukaisen johtamisen tärkeyttä tehokkaassa sotilaallisessa toiminnassa; sotilasjohtajan käskyvalta, jota hän käyttää alaisiinsa on johtamiselle luonnollista. Vastuussa oleva komentaja voi kuitenkin tehtävän suorittamiseksi delegoida operatiivisen johtamisen (Operative Control, OPCON) ja taktisen johtamisen (Tactical Control, TACON) sotatoimialueen erikoisoperaatioiden johdolle. Vastuu tehtävän suorittamisesta on kuitenkin aina viime kädessä komentajalla.⁹⁷ Tämä on useammin sääntö kuin poikkeus.

Normaalisti erikoisjoukkojen komentorakenne noudattelee niiden normaalia johtamisorganisaatiota. Erikoisjoukkojen tarkka johtamisorganisaation rakenne riippuu kuitenkin aina tavoit-

⁹⁴ Sama.

⁹⁵ US Department of Defence 2002.

⁹⁶ Sama.

⁹⁷ Joint Publications 0-2: *Unified Action Armed Forces*. Joint Chief of Staff, Washington DC, 2001, III-1.

teesta, turvallisuusvaatimuksista sekä operatiivisesta ympäristöstä. Erikoisjoukot voivat esimerkiksi olla sotatoimialueella yhteisessä johdossa (Special Operations Command) tai niistä voidaan muodostaa puolustushaarayhteinen taisteluosasto (Joint Special Operations Task Force).⁹⁸

Psykologisen sodankäynnin ja siviiliyhteistyötä tekevien joukkojen komentorakenne eroaa muiden erikoisjoukkojen komentorakenteesta, mikä johtuu niiden suorittamien operaatioiden luonteesta.⁹⁹

Erikoisjoukot on aina otettava mukaan operaation suunnitteluun. Niiden mukaan ottaminen aikaisessa edesauttaa merkittävästi operaatioiden onnistumista. Suunnitteluun osallistuvien henkilöiden on oltava samoja, jotka myös toimeenpaneuvat suunnitellut tehtävät.¹⁰⁰

Yksinkertaisuudessaan erikoisjoukkojen joint-doktriini painottaa kahta asiaa: Erikoisjoukkojen tulee olla erikoisjoukkojen johtamia ja johtuen erikoisjoukkojen erityisestä luonteesta niiden käyttäminen tulee olla tarkoin harkittua ja suunnitelmallista.¹⁰¹

2.8 Johtopäätökset

Persianlahden aikaan voimassa ollut AirLand Battle -doktriini ei enää vastannut sellaista doktriinia, jota suuressa monikansallisessa ja puolustushaarayhteisessä operaatiossa käytettävien erikoisjoukkojen tulisi noudattaa. Vuonna 1990 julkaistu doktriini erikoisjoukkoja ja operaatioita varten, tarjosi kuitenkin Persianlahden sotaan soveltuvia käyttöperiaatteita. Persianlahden sodan jälkeen Yhdysvaltojen armeijan doktriinia päivitettiin joustavammaksi ja se sovellettiin huomattavasti paremmin erikoisjoukkojen doktriinin rinnalle. Persianlahden sodasta saatujen kokemusten myötä ruvettiin kehittämään myös erillisiä joint-doktriineja, joissa myös erikoisjoukot otettiin paremmin huomioon. Erityisesti doktriineissa painotettiin joint-operaatioiden suunnittelua sekä joustavaa komentorakennetta. Lisäksi erikoisjoukoille määritettiin lisää ydintehtäviä. Persianlahden sodan aikaan määritellyt viisi ydintehtävää pysyivät edelleen erikoisjoukkojen tehtävinä, mutta niiden rinnalle tuli uusia tehtäviä. Erityisesti Persianlahden sodan ja OIF:n välisenä aikana erikoisjoukkojen tehtävissä korostuivat epäta-

⁹⁸ JP 3-05, IX.

⁹⁹ JP 3-05, III-2.

¹⁰⁰ Sama, IX-X.

¹⁰¹ McGregor III, Otis W: *Command and control of special operations forces in the US northern command area of responsibility*. Masters thesis, Naval Postgraduate School, California 2005, 25.

vanomainen sodankäynti ja vastakumouksellisen toiminnan tukeminen. Persianlahden sota myös osoitti, että informaatio- ja psykologinen sodankäynti olivat usein erikoisoperaatioissa tärkeässä roolissa. Tästä johtuen myös edellä mainitut tehtävät huomioitiin entistä paremmin ja niitä vasten julkaistiin omat doktriinit. 2000-luvun alussa erikoisjoukkojen tehtävissä korostui terrorisminvastainen toiminta, koska olihan Yhdysvallat julistanut maailmanlaajuisen terrorismin vastaisen sodan alkaneeksi World Trade Centerin terroristi-iskujen jälkeen.

Erikoisjoukkojen toiminnan kehittymisen myötä suurimmat muutoksen niiden käyttöperiaatteissa kohdistuivat komentorakenteisiin, tehtävien suunnitteluun sekä puolustushaarojen väliin yhteistyöhön.

3 ERIKOISJOUKOT PERSIANLAHDEN SODASSA

Yhdysvaltojen asevoimien Persianlahdelle lähettämä erikoisjoukkojen määrä oli parhaimmillaan noin 7000 henkilöä.¹⁰² Käytössä oli kaikkien puolustushaarojen erikoisjoukkoja. Kokonaisuudessaan Yhdysvaltalaisia erikoisjoukkoja käytettiin laajemmin kuin koskaan ennen, vaikkakin liittouman joukkojen komentaja kenraali Schwarzkopf aluksi väheksyi niiden käyttöä. Joukkojen suorittamat menestykselliset operaatiot kuitenkin saivat Schwarzkopfin asenteen muuttumaan positiivisempaan suuntaan ja sodan jälkeisessä lehdistötilaisuudessa hän lähes ylisti erikoisjoukkoja ja niiden suorituksia.¹⁰³ Persianlahden sodan jälkeen erikoisjoukoille osoitettiin lisää määrärahoja vaikka puolustusbudjettia muuten leikattiin.¹⁰⁴

Erikoisjoukoista muodostetut taisteluosastot koostuivat lähinnä saman puolustushaaran joukoista. Maavoimien erikoisjoukoista muodostettiin Army Special Operations Forces Task Force (ARSOTF), merivoimien erikoisjoukoista Naval Special Warfare Task Group (NSWTG) ja ilmavoimien erikoisjoukoista Air Force Special Operations Command Central (AFSOC-CENT). Neljännen taisteluosaston muodosti kuitenkin JSOC, joka erosi muista osastoista koostuen eri puolustushaarojen joukoista. Tämä tosin oli perusteltua, koska sen kokoonpano perustui jo valmiiksi olemassa olevaan organisaatioon, kuten muidenkin osastojen. Osastojen muodostamisessa huomaa selvästi vielä tuolloin puuttuneen joint-doktriinin mukaisen ajattelun.

3.1 Johtosuhteet

Liittouman joukkojen komentajana toimi kenraali Norman H. Schwarzkopf, jolla oli apunaan CENTCOM sekä muiden liittouman maiden johtoesikunnat.¹⁰⁵ CENTCOM:n alaesikuntina toimivat puolustushaaraesikunnat; ilmavoimien Air Force Component, Central Command (CENTAF), merijalkaväen Marine Forces, Central Command (MARCENT), maavoimien

¹⁰² Waller, Douglas: Secret Warriors. *Newsweek*, 17. kesäkuuta 1991, 19.

¹⁰³ Central Command Briefing 27.2.1991, *Military Review* 9/1991, 103.

¹⁰⁴ Boatman John: Building one US Special Force. *Janes's Defence Weekly* 31. Elokuu 1991, 355.

Army Component, Central Command (ARCENT), merivoimien Naval Component, Central Command (NAVCENT). Erikoisjoukkojen käyttöä johti SOCCENT.¹⁰⁶

Taisteluosastojen käytön sekä pääosan erikoisoperaatioista suunnitteli ja johti erikoisoperaatioiden keskusjohto, SOCCENT.¹⁰⁷ Vaikka SOCCENT koordinoi erikoisjoukkojen käyttöä, vastasi operaatioiden valvonnasta ja suunnittelusta siihen kuuluva Operational Control (OPCON), jonka alla toimi myös JSOTF.¹⁰⁸ JSTOF oli USSOCOM:n perustama taisteluosasto, joka oli alistettu suoraan CENTCOM:lle.¹⁰⁹ JSTOF koostui Delta Forcen, DEVRGUN:n ja 160. SOAR:n joukoista. Myöhemmin sitä vahvennettiin Ranger-komppanialla.¹¹⁰ Tässä tapauksessa komentaja käytti doktriinin mukaista mahdollisuutta muodostaa JSOTF.¹¹¹ JSTOF voi vastata tehtävistään suoraan ylemmälle johdolle, juuri kuten tässä tapauksessa meneteltiin, mutta sen muodostaminen voidaan käskää myös alajohtoportaille.¹¹²

Osa erikoisjoukoista kuului oman puolustushaaransa aluejohdon alaisuuteen, kuten kaikki siiviliasiain ja psykologisten operaatioiden joukot, jotka olivat maavoimien johdon alla. Ilma-voimien aluejohdon alla oli kolme erikoisoperaatiolentolaivuetta ja merivoimien alla oli kaksi SEAL-joukkuetta.¹¹³

Vaikka pääosa erikoisjoukoista olikin SOCCENT:n operatiivisessa alaisuudessa, joukkojen hallinnollisista ja huollollisista asioista vastasivat CENTCOM:n alla olevat puolustushaarasikunnat. SOCCENT teki kuitenkin tiivistä yhteistyötä näiden puolustushaarojen esikuntien kanssa suunnitellessaan tehtäviä sekä valitessaan operaatioiden vastuualueita ja erikoisjoukkojen kohteita.¹¹⁴ AirLand Battlen mukaan tämä oli normaali menettelytapa, kun kyseessä on eri puolustushaarojen joukkoja, jotka toimivat yhden johtoportaan alaisuudessa.¹¹⁵

¹⁰⁵ US Department of Defence: *Conduct of the Persian Gulf War, Final Report to Congress*, Washington DC 1992, K-6.

¹⁰⁶ The use of the Special Operations Forces in Desert Storm, *Defence Daily Special Supplement*, 7. Elokuuta, 1991 (tekijä ei tiedossa), 1.

¹⁰⁷ US Department of Defence 1992, J-2, J-4.

¹⁰⁸ Sandell, Jan: *Erikoisjoukkojen käyttö Irakin sodassa 1991 eri maiden sotilas- ja aikakauslehtien arvioiden perusteella tarkasteltuna*. Tutkielma, Kapteenikurssi 65, Taistelukoulu, 1992, 13.

¹⁰⁹ Marquis, Susan L: *Unconventional Warfare - Rebuilding US Special Operations Forces*. Brookings Institutions Press, Washington 1997, 191, 224.

¹¹⁰ Hunter, Thomas B: The role and effect of special operations in theater ballistic missile counterforce operations during operation Desert Storm. <www.specialoperations.com/Focus/SCUD_hunt/>, 16.4.2013.

¹¹¹ Doty, Dennis P: *Command and control of Special Operations Forces for 21st Century Contingency Operations*. Naval War College, Newport R.I 2003, 6.

¹¹² FM 31–20, luku 11, 2.

¹¹³ US Department of Defence 1992, J-4.

¹¹⁴ Sama, J-1.

¹¹⁵ FM 100–5, 163.

3.2 Erikoisjoukkojen tehtävät, niiden suunnittelu ja toteuttaminen

Kenraali Schwarzkopfilla oli huonoja kokemuksia erikoisjoukkojen käytöstä Vietnamin sodassa. Lisäksi hän oli nähnyt erikoisjoukkojen epäonnistuvat surkeasti Grenadassa, jossa hän oli toiminut taisteluosaston varakomentajana¹¹⁶. Näin ollen hän liittouman joukkojen komentajana päätti jättää erikoisjoukkojen käytön aluksi kokonaan pois suunnittelusta. Hän kuitenkin vaati omaan käyttöönsä kaksi Ranger-pataljoonaa, joten jollain tasolla otti huomioon mahdolliset erikoisoperaatiot.¹¹⁷

Eri tahot kuitenkin alkoivat painostaa Schwarzkopfia erikoisjoukkojen käytön suhteen. Painostusta tuli etenkin Yhdysvaltojen puolustusministeriön, kenraali Stinerin, ilmavoimien komentajan kenraaliluutnantti Hornerin sekä liittouman joukkojen komentajan sijaisen, Britannian asevoimien kenraali Sir Peter de la Billierin suunnasta. Painostuksesta johtuen Schwarzkopf antoi erikoisjoukoille luvan tulla mukaan suunnitteluun. de la Billierilla oli aikaisempaa kokemusta erikoisjoukkojen käytöstä Malaijilta, Borneosta ja Falklandin saarilta, joissa hän oli itse toiminut SAS:n mukana. Erityisesti Billierin ehdotukset ja suunnitelmat saivat Schwarzkopfin vakuuttuneeksi erikoisjoukkojen käytöstä.¹¹⁸ Otettuaan erikoisjoukot mukaan operaatioiden Aavikkokilpi ja Aavikkomyrsky suunnitteluun, Schwarzkopf kuitenkin päätti pitää joukot tiukasti valvonnassaan operaatioiden ajan ja vaati, että jokaiselle operaatiolle piti saada hänen hyväksyntänsä. Lisäksi hän päättäväisesti esti erikoisjoukkojen käytön kokonaan aina ilmasodan alkamiseen eli operaatio Aavikkomyrskyn alkuun asti.¹¹⁹ Kun Schwarzkopf lopulta suostui erikoisjoukkojen käyttöön, niitä alkoi saapua Persianlahden alueelle varsin nopeasti ja yhä kasvavassa määrin.¹²⁰

¹¹⁶ Donovan, Iassen: Schwarzkopf, Grenada, and the Rangers. <<http://sofrep.com/15661/schwarzkopf-grenada-rangers/>>, 16.4.2013.

¹¹⁷ Waller, Douglas C: *The Commandos – The Inside Story of America's Secret Soldiers*. Deli publishing, New York 1994, 28.

¹¹⁸ Geraghty, Tony: *Who Dares Wins - The Special Air Service 1950 to the Gulf War*. Warner Books, London 1993, 32–35.

¹¹⁹ Gordon, Michael R ja Trainor, Bernard E: *The General's War – The Inside Story of the Conflict in the Gulf*. Little, Brown & Company, Canada 1994, 240–241.

¹²⁰ Sandell, 13.

Varsin nopeasti erikoisjoukoille alettiin suunnitella tehtäviä. Syyskuussa 1990 USSOCOM sai Yhdysvaltojen esikuntapäälliköiden neuvostolta tehtäväksi suunnitella Irakin ilmavalvontatutkien lamauttamisen heti operaatio Aavikkomyrskyn alussa.¹²¹ Schwarzkopf oli kuitenkin päättänyt, että Persianlahden sota voitetaan huolellisen suunnittelun ja sotilaallisen ylivoiman avulla. Hän pelkäsi myös erikoisjoukkojen käytön provosoivan irakilaisia hyökkäämään liian aikaisessa vaiheessa, eikä liittoumalla olisi ollut tarpeeksi voimaa pysäyttämään hyökkäystä, joten hän kielsi tehtävän toteuttamisen erikoisjoukkoja käyttäen.¹²²

Operaatio Aavikkomyrsky alkoi Yhdysvaltain ilmavoimien suorittamalla hyökkäyksellä kahta ilmavalvontatutkaa vastaan. Tutkat sijaitsivat Irakin Saudi-Arabian vastaisella rajalla ja hyökkäyksen suorittivat 20. Special Operations Squadronin helikopterit sekä 101. maahanlaskudivisioonan taisteluhelikopterit.¹²³ Molemmat yksiköt lasketaan kuuluvan erikoisjoukkoihin, joten vaikka Schwarzkopf olikin erikoisjoukkojen käyttöä vastaan heti operaation alussa, suostui hän kuitenkin käyttämään ilmavoimien erikoisjoukoiksi laskettavia yksiköitä.

Erikoisjoukot suorittivat erikoistiedustelua Kuwaitin ja Saudi-Arabian sekä Irakin välisillä raja-alueilla koko Persianlahden sodan ajan. Maasodan aikana tiedustelu ulotettiin vihollisen syvyyteen Kuwaitissa ja Irakissa.¹²⁴ Erikoisjoukot hankkivat tietoa vihollisen ryhmyksestä, ilmastosta ja maaperästä. Näiden tietojen hankkiminen ei olisi ollut mahdollista ilman erikoisjoukkoja. Maavoimien erikoisjoukkojen lisäksi SEAL- ja SBS-joukot toimivat aktiivisesti Persianlahden rannikkoalueilla.¹²⁵

Erikoistiedustelun lisäksi erikoisjoukot sitoutuivat irakilaisten SCUD-ohjusten ja niiden laukaisualustojen etsimiseen ja tuhoamiseen. Tämä tehtävä koski kaikkia liittouman erikoisjoukkoja, mutta siihen sitoutuivat lähinnä ilma- ja maavoimien joukot.¹²⁶ SCUD-ohjusten etsintä ja tuhoaminen ei osoittautunut kovinkaan tehokkaaksi, vaan se lähinnä sitoi erikoisjoukkoja ja niiden kalustoa pois muusta toiminnasta. Ohjusten laukaisuja kuitenkin vähensi erikoisjoukkojen pelko ja niiden aiheuttamat tappiot irakilaisille partioille, jotka tuhoutuivat kohdattaen SCUD-ohjuksia etsiviä erikoisjoukkoja.¹²⁷ Operaatio Aavikkomyrskyn aikana erikois-

¹²¹ Gordon – Trainor, 119.

¹²² Marquis, 231.

¹²³ Sama, 236.

¹²⁴ US Department of Defence 1992, J-11.

¹²⁵ Sama, J-10.

¹²⁶ Reijonen, Jani: *Liittouman erikoisjoukkojen käyttö Persianlahden sodassa*. Kadettitutkielma, Maanpuolustuskorkeakoulu, 2004, 23.

¹²⁷ Gordon – Trainor, 245.

joukot suorittivat myös taistelutoimintaa, psykologista sodankäyntiä ja muita niille ominaisia tehtäviä..

Koko Persianlahden sodan aikana erikoisjoukot eivät toimineet itsenäisesti vaan niiden käyttö sisällytettiin muiden tehtävien suunnitelmiin ja toteutuksiin, joita sotänäyttämöllä suoritettiin. Heti sodan alussa erikoisjoukkojen päätehtäväksi arveltiin muodostuvan panttivankien pelastustehtävät, mutta varsin pian liittouman muiden maiden eri aselajeista olevien joukkojen kouluttaminen ja yhteistyön kehittäminen sekä erikoistiedustelu nousivat tärkeimmiksi elementeiksi, kun erikoisjoukoille annettiin uusia tehtäviä.¹²⁸ Erikoisjoukkojen yksiköitä käytettiin sekä yhtymien että sodanjohdon suorassa alaisuudessa.¹²⁹

3.3 Erikoisjoukkojen toiminta Operaatio Aavikkokilvessä ja Aavikkomyrskyssä

Operaatio Aavikkomyrskyn maasotavaihe oli melko lyhyt, sillä se kesti vain 104 tuntia. Kuitenkin jo niin lyhyessä ajassa oli selvästi havaittavissa ratkaisevia muutoksia erikoisjoukkojen käytössä ja toiminnassa. Toiminnan painopisteeksi muodostuivat taistelutoiminta ja psykologinen sodankäynti muiden erikoisjoukoille tyypillisten tehtävien jäädessä taka-alalle. Suurin osa erikoisjoukkojen toiminnan suunnittelusta tapahtui jo Aavikkokilven aikana. Huomion arvoisen seikka on myös se, että erikoisjoukkojen Aavikkokilven aikana suorittamat operaatiot loivat hyvän pohjan liittouman tavanomaisten joukkojen menestykselle maasodassa, mikä ilmenee seuraavassa tarkastelussa.

3.3.1 Epätavanomainen sodankäynti ja vastakumouksellisen toiminnan tukeminen

Ennen maasodan alkua erikoisjoukkojen päätehtäväksi muodostui liittouman joukkojen toiminnan yhtenäistäminen sekä kouluttaminen. Erikoisjoukkojen sotilaiden taidot, erityisesti kielitaito, kulttuurin tuntemus, tekninen ja taktinen tietämys sekä korkea koulutustaso tekivät niistä korvaamattomia, kun liittouman joukkojen toimintaa ruvettiin synkronoimaan.¹³⁰

¹²⁸ US Department of Defence 1992, J-1.

¹²⁹ Halonen, Kyösti: Vihollisena epävarmuus. *Sotilasaikakausilehti*, helmikuu 1993, 141.

¹³⁰ Marquis, 232.

Toinen erikoisjoukkojen päätehtävä oli Kuwaitin armeijan uudelleen rakentaminen niistä joukoista, jotka olivat onnistuneet pakenemaan pois miehityksen alta. Kuwaitin joukkojen uudelleen kouluttamistehtävä annettiin SOCCENT:lle.¹³¹ SOCCENT teki päätöksen koulutusvastuun jakamisesta ja jakoi tehtävät siten, että 5. SFG ryhtyi kouluttamaan maajoukkoja ja SEAL-, SBU-, ja SBS-yksiköt alkoivat kouluttaa Kuwaitin laivaston joukkoja. Tärkeimpien tehtävien ohella erikoisjoukot suorittivat epätavanomaista sodankäyntiä tukemalla Kuwaitin vastarintaliikkeen taistelijoita sekä suorittamalla taistelutoimintaa vastarintaliikkeen kanssa.¹³²

Maasodan aikana varsinainen epätavanomainen sodankäynti muuttui enemmänkin psykologiseksi operaatioiksi sekä siviiliyhteistyöksi.

3.3.2 Psykologinen sodankäynti ja siviiliyhteistyö

Psykologiset operaatiot nousivat Persianlahden sodassa suureen rooliin ja niiden suunnittelu aloitettiin jo operaatio Aavikkokilven alussa. Heti konfliktin alussa psykologisten operaatioiden joukoille annettiin tarkat tehtävät ja tavoitteet, jotka suoritettiin ja joihin päästiin onnistuneesti koko konfliktin ajan. Tehtävät olivat:¹³³

- Irakin joukoille tulee aiheuttaa tappiomielialaa.
- Irakin johdossa tulee aiheuttaa epävarmuutta ja tietämättömyyttä.
- Kuwaitilaisia tulee rohkaista vastarintatoimintaan ja yhteistyöhön.
- Liittoumaan myötähenkisesti suhtautuvien halua toimia Irakia vastaan tulee vahvistaa.
- Liittouman ja varsin Yhdysvaltojen joukkojen arvostusta tulee nostaa.

Psykologisia operaatioita alettiin suunnitella heti sen jälkeen, kun Irakin joukot olivat tunkeutuneet Kuwaitiin. Operaatioiden suunnitteluryhmään kuului sekä siviili- että sotilashenkilöstöä CENTCOM:sta, SOCOM:sta ja 4. POG:sta. Ryhmän toimipaikkana oli CENTCOM:n esikunta. Psykologisten operaatioiden suunnittelusta vastasi lähes kokonaan Yhdysvallat, mutta vuoden 1990 lopulla perustetussa monikansallisessa solussa oli mukana myös Saudi-Arabian, Egyptin ja Iso-Britannian asiantuntijoita.¹³⁴

¹³¹ Sama, 23.

¹³² Johnson, William M: *United States Army Special Forces in Desert Shield/Desert Storm – How Significant an Impact. Masters Thesis*. US Army Command and General Staff College, Fort Leavenworth, Kansas 1996, 12.

¹³³ Reijonen, 38.

¹³⁴ Sandell, 15.

Vaikka psykologisen materiaalin lähettäminen Kuwaitin rintamalle aloitettiin jo marraskuussa 1990, voidaan tammikuun 12. päivää vuonna 1991 pitää varsinaisena psykologisten operaatioiden alkamispäivä. Tuona kyseisenä päivänä Kuwaitin eteläosiin tiputettiin yli miljoona lentolehtistä, mikä oli ensimmäinen osa neljävaiheisesta lentolehtisten levityskampanjasta. Ensimmäisessä vaiheessa viesteissä painotettiin rauhaa ja Irakin islamilaisten naapurimaiden, jotka olivat kiinteässä yhteistyössä liittouman kanssa, välistä veljeyttä. Toisessa vaiheessa Irakin joukkoja uhattiin voiman käytöllä ja kerrottiin Saddamin johtavan kansansa kuolemaan. Kolmannessa vaiheessa, jo operaatio Aavikkomyrkyin ilmasotavaiheen alettua, irakilaisia neuvottiin jättämään aseensa ja asemansa. Ilmasodan yhä jatkuessa viimeinen vaihe suoritettiin yhdistämällä lentolehtisten pudotus pommituksiin. Pudotetuissa lentolehtisissä kuvattiin B-52 pommittajaa ja kerrottiin, että seuraavana päivä kyseiset koneet tulevat pommittamaan heidän asemiaan. Pommitukset toteutettiin, kuten lentolehtisissä oli kerrottu, ja seuraavissa lehtisissä kerrottiin, että pommitukset jatkuvat kunnes Kuwait on vapaa. Maasodan alkuun mennessä liittoutuneet pudottivat yli 29 miljoonaa lentolehtistä.¹³⁵

Liittoumalla käytössä ollutta radioverkkoa, ”Voice of the Gulf”, käytettiin myös psykologiseen sodankäyntiin. Verkko aloitti lähetyksensä 19. tammikuuta ja se lähetti 40 vuorokauden aikana, 18 tuntia vuorokaudessa, irakilaisille joukoille tarkoitettua tietoa pommituksista. Siellä ilmoitettiin lentolehtisten tapaan mitä joukkojen milloinkin tullaan pommittamaan. Ilmoituksissa luvattiin lisäksi antautuneille ruokaa ja lääkintähuoltoa sekä muistutettiin seuraamuksista, mikäli he eivät antautuisi.¹³⁶

Siviiliyhteistyön operaatiot olivat myös lähinnä Yhdysvaltojen joukkojen suunnittelemaa ja toteuttamia. Siviiliasian joukot otettiin toiminnan suunnitteluun mukaan jo aikaisessa vaiheessa. Ensimmäisenä Persianlahdelle saapui 96. Siviiliasian pataljoona (96. Civil Affairs Battalion), joka oli siihen aikaan ainoa aktiivipalveluksessa oleva siviiliasian joukko. Seuraavana paikalle kutsuttiin reservistä siviiliasian johtoporras (352. Civil Affairs Command).¹³⁷

Siviiliasian ensimmäinen tehtävä oli suunnitella keinoja, joilla liittouman ja arabiliittolaisten joukkojen välisiä suhteita saataisiin parannettua, koska tiedettiin, että kulttuurilliset erot tulisivat aiheuttamaan ristiriitoja. Näin ollen kehitettiin ohjelma, jonka tarkoituksena oli antaa tie-

¹³⁵ Marquis, 241–243.

¹³⁶ US Department of Defence 1992, J-21–J-22.

¹³⁷ Marquis, 244.

toa liittoutuneiden joukoille toiminta-alueen kansojen kulttuurista, uskonnosta, historiasta, laista, tavoista ja moraalista. Ohjelma oli menestys eikä joukkojen välille syntynyt suurempia erimielisyyksiä.¹³⁸

Siviiliasiaain joukot aloittivat myös alueelle saavuttuaan yhteistyön ja suunnittelun Saudi-Arabia kanssa siitä, miten alueelle saapuvien liittouman joukkojen isäntämaan tuki (Host Nation Support) pystyttäisiin parhaiten järjestämään. Isäntämaan tuki onnistui hyvin, johtuen suureksi osaksi liittouman omasta huollosta, mikä oli hyvin järjestetty.¹³⁹

Eräs siviiliasiaain joukkojen tehtävä oli auttaa Saudi-Arabian viranomaisia suunnittelemaan ja toteuttamaan siviilipuolustuksen hätäsuunnitelma, mikä sisälsi muun muassa ilmahälytysjärjestelmän rakentamisen. Eräs hieman erikoisempi tehtävä muiden tehtävien ohella oli kartoittaa kaikki Irakissa olevat historiallisesti ja uskonnollisesti merkittävät kohteet, joita ei saanut pommittaa. Tämä edesauttoi arabiliittolaisten kanssa tehtävää yhteistyötä.¹⁴⁰

Vuoden 1990 joulukuussa perustettiin siviiliasiaain osasto, Kuwait Civil Affairs Task Force, koska Kuwaitin maanpaossa oleva hallitus oli kaksi kuukautta aikaisemmin pyytänyt Yhdysvalloilta apua Kuwaitin uudelleen rakentamisessa. Osasto koostui 352. CACOM:n henkilöstöstä. Jälleenrakentamisen suunnittelu oli aikaisemmin ollut CENTCOM:n vastuulla ja se luovutti vastuun siviiliasiaain joukoille.¹⁴¹ Jälleenrakentaminen aloitettiin kuitenkin vasta yllättävän myöhään helmikuussa vuonna 1991, vaikka suunnitelmat sitä varten olivat olleet jo pitkään valmiina.

Liittouman joukkojen saapumisen tukemisen lisäksi siviiliasiaain joukkojen vastuulle kuului ARCENT:n huollon johtoportaan (Support Command) tukeminen. Siviiliasiaain joukkojen tehtävä oli kartoittaa taistelevien joukkojen tarvitsemien täydennysten ja palveluiden saatavuus Saudi-Arabiassa. Tehtävää hoiti ensin 96th Civil Affairs Battalion ja sen jälkeen myöhemmin alueelle saapunut 304th Civil Affairs Group.¹⁴²

¹³⁸ US Department of Defence 1992, J-24.

¹³⁹ Sama 1992, J-4.

¹⁴⁰ Marquis, 244.

¹⁴¹ Sama.

¹⁴² Sandell, 16.

Psykologisten operaatioiden joukot siirtyivät maasodan alettua eturintamaan tukemaan hävitysoperaatioita kovaäänisillä yrittäen samalla rohkaista irakilaisjoukkoja antautumaan.¹⁴³ Ilmasodan aikana ja varsinkin sen viimeisessä vaiheessa pudotettuja turvapasseja, joissa antautuneille luvattiin reilu kohtelu, alettiin hyödyntää nyt täysipainoisesti. Irakilaisten heikosta moraalista ja psykologisten operaatioiden tehokkuudesta toimii hyvänä esimerkkinä tapaus, jossa 101. ilmakuljetusdivisioonan helikopteripartion mukana ollut kovaäänisryhmä sai kokonaisen pataljoonan irakilaisia antautumaan.¹⁴⁴

Ilmapommituksien yhteydessä levitetyillä lentolehtisillä oli erittäin suuri vaikutus irakilaisten moraaliin. Juuri ennen maasodan alkua pudotettiin suuri määrä lehtisiä, joissa irakilaisia kehoitettiin antautumaan ja joissa heille annettiin yksityiskohtaiset ohjeet siitä, kuinka heidän tulisi antautua liittouman joukkojen lähestyessä heitä. Kyseiset lentolehtiset osoittautuivat menestykseksi, sillä kun liittouman joukot tunkeutuivat maasodan alussa Kuwaitin alueelle, vastassa oli joukoittain antautuvia irakilaisia sotilaita. Irakilaisten antautuminen oli jopa niin kiivasta, että he yrittivät antautua jopa kuorma-autoilla liikkuneille lehtimiehille sekä kaikille muille mahdollisille liittouman henkilöille. Maasodan päättyttyä yli 85000 irakilaista sotilasta oli antautunut ja yli 70 % heistä antautui psykologisten joukkojen operaatioiden ja ilmapommitusten ansiosta. Useimmilla heistä oli mukanaan turvapassi.¹⁴⁵

Sotavankien haastatteluissa on käynyt ilmi, että psykologiset operaatiot vaikuttivat ratkaisevasti antautumispäätösten tekoon. Erityisesti merkitystä oli sillä, että radiolähetyksissä ja lentolehtisissä annettiin tarkat ohjeet antautumisesta ja samalla luvattiin kaikille antautuneille reilu kohtelu. Erään irakilaisen divisioonan komentajan mukaan vain ilmapommitukset heikentävät joukon moraalia enemmän kuin lentolehtiset.¹⁴⁶

Irakin joukot olivat epäilleet jo alusta alkaen Kuwaitin tunkeutumisen oikeutusta, mikä osiltaan edesauttoi psykologisten operaatioiden menestystä. Toinen merkittävä asia oli irakilaisille onnistuneesti luotu todenmukainen kuva liittouman joukkojen kykeneväisyydestä ja voittamattomuudesta.¹⁴⁷ Kokonaisuudessaan psykologiset operaatiot säästivät lukuisia ihmishenkiä, koska antautumisten vaikutuksesta taistelut sekä koko maasota jäivät lyhyeksi.¹⁴⁸

¹⁴³ Sama, 20.

¹⁴⁴ The use of Special Operations Forces in Desert Storm, 3.

¹⁴⁵ Marquis, 243.

¹⁴⁶ Sandell, 21.

¹⁴⁷ Sama.

Siviiliasiaain operaatioiden luonne maasodan alussa muuttui lähinnä taistelevien joukkojen huollolliseksi tukemiseksi. Eräs aikaisemmin huomioimatta jäänyt asia, suuri määrä sotavankeja, aiheutti kuitenkin siviiliasiaain joukoille lisää työtä. Asiasta selvittiin kuitenkin tyydyttävästi. Tämän jälkeen ruvettiin keskittymään pääasiassa sodan loppumiseen ja sen jälkeiseen jälleenrakentamiseen ja jälkien korjaamiseen. Heti maasotavaiheen päätyttyä siviiliasiaain joukot aloittivat operaation nimeltä Provide Comfort¹⁴⁹, jonka tärkeimpänä päämääränä oli jälleenrakentamisen lisäksi Kurdi-pakolaisten auttaminen ja Kuwaitin hallituksen tukeminen.¹⁵⁰

Provide Comfort oli yhdistelmä humanitaarista apua sekä vastakumouksellisen toiminnan tukemista. Operaatiossa Yhdysvaltojen joukot korjasivat sodan aiheuttamia tuhoja, mutta myös antoivat sotilaallista koulutusta Pohjois-Irakin Kurdeille. Operaatiota toteutti 10. SFG ja sen merkitys Operaatio Iraqi Freedomin Pohjois-Irakissa suoritetuille operaatioille oli merkittävä.

Psykologisen sodankäynnin ja siviiliasiaain joukkojen operaatioiden suunnittelu ja toteutus Persianlahden sodassa olivat doktriinien mukaisia, mikä varmasti edesauttoi niiden onnistumista. Lisäksi eri operaatioiden aiheuttamat psykologiset seuraukset olivat useassa tapauksessa merkittävät. Siviiliyhteistyö oli usein kiinteä osa psykologista sodankäyntiä, kuten ohjesäännöissäkkin mainitaan ja se onnistui hyvin. Yksi tärkeimmistä menestykseen vaikuttavista seikoista oli varmasti se, että psykologisen sodankäynnin ja siviiliyhteistyön suunnittelu aloitettiin jo aikaisessa vaiheessa.

3.3.3 Erikoistiedustelu

Erikoisjoukkojen suorittamaa erikoistiedustelua tapahtui koko Persianlahden sodan ajan ja siitä tulikin erikoisjoukkojen tärkein tehtävä.¹⁵¹ Erikoisjoukot suorittivat yhteisiä operaatioita, joissa partioimalla ja tähystyspaikkoja perustamalla saatiin selville irakilaisten ryhmytykset sekä liikkeet.¹⁵² Yhdysvaltain merivoimien erikoisjoukot eli SEAL- ja SBU-osastot suorittivat tiedustelua Kuwaitin rannikon tuntumassa, keräten tietoa irakilaisten alusten liikkeistä ja anta-

¹⁴⁸ Reijonen, 40.

¹⁴⁹ Operaatio päättyi 24. heinäkuuta vuonna 1991, jonka jälkeen se jatkui nimellä Provide Comfort II, kunnes se lopetettiin Turkin hallituksen pyynnöstä 31. joulukuuta vuonna 1996. Tämän jälkeen perustettiin uusi operaatio johon Turkki tuli mukaan. Operaatio sai nimekseen Northern Watch ja se jatkui aina operaatio Iraqi Freedomin alkamiseen saakka.

¹⁵⁰ Marquis, 247–248.

¹⁵¹ White, Terry: *Swords of Lightning – Special Forces and the changing face of warfare*. Brassey's, London, 1992, 266.

¹⁵² Sandell, 17.

en samalla vaikutelmaa, että liittouma on erityisen kiinnostunut suorittamaan maihinnousun Kuwaitin rannikolle.¹⁵³

Kenraali Schwarzkopf oli kieltänyt pitkän matkan tiedustelun Aavikkokilven aikana samasta syystä, mistä hän kielsi erikoisjoukkojen käytön tutka-asemien tuhoamisessa. Tammikuun 17. päivä, jolloin operaatio Aavikkomyrsky alkoi ilmasotavaiheella, muuttui myös erikoisjoukkojen suorittaman tiedustelun luonne. Erikoisjoukot saivat Schwarzkopfilta luvan soluttautua syvälle Irakiin suorittamaan tiedustelua. Maavoimien erikoisjoukkojen tiedustelutoiminta siirtyi Irakin maaperälle, jonne he siirtyivät helikoptereilla tai maastoajoneuvoilla. Irakissa erikoisjoukot alkoivat tiedustella tulevia hyökkäysreittejä ja alueita. Maaperän analysointi oli tärkeässä asemassa, jotta tiedettäisiin kestäkö se panssarivaunuilla ajamista. Tiedusteluun kuului myös irakilaisten joukkojen valokuvaaminen. Tämä oli ainoa tapa tiedustella, sillä Persianlahden alueesta ei ollut mahdollista saada tarkkoja tietoja muilla tavoin.¹⁵⁴ Samaan aikaan merivoimien erikoisjoukkojen toiminta tehostui. SEAL- ja SBU-osastot alkoivat aktiivisemmin tiedustella mahdollisia maihinnousurantoja, raivaten samalla irakilaisten asentamia miinoitteita. Tämä antoi irakilaisille lisää viitteitä mahdollisesta maihinnoususta Kuwaitin rannikolle.¹⁵⁵

Erikoistiedustelutehtäviin kuului lisäksi Irakin SCUD-ohjusten sekä niiden laukaisualustojen etsiminen ja tuhoaminen. Heti ilmasodan alettua Irak laukaisi ensimmäiset ohjukset kohti Israelia, jolloin liittouma huomasi, ettei se ollut varautunut niiden torjumiseen tarpeeksi tehokkaasti. Liittouman hävittäjät ja Israelin alueelle tuodut Patriot-ilmatorjuntaohjukset epäonnistuivat torjumaan laukaistut SCUD-ohjukset ja ne osuivat israelilaisiin kaupunkeihin. Tapah-tuman johdosta ruvettiin kehittämään suunnitelmaa ohjusten tuhoamiseksi maasta käsin. Teh-tävä määrättiin erikoisjoukoille ja JSOTF:lle.¹⁵⁶

Yhdysvaltojen erikoisjoukot aloittivat SCUD-ohjusten ja laukaisualustojen etsimisen 7. helmikuuta vuonna 1991.¹⁵⁷ Iso-Britannian SAS oli aloittanut saman tehtävän kenraali de la Billierin käskystä jo kolme viikkoa aikaisemmin, mikä kuvastaa hyvin Schwarzkopfin epäluot-tamusta erikoisjoukkoja kohtaan.¹⁵⁸

¹⁵³ US Department of Defence 1992, J-10.

¹⁵⁴ Sandell, 17.

¹⁵⁵ US Department of Defence 1992, J-11.

¹⁵⁶ Gordon, 244–245.

¹⁵⁷ Sama.

SCUD-ohjusten etsimistä suoritti Delta Force, yhdessä SAS:n kanssa. Ohjusten etsimisen ja tuhoamisen lisäksi heillä oli toisena tehtävänä tiedustella ja tuhota irakilaiden viestijärjestelmät, joiden toiminta oli aavikolle haudattujen valokaapeleiden varassa. Delta Force toi mukanaan erikoisvarusteita ja helikoptereita, joita SAS:lla ei ollut käytössä. SAS:lla oli kuitenkin parempi kokemus Irakin aavikon olosuhteista, joten joukot toimivat tiiviissä yhteistyössä tehtävän toteuttamiseksi.¹⁵⁹ SCUD-ohjuksien perään laitettiin myös vahvennettu Ranger-joukkue. Rangerit tekivät iskun irakilaiden strategista viestiasemaa vastaan, tarkoituksenaan ottaa vankeja ja saada haltuun salaisia asiakirjoja. Asema oli tarkoitettu SCUD-ohjusten ohjaamiseen ja kohdentamiseen. Huonon tiedustelun vuoksi isku kuitenkin epäonnistui ja aseman henkilöstö oli jo ehtinyt poistua paikalta kun Rangerit saapuivat. Operaatio oli ainoa Rangereiden itsenäisesti suorittama tehtävä.¹⁶⁰ Rangereiden käyttöperiaatteisiin ei normaalisti kuulu suorittaa itsenäisiä tehtäviä, vaikkakin ne siihen kykenevät. Siinä mielessä edellä mainittu tehtävä oli normaalista käytännöstä poikkeava.

Erikoisjoukkojen suorittama SCUD-ohjusten ja laukaisulavettien metsästys ei kuitenkaan tuottanut haluttua tulosta. Erikoisjoukkojen ja ilmaiskujen toiminnalla onnistuttiin tuhoamaan vain 9 ohjusta.¹⁶¹ Erikoisjoukkojen suorittama tuholaistoiminta muodosti kuitenkin uhkan irakilaisille ja he joutuivat vetämään ohjukset kauemmaksi Israelin rajasta. Tästä johtuen irakilaiset joutuivat myös muuttamaan niitä kohteita, joihin ohjukset alun perin oli suunniteltu laukaistavan. Kohteina olisivat olleet Israelin suuret kaupungit. Ohjusten laukaisutiheys myös väheni erikoisjoukkojen metsästäessä niitä. Israel oli aikaisemmin uhannut iskeä Irakin kaupunkeihin koston SCUD-iskuista, mutta erikoisjoukkojen ohjusten metsästäamisen ansiosta vähentyneet iskut olivat Israelin mielestä riittävä osoitus liittouman suorituskyvystä. Israel katsoi näin ollen liittouman tehneen tarpeeksi, eikä koskaan toteuttanut uhkaustaan. Tämä oli liittouman kannalta hyvä ratkaisu, koska arabiliittolaiset eivät olisi hyväksyneet Israelin suorittamia iskuja, eivätkä sen osallistumista Irakin vastaista toimintaa.¹⁶² Tämä on erinomainen esimerkki erikoisjoukkojen suorittamasta tehtävästä joka ei ole itsessään psykologinen operaatio, mutta jolla on merkittäviä psykologisia vaikutuksia.

Juuri ennen maasodan alkua erikoisjoukkoja vedettiin yhä enemmän mukaan tiedusteluun ja tiedustelu ulotettiin yhä syvemmälle. Tiedustelun tarkoituksena oli selvittää irakilaiden ryh-

¹⁵⁸ Reijonen, 32.

¹⁵⁹ Gordon, 245.

¹⁶⁰ Scales, Robert H: *Certain Victory*. Office of the Chief of Staff of United States Army, Washington DC 1993, 186.

¹⁶¹ Gordon, 245–246.

mitykset ja mahdollisuudet vastahyökkäyksiin liittouman suunnitellulla hyökkäysalueella. Tässä tehtävässä erityisen hyvin onnistui 5. SFG.¹⁶³ Sen partioita lähetettiin helikoptereilla hyökkäysalueelle, tarkoituksena tukea pääasiassa 52. maahanlaskuarmeijan ja 7. armeijakunnan toimintaa. Partiot jatkoivat toimintaansa Irakin maaperällä siihen asti kunnes ne saivat yhteyden hyökkääviin joukkoihin.¹⁶⁴

Erikoisjoukkojen suorittamalla tiedustelulla luotiin perusteet maajoukkojen hyökkäykselle ja samalla merivoimien erikoisjoukot loivat toiminnallaan onnistuneesti kuvan siitä, että liittouman päähyökkäys tulee tapahtumaan maihinnousuna Kuwaitin rannikolle. Tiedustelu toimi tehokkaasti ja erikoisjoukot saivat tiedusteltua erittäin tärkeitä tietoja hyökkäysalueesta, reiteistä sekä irakilaisten ryhmityksistä ja joukoista. Hyvin toteutetun tiedustelun kääntöpuolena oli tiedustelutietojen tulva, mistä johtuen tietojen analysoiminen ei hyvästä teknologiastakaan johtuen ollut tarpeeksi tehokasta. Tästä johtuen välillä syntyi suuriakin väärinkäsityksiä.¹⁶⁵ Tämä on hyvä esimerkki ohjesäännöissä mainitusta väärin ja liiallisten tiedustelutietojen hankkimisesta. Tiedustelutiedon tilaajalla pitäisi aina olla tarkka kuva siitä, mitä tietoa hän haluaa ja millä on merkitystä. Tällä välttyttäisiin ylimääräisen ja ajoittain turhan tiedon hankkimiselta, joka sitoo erikoisjoukkoja turhaan ja voi pahimmillaan johtaa turhiin riskin ottoihin.

Erikoisjoukot tiedustelivat myös reittejä irakilaisten Kuwaitin vastaiselle rajalle rakentaman miinakentän läpi.¹⁶⁶ Tiedustelutoiminnassa oli mukana myös eräs erityispiirre joka vaikeutti suuresti irakilaisten toimintaa. Syvällä Irakin alueella tiedustelevilla erikoisjoukkojen partiolla oli mukanaan kannettavia maalin valaisemiseen tarkoitettuja laser-osoittimia, jotka oli tarkoitettu SCUD-ohjusten tuhoamiseen. Erikoisjoukoille annettiin kuitenkin uudet määräykset ja maasodan alettua tiedustelupartiot alkoivat käyttää laser-osoittimia jokaiseen kohteeseen, jonka he epäilivät olevan Irakin joukoille sodankäynnin kannalta hyödyllinen. Kaikki havaitut irakilaiset joukot ja sotilaalliset kohteet valaistiin laserilla ja paikalle kutsuttiin liittouman hävittäjät, jotka tuhosivat valaistut kohteet. Tällainen toiminta ajoi irakilaiset käymään monen rintaman sotaa ja se vaikeutti heidän toimintaansa entisestään.¹⁶⁷

3.3.4 Etsintä- ja pelastusoperaatiot

¹⁶² Reijonen, 33.

¹⁶³ US Department of Defence 1992, J-11.

¹⁶⁴ US Department of Defence 1992, J-11.

¹⁶⁵ The use of Special Operations Forces in Desert Storm, 1.

¹⁶⁶ Sandell, 21.

Etsintä- pelastusoperaatiot ovat osa erikoisjoukkojen toimintaa vaikka se ei kuulu niiden ydintehtäviin. Etsintä- ja pelastusoperaatioita oli kuitenkin Persianlahden sodassa erikoisjoukkojen käytön kannalta merkitystä, joten niiden tarkastelu on perusteltua.

Pelastusoperaatiot nousivat tärkeään rooliin vasta ilmasodan alettua. Pudonneiden koneiden ohjaajien pelastamiseksi ei ollut tehty kunnollista suunnitelmaa ja tämä tehtävä käskettiin erikoisjoukoille. Liittouman ylimmän johdon mielestä erikoisjoukkojen käyttämät erikoisvarustellut helikopterit sopivat tehtävään parhaiten. Tehtävään valittiin 160th SOAR:n helikopterit, koska ne oli suunniteltu varusteltu tunkeutumaan syvälle vihollisen alueelle. Tehtävässä toimi myös 71st SOS, jonka MH-3E kuljetushelikoptereilla kyettiin laskeutumaan veteen.¹⁶⁸ SOCCENT:n johto-osat saivat itse suunnitella ja toteuttaa pelastusoperaatiot. Pelastusoperaatioiden lähtökohtana oli, että tarvittava kalusto ja miehistö ovat lähtövalmiina noutamaan pudonnutta lentäjää 24 tuntia vuorokaudessa.¹⁶⁹

Ilmasotavaiheen aikana liittoutuneiden koneita putosi yhteensä 38 ja niiden mukana useita miehistön jäseniä. Useimmissa tapauksissa kyseessä oli hävittäjälentäjä, joka oli joutunut suorittamaan pakkolaukaisun niin syvällä Irakin ilmatilassa, että heidän pelastaminen ei ollut mahdollista. Kyseisiä tapauksia varten käynnistettiin seitsemän pelastusoperaatiota joista vain kolme onnistui. Yhdysvaltojen lentäjillä oli edelleenkin käytössä Vietnamin sodan aikaiset radiolähettimet, joiden avulla lentäjät pystyttiin paikantamaan. Lähettimien ongelmana oli se, että myös irakilaiset pystyivät helposti paikantamaan pudonneen miehistön. Näin ollen lentäjien pelastamisesta tuli kilpajuoksua erikoisjoukkojen ja irakilaisten välillä.¹⁷⁰

Myös maasodan aikana jouduttiin suorittamaan yksi pelastusoperaatio, joka kuitenkin epäonnistui. Soluttautunut erikoisjoukkojen sotilas loukkaantui ja häntä evakuoimaan lähetettiin helikopteri, joka kuitenkin huonon lentosään vuoksi syöksyi paluumatkalla maahan surmaten kaikki kyydissä olleet.¹⁷¹

¹⁶⁷ Weale, Adrian: *Secret Warfare – Special Operations Forces from the Great Game to the SAS*. Coronet Books, Hodder and Stoughton, London 1998, 269.

¹⁶⁸ Chinnery, Phillip D: *Any Time, Any Place – Fifty years of the USAF Air Commando and Special Operations Forces 1944-1994*. Naval Institute Press, Annapolis, Maryland 1994, 262.

¹⁶⁹ US Department of Defence 1992, J-16.

¹⁷⁰ Gordon, 250–251.

¹⁷¹ Sandell, 22.

Pudonneiden lentäjien pelastaminen ei ollut erikoisjoukoille sopiva tehtävä vaan se olisi pitänyt antaa liittouman ilmavoimien tehtäväksi. Pelastusoperaatioissa tarvittiin periaatteessa vain helikoptereita ja ilmavoimilla oli siihen soveltuva kalusto. Nyt operaatiot sitoivat tarpeettomasti erikoisjoukkojen henkilöstöä ja kalustoa pois tärkeämmistä tehtävistä. Operaatioiden suorittamisperiaatteita ei myöskään ollut mietitty tarpeeksi ja esimerkiksi 24 tunnin lähtövalmius ei ollut riittävä lentäjien pelastamiseksi ennen kuin he joutuivat irakilaisien haltuun.¹⁷²

3.3.5 Taistelutoiminta

Taistelutoiminnan operaatiot alkoivat hieman ennen ilmasodan alkamista. Erikoisjoukot suorittivat hyökkäyksiä ja sabotaasia eri kohteita vastaan ja varsinkin ilmatorjuntajärjestelmä ja sen osat kuuluivat ensimmäisten kohteiden joukkoon. Ilmavoimien erikoisjoukkojen tukemat Delta Forcen joukot yhdessä SAS:n kanssa tunkeutuivat syvälle Kuwaitiin ja kaappasivat kokonaisen SA-8 ilmatorjuntaohjuspatterin sekä sen tärkeimmän henkilöstön ja asiakirjat.¹⁷³

Varsinainen ilmasotavaihe alkoi 17.1.1991 klo 02:38 SOCCENT:n suunnittelemalla erikoisjoukkojen operaatiolla, jonka tarkoituksena oli tuhota kaksi irakilaisien tutka-asemaa. Kaksi 20. erikoislentolaivueen (20th Special Operations Squadron) MH-53 Pave Low -helikopteria lähti liikkeelle yhdessä kahdeksan AH-64 Apache -taisteluhelikopterin kanssa kohti Irakin Saudi-Arabian vastaista rajaa. Operaatiossa käytettiin erikoislentolaivueen helikoptereita, koska niissä oli erinomaiset suunnistuslaitteet taisteluhelikoptereihin verrattuna. Osasto lensi yhdessä noin 10 kilometrin päähän tutka-asemista, josta Apachet tuhosivat ne käyttäen maaliinohjautuvia Hellfire-ohjuksia ja automaattikanuunoita. Irakilaiset eivät ehtineet tajuta mikä heihin iski ja näin saatiin aikaiseksi aukko irakilaisien tutkaverkkoon. Saman päivän aikana tutkaverkossa olleen aukon kohdalta lensi yli 900 konetta pommittamaan Irakia ja sen joukkoja.¹⁷⁴

Ilmasodan aikana maassa olevia ja Irakiin soluttautuneita erikoisjoukkoja käytettiin maalinvalaisuun. Todennäköisesti Eufrat- ja Tigrisjoen ylittävien siltojen, irakilaisien lentokonesuojien ja SCUD-ohjusten tuhoamiseen käytettiin samoja infrapunalaitteita, joilla kohteet pystyttiin valaisemaan hakeutuvia ohjuksia varten.¹⁷⁵ Maavoimien erikoisjoukoilla oli lisäksi mukanaan

¹⁷² Reijonen, 35.

¹⁷³ Sandell, 19.

¹⁷⁴ Marquis, 238.

¹⁷⁵ Sandell, 19.

laitteita joiden avulla he pystyivät häiritsemään irakilaisten viestivälineitä. Häirintää käytettiin erityisesti ennen ilmahyökkäystä tiettyyn kohteeseen.¹⁷⁶

Ilmavoimien erikoisjoukot suorittivat myös muita taistelutoiminnan tehtäviä. Yksi niistä oli irakilaisten miinoitteiden raivaaminen Kuwaitin alueelta. Tähän käytettiin pommikonetta joka pudotti miinakenttien päälle 7500 kilon painoisia pommeja. Samalla pommeja pudotettiin myös irakilaisten aseisiin ja johtamispaikkoihin. Pommien vaikutuksista miinakenttiin ei varmaa tietoa, mutta psykologinen vaikutus oli yllättävän suuri. Pommitusten jälkeen irakilaisia alkoi antautua suurin joukoin osittain siksi, että irakilaiset luulivat liittoutuneiden käyttävän ydinasetta heitä vastaan.¹⁷⁷

Taistelutoimintaan osallistui myös merivoimien erikoisjoukkoja. Ilmasodan alettua kävi ilmi, että irakilaisten valtaamat Kuwaitin öljynporaustornit muodostivat erittäin suuren uhan liittouman lentokoneille ja merialuksille. Näihin torneihin oli sijoitettu irakilaisten ilmatorjunta-aseita ja samalla ne toimivat erittäin hyvinä tähystyspaikkoina Kuwaitin rannikolle. Tornit muodostivat myös uhan maavoimille, sillä niiden kansilta pystyttiin laukaisemaan ohjuksia liittouman joukkojen ryhmitysalueille. Näistä syistä johtuen SEAL-osasto 6 sai tehtäväkseen vallata öljynporaustornit takaisin.¹⁷⁸ Operaatio käynnistettiin tammikuun 19. päivä ja se onnistui menestyksekkäästi. SEAL-sotilaat lähestyivät torneja pienoissukellusveneillä ja nousivat niiden kansille magneettisten tarttumien ja tarttumakoukkujen avulla. Irakilaiset onnistuttiin yllättämään täysin ja sotavangeiksi saadut henkilöt sekä asiakirjat haettiin pois helikoptereilla.¹⁷⁹ Operaatiolla oli myös tarkoituksena varmistaa liittouman suunnitellun maihinnousun toteutus, joka kuitenkin myöhemmin muuttui harhautukseksi.¹⁸⁰

Eräs sodan tärkeimmistä operaatioista oli SEAL-joukkojen ja SBS:n yhdessä suorittama harhautusoperaatio Kuwaitin rannikolle. Kaksi tuntia ennen maasodan alkua kuusi SEAL-sotilasta ui rantaan irakilaisjoukkojen edustalle ja asensi kuusi 10kg panosta rantaviivaan. Tämän jälkeen he uivat takaisin merelle, josta SBS:n veneet ottivat heidät kyytiin. Tunti asentamisen jälkeen neljä SBS:n aseistettua venettä ajoi irakilaisten joukkojen eteen ja aloitti rannan tulittamisen kaikilla aseilla. Noin 10 minuuttia kestäneen tulituksen aikana rantaan asennettiin lisää räjähdyspanoksia, jonka jälkeen veneet poistuivat paikalta. 10 minuuttia ennen

¹⁷⁶ White, 267.

¹⁷⁷ Marquis, 236.

¹⁷⁸ US Department of Defence 1992, J-14.

¹⁷⁹ Margelletti, Andrea: Special Operations in the Desert. *Military Technology* 4/1991, 64–65.

¹⁸⁰ Reijonen, 36.

maahyökkäyksen alkua räjähdyspanokset alkoivat räjähdellä antaen irakilaisille vaikutelman, kuinka liittouman maihinnousu tykistön tukemana olisi alkanut. Irakilaiset siirsivät välittömästi kolme divisioonaa rannikon läheisyyteen torjumaan hyökkäystä.¹⁸¹ Tällä oli suuri merkitys maahyökkäyksen onnistumisen kannalta, sillä se sitoi irakilaisten voimia pois liittouman päähyökkäysreitiltä.

Merivoimien erikoisjoukot osallistuivat myös operaatioon, jossa vallattiin ensimmäistä kertaa Kuwaitille kuuluvaa maa-aluetta takaisin. Kyseessä oli Qarah-niminen saari, jonka lähelle liittouman laivasto oli upottanut irakilaisen miinalaivan. Uponneen laivan miehistön jäseniä lähdettiin pelastamaan Yhdysvaltojen laivaston helikopterilla, jolloin saarella avattiin tuli sitä vastaan. Lähellä ollut liittouman alus vastasi tulen välittömästi ja SEAL-osasto sai käskyn hyökätä saarelle. Saarella olleet irakilaiset antautuivat nopean taistelun jälkeen. Lopputuloksena erikoisjoukot saivat 67 sotavankia sekä runsaasti aseita ja ammuksia sotasaaliiksi.¹⁸²

Merivoimien erikoisjoukkojen suoraan toimintaan kuului myös aktiivinen merimiinojen raivaaminen. Joka kerta kun laivaston helikopteri lähti lennolle Kuwaitin rannikolle, sillä oli kyydissä SEAL-joukkojen sotilas. Kun helikopterin miehistö havaitsi merimiinan, erikoisjoukkojen sotilas laskettiin mereen raivaamaan miinaa. Tällä tavoin saatiin raivattua yhteensä 25 kellunutta merimiinaa.¹⁸³

Maasodan alettua taistelutoiminnan osuus kasvoi merkittävästi. Ilmasodan aikana Kuwaitiin ja Irakiin solutetut erikoisjoukkojen sotilaat aktivoituivat ja alkoivat suorittaa iskuja irakilaisia vastaan. Kuwaitissa olleet erikoisjoukkojen sotilaat ja Kuwaitin vastarintaliike aloittivat ylläköiden tekemisen vetäytyviä irakilaisjoukkoja vastaan tuhoten samalla ilmapommituksista selvinneet bunkkerit.¹⁸⁴

Irakilaiset uskoivat edelleen liittoutuneiden nousevan maihin Kuwaitin rannikolle ja erikoisjoukot pitivät uskoa maihinnousuun edelleen yllä. SEAL-osastot yhdessä merijalkaväen kanssa suorittivat iskuja ilmasta ja mereltä käsin Kuwaitin rannikkoa ja saaria vastaan. Heillä ei ollut käytännössä vastusta juuri ollenkaan, mutta näin irakilaiset saatiin pitämään useita divisi-

¹⁸¹ Halberstadt, Hans: *US Navy SEALs*. International Publishers & Wholesalers. Osceola 1993, 48–49.

¹⁸² Marquis, 236.

¹⁸³ US Department of Defence 1992, J–14.

¹⁸⁴ Margelletti, 64.

oonia valmiudessa rannikon läheisyydessä, mikä esti vahvennusten lähettämisen varsinaisen hyökkäyksen torjumiseksi.¹⁸⁵

Sodan edetessä SCUD-ohjusten uhka Israelia ja Saudi-Arabiaa kohtaan kasvoi, mikä muodosti taas uhan koko liittouman yhteistyölle. Ohjusten laukaisutiheyden kasvaessa maasodan aikana liittouman ylin johto ilmaisi tyytymättömyytensä Delta Forcen ja SAS:n tuloksiin ohjusten tuhoamisen suhteen. Tähän reagoitiin muodostamalla niin kutsuttuja ”fuusiosoluja” (Fusion cell), joiden tehtävänä oli tuhota SCUD-laukaisualustat välittömästi havaitsemisen jälkeen. Solut muodostuivat SAS:n ja Delta Forcen jäsenistä ja ne toimitettiin tuhottavalle kohteelle erikoisjoukkojen lentokoneilla. Sotilaat hyppäsivät laukaisualustan läheisyyteen laskuvarjoilla ja tuhosivat kohteen joko valaisemalla sen ohjukselle, kutsumalle paikalle ilmaiskun tai suoralla hyökkäyksellä ilman apujoukkoja.¹⁸⁶ Samat solut toteuttivat ennen sodan loppumista merkittävän operaation, jossa tuhottiin Irakin juuri ennen aselepoa rajalleen ryhmittämät 29 ohjusta. Ohjusten kohteena olisi ollut Israel, minkä seurauksena Israel oli varmasti suorittanut massiivisen vastaiskun. Erikoisjoukot onnistuivat kuitenkin paikantamaan ohjukset ajoissa ja ne tuhottiin yhdessä ilmavoimien kanssa.¹⁸⁷ Ilman kyseistä operaatiota liittouman yhteistyö muiden maiden kanssa olisi voinut kärsiä pahasti.

Suurin erikoisjoukkojen suorittaman taistelutoiminnan operaatio oli As Salmanin lentokentän valtaus 24. helmikuuta vuonna 1991. Kenttä sijaitsi noin 100 kilometriä Bagdadista länteen. Hyökkäystä suorittavan osaston vahvuus oli 100 erikoisjoukkojen sotilasta.¹⁸⁸ Mukana oli Yhdysvaltalaisen 82. laskuvarjodivisioonan joukkoja sekä ranskalaisia laskuvarjodivisioonan joukkoja. Osaston hyökkäys toteutettiin kolmessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa osa erikoisjoukoista pudotettiin laskuvarjoilla kauemmaksi lentokentästä. Laskeutumisen jälkeen osasto hyökkäsi ja otti haltuunsa lennonjohtotornin. Toinen osasto laskettiin helikoptereilla lähemmäksi lentokenttää, josta se hyökkäsi kenttää puolustaneen irakilaisen moottoroidun jalkaväkikipataljoonan kimppuun. Samalla se tuhosi kymmenen rynnäköhelikopteria ja neljä MIG 29 hävittäjää. Kolmannessa vaiheessa loput erikoisjoukoista saapuivat kentälle Hercules-kuljetuskoneella ja ottivat kentän ympäristön haltuunsa.¹⁸⁹

¹⁸⁵ Margelletti, 64.

¹⁸⁶ Sandell, 22.

¹⁸⁷ White, 267.

¹⁸⁸ Geraghty, 71.

¹⁸⁹ Sandell, 23.

Yhdysvaltain maavoimien erikoisjoukkojen yksikkö, 3. SFG, vahvistettuna SEAL-ryhmällä, valtasi myös takaisin Kuwaitissa sijainneen Yhdysvaltain suurlähetystön. Operaatio suoritettiin 26.–27. helmikuuta, jolloin lähes kaikki irakilaiset joukot olivat jo poistuneet kaupungista, joten operaatiolla oli lähinnä symbolinen merkitys.¹⁹⁰

3.4 Johtopäätökset

Persianlahden sodan alussa, operaatio Aavikkokilven aikana erikoisjoukkojen toiminnan painopiste oli epäsuorassa vaikuttamisessa ja tiedustelussa. Liittouman joukkojen koulutuksen yhtenäistäminen, Kuwaitin armeijan uudelleen muodostaminen sekä vastarintaliikkeen tukeminen ovat selkeitä epätavanomaisessa sodankäynnin ja vastakumouksellisen toiminnan tukemiseen liittyviä tehtäviä, joita erikoisjoukot suorittivat.

Sodan kannalta tärkein epäsuoran vaikuttamisen keino oli psykologinen sodankäynti, joka nousi merkittävään osaan sodan kaikissa vaiheissa. Psykologisten joukkojen ottaminen mukaan suunnitteluun jo aikaisessa vaiheessa sekä selkeät tavoitteet loivat onnistumiselle edellytykset. Persianlahdella saavutettu psykologisen sodankäynnin menestys on erinomainen esimerkki siitä, kuinka aseettomalla rintamalla voidaan saavuttaa niin suurta menestystä, että se vaikuttaa merkittävästi sodan lopputulokseen.

Epäsuoraan vaikuttamiseen kuului myös siviiliyhteistyö. Sen merkitystä Persianlahden sodassa ei myöskään voi väheksyä. Siviiliasian joukot tekivät tärkeää yhteistyötä liittouman joukkojen välillä, jotta yhteistyö arabiliittolaisten kanssa saataisiin onnistumaan. He tekivät myös paljon työtä, ettei normaaliväestön ja sotilaiden välillä syntyisi suuria ristiriitoja. Tämä onnistui jakamalla tietoa tavoista ja kulttuurista puolin ja toisin. Sodan loppupuolella siviiliasian joukkojen tehtävät muuttuivat enemmän tavanomaisten joukkojen tukemiseksi. Sodan jälkeen siviiliyhteistyön merkitys kuitenkin taas kasvoi kun oli aika aloittaa jälleenrakentaminen ja sodan jälkien korjaaminen. Siviiliasian joukot avustivat myös tavanomaisia joukkoja huollollisissa asioissa.

Operaation Aavikkomyrskyn aikana ja erityisesti sen maasotavaiheessa erikoisjoukkojen toiminta keskittyi pääasiassa taistelutoimintaan, erikoistiedusteluun sekä liittouman tavanomaisten joukkojen tukemiseen.

¹⁹⁰ US Department of Defence 1992, J-14–15.

Erikoistiedustelu toimi kokonaisuudessaan Persianlahden sodassa hyvin. Tärkeimpiä kohteita olivat liittouman päähyökkäysreitit tiedustelu sekä SCUD-ohjusten etsiminen ja tuhoaminen. Näillä oli suuri merkitys liittouman hyökkäyksen onnistumiselle sekä sille, että Israel ei liittynyt mukaan sotaan. Kenraali Schwarzkopfin pelkäsi irakilaisien provosoituvan hyökkäämään liian aikaisin, mikäli erikoisjoukkoja käytettäisiin ennen maasodan alkua. Tämä heikensi joissain määrin erikoistiedustelun mahdollisuuksia tuottaa tietoa aikaisessa vaiheessa. Alkuvaiheessa erikoisjoukot suorittivat tiedustelua vain tarkkailemalla irakilaisia rajan läheisyydestä. Kenraalin de la Billierin usko erikoisjoukkojen käyttöön sekä erilaiset johtosuhteet, jotka mahdollistivat SAS:n käytön SCUD-ohjusten etsimiseen jo aikaisemmassa vaiheessa, edesauttoivat varmasti SCUD-ohjusten laukaisujen vähenemisessä. Lopputulos olisi voinut olla toisenlainen, mikäli Schwarzkopf olisi saanut päättää myös SAS:n käytöstä, tai jos hän olisi seurannut de la Billierin esimerkkiä.

Erikoisjoukkojen suorittama taistelutoiminta oli tyypillistä doktriinin mukaista toimintaa. Sen painopiste muodostui maasotavaiheeseen, joten kyse oli melko lyhytkestoisesta toiminnasta. Taistelutoiminnalle tyypillistä oli ilmatuen käyttö, mikä oli myös edellytys tehtävien menestykselle. Päätehtävänä ollut SCUD-ohjusten etsiminen ja tuhoaminen oli käytännössä sekoitus taistelutoimintaa ja erikoistiedustelua. Tämä on doktriinin mukaan tyypillinen ilmiö, joka usein ilmenee nimenomaan erikoistiedustelun ja taistelutoiminnan yhteydessä.

Ilmavoimien erikoisjoukot tarjosivat koko sodan ajan muille erikoisjoukoille doktriinien mukaista ilmakuljetustukea. Lisäksi ne osallistuivat tavanomaisten joukkojen kuljetusten suojaamiseen.¹⁹¹

Etsintä- ja pelastusoperaatiot eivät onnistuneet kovinkaan hyvin, sillä vain kolme seitsemästä aloitetusta operaatiosta onnistui. Eniten tähän vaikutti se, että ilmavoimien erikoisjoukoilla ei ollut tarpeeksi tehtäviin soveltuvaa lentokalustoa vaan sitä jouduttiin lainaamaan tavanomaisilta joukoilta. Tavanomaisten joukkojen lentokalustoa taas ei ollut suunniteltu sen kaltaisiin tehtäviin, joten esimerkiksi yöllä suoritettavat operaatiot eivät olleet mahdollisia. Lisäksi etsintä- ja pelastustoiminta sitoi turhaan erikoisjoukkoja pois tärkeämmistä tehtävistä. Doktriinien

¹⁹¹ Mitchell, John M: *Roles for Special Operations Forces in the 1990's*. Military studies program paper, Army War College, Pennsylvania 1993, 11.

mukaan erikoisjoukkoja voidaan käyttää etsintä- ja pelastustehtäviin, mikäli niiden ensisijainen tehtävä sallii sen, tai sitä varten on varattu erillinen osasto. Operaatioita ei kuitenkaan toteutettu tällä periaatteella, mikä aiheutti kitkaa toiminnassa.

Rannikolla suoritettu toiminta irakilaisten harhauttamiseksi sekä Kuwaitin suurlähetystön valtaaminen oli hieman erikoisempia erikoisjoukkojen suorittamia tehtäviä. Tämän kaltaiset tehtävät eivät kuulu erikoisjoukkojen ydintehtäviin, mutta doktriinin mukaan erikoisjoukkojen voidaan käyttää harhautusoperaatioissa sekä voimannäyttöön ja kykyjen demonstrointiin perustuvaan toimintaan. Harhautusoperaatiolla oli Persianlahden sodassa suuri merkitys, koska se sitoi joukkoja pois päähyökkäysreitiltä.

Erikoisjoukkojen käyttö Persianlahden sodassa noudatteli kokonaisuudessaan erikoisjoukkojen doktriinia. Pieniä poikkeavuuksia esiintyi, mutta niiden merkitys sodan lopputuloksen kannalta ei ollut olennaista. Kenraali Schwarzkopfin suhtautuminen erikoisjoukkojen käyttöön sodan alussa johti niiden vähäiseen käyttöön ennen maasodan alkua. Onneksi de la Billierin vakuuttelut ja ylemmän johdon panostus saivat kuitenkin Schwarzkopfin ottamaan erikoisjoukot mukaan suunnitteluun ilman merkittävää viivästymistä. Tämä oli kuitenkin koko sodan merkittävin poikkeavuus doktriinin mukaisesta erikoisoperaatioiden suunnittelusta ja toteutuksesta, jonka mukaan erikoisjoukot täytyy ottaa mukaan operaation suunnitteluun kaikilla tasoilla ja kaikissa vaiheissa. Toisaalta psykologisten operaatioiden ja siviiliyhteistyön suunnittelu aloitettiin jo hyvissä ajoin, joten Schwarzkopfin on täytynyt luottaa niiden toimintaa eritavalla kuin taistelevien erikoisjoukkojen.

Erikoisjoukkojen käytössä Persianlahden sodassa on selviä viitteitä siitä, että niiden käyttö perustui suurelta osin erikoisjoukkoja koskevaan doktriiniin, eikä AirLand Battle -doktriiniin. Tätä puoltava esimerkiksi joustava komentorakenne sekä erikoisjoukkojen hyödyntäminen tiedustelussa ja taistelutoiminnassa valikoituja kohteita vastaan. Persianlahden sodan maasotavaihe oli kuitenkin AirLand Battlen mukaan toteutettu, vaikkakin sen periaatteita ei täysin noudatettu¹⁹².

Vastaterrorismin toteuttaminen oli Persianlahden sodassa ainoa tehtävä, jota erikoisjoukot eivät suorittaneet tai ainakaan siitä ei löydy tietoa. Voi myös olla, että siihen liittyvät tehtävät

¹⁹² Paquin, Rober J: *Desert Storm – Doctrinal Airland Battle Success or "The American Way of War"?* Thesis, School of Advanced Military Studies, United States Army Command and General Staff College, Fort Leavenworth, Kansas 1999, 41.

pysyvät salaisina eikä niistä saatavilla julkista tietoa. Vastaterrorismia käsitellään muutenkin Persianlahden sodan aikaisissa doktriineissa melko rajallisesti.

4 ERIKOISJOUKOT OPERAATIO IRAQI FREEDOMISSA

Iraqi Freedomiin osallistui erikoisjoukkoja kaikista puolustushaaroista. Niistä muodostettiin neljä eri taisteluosastoa, joissa oli mukana myös liittoumaan kuuluvien muiden maiden erikoisjoukkoja. Jokaisen taisteluosaston rungon muodostivat Yhdysvaltojen erikoisjoukot.

Erikoisjoukkoista muodostetut taisteluosastot olivat:¹⁹³

- Combined joint special operation task force–west (CJSOTF–W)
- Combined joint special operation task force–north (CJSOTF–N)
- Task force 20 (TF 20)
- Naval special operations task force

Jokaiselle taisteluosastolle oli käsketty erilaiset tehtävät ja toiminta-alueet. Osa taisteluosastoista oli monikansallisia ja ne muodostuivat varsinaisista erikoisjoukoista sekä niitä tukevista osista. Taisteluosastojen tarkat kokoonpanot on esitetty liitteessä 2.

CJSOTF-W oli suurin neljästä taisteluosastosta ja sen vastuualueeseen kuului läntinen Irak. Osaston pohjana toimi jo aiemmin Afganistanissa palvelnut taisteluosasto, joka tunnettiin nimellä Taisteluosasto Tikari (Task force Dagger). Taisteluosasto muodostui Yhdysvaltojen, Iso-Britannian sekä Australian erikoisjoukoista sekä niitä tukevista osista. Osaston rungon muodosti Yhdysvaltojen erikoisjoukkojen 5. SFG (Airborne). Taisteluosastolle oli alistettu myös komppania 9. SFG:sta sekä useita muita komppanioita maavoimista ja kansalliskaartista.¹⁹⁴

¹⁹³ Briscoe, Charles M: *All Roads Lead to Baghdad – Army Special Operations Forces in Iraq*. USASOC History Office, Carolina 2006, 77.

¹⁹⁴ Leight, 5.

Taisteluosaston tavanomaisten joukkojen tehtäviin kuului vastata FOB:n vartioinnista sekä toimia tarvittaessa nopean toiminnan joukkona (Quick Reaction Force, QRF) yhdessä 19. SFG:n kanssa. QRF-tehtävät olivat Afganistanissa kuuluneet Rangereille, mutta nyt niille oli käsketty muita tehtäviä. Taisteluosaston joukkoja tukivat lisäksi 23. STS:in sotilaat, jotka kykenivät ilmatulen johtoon käytössä sekä valvomaan ODA-ryhmien yllä olevaa ilmatilaa.¹⁹⁵

Taisteluosasto Tikarin ryhmitysalueella ilmakuljetus- ja ilmatulitukea tarjosi 160 SOAR:n kuljetus- ja taisteluhelikopterit. Samalle H-5 lentokentälle FOB 51:n kanssa sijoitettiin Kansalliskaartin maataistelukoneita ja hävittäjiä, jotka tarjosivat erikoisjoukoille ilmatulitukea.¹⁹⁶

CJSOTF-N tunnettiin toisella nimellä taisteluosasto Viikinki (Task Force Viking), ja sen vastualueeseen kuului Pohjois-Irak. Taisteluosasto muodostui 10. SFG:n ympärille ja osastoon kuului pelkästään Yhdysvaltalaisia joukkoja. Taisteluosaston vahvuus oli kokonaisuudessaan noin 5200 sotilasta. Taisteluosaston ilmakuljetus- ja ilmatulituki sekä vartiointi ja QRF-järjestelyt olivat samanlaiset kuin taisteluosasto Tikarilla. Taisteluosaston kokoonpanoon kuului myös pataljoona 3. SFG:sta, joka tarjosi taisteluosastolle liikkuvuutta ja raskaiden aseiden tukea.¹⁹⁷

Naval Special Operations Task Group, joka tunnettiin paremmin nimellä Naval Task Group (NTG), oli monikansallinen merivoimien erikoisjoukoista muodostettu osasto. Sen rungon muodostivat Yhdysvaltain erikoisjoukkojen US Navy SEAL-osastot 8 ja 10. Taisteluosastoon kuului lisäksi Puolan erikoisjoukkojen GROM-operaattoreita sekä Iso-Britannian erikoisjoukkoja. Yhdysvaltalaisista joukoista mukana oli myös psykologisen sodankäynnin ja siviiliasian joukkoja.¹⁹⁸

Task Force 20 operoi eteläisessä ja läntisessä Irakissa. Sen rungon kokoonpano oli samanlainen kuin JSOC:n, jota tukivat lisäksi muut tavanomaiset joukot. Osaston tärkeimmät yksiköt olivat Delta Forcen C-komppania, SEAL-ryhmä 6 sekä Gray Fox. Mukana oli myös CIA:n Special Activities Division (SAD) sekä kolme Ranger-pataljoonaa. Osaston tukijoukot olivat suuret. Se sai käyttöönsä myös tykistöä, panssarijoukkoja sekä helikoptereita ilmakuljetuksiin.

¹⁹⁵ Sama, 5–6.

¹⁹⁶ Sama, 7.

¹⁹⁷ Leight, 8.

¹⁹⁸ Sama, 10.

OIF:n loppupuolella osasto sai vahvistuksena toisen Delta-osaston ja komppanian verran taistelupanssarivainuja.¹⁹⁹ Osaston kokoonpanon selittävät sen sille annetut vaativat tehtävät.

OIF:n liittyvä kartta, josta löytyvät erikoisjoukkojen toiminnan kannalta tärkeimmät paikat ja alueet, on esitetty liitteessä 3.

4.1 Johtosuhteet

Päävastuu erikoisoperaatioista oli Combined Forces Special Operations Component Commandilla (CFSOCC), jonka muodosti SOCCENT:n esikunta. CFSOCC johti ja kontrolloi taisteluosasto Viikingin ja Tikarin sekä NTG:n operaatioita.²⁰⁰ Tämän kaltainen järjestely noudatti joint-doktriinin mukaisia periaatteita, mutta siinä oli kuitenkin joitain eroavaisuuksia. Esimerkiksi erikoisjoukkojen pyytäessä ilmatukea, CFSOCC:n komentajalla ei ollut valtuuksia päättää siitä vaan päätöksen teki Joint Special Operations Air Componentin komentaja. Tämä aiheutti kitkaa ilmatuen saamisessa koko operaation ajan.²⁰¹

Taisteluosasto Viikingin esikunnan muodostivat 10. SFG esikunnan osat. Esikunta johti sen alajohtoportaina toimivaa kolmea Vihreiden Barettien -pataljoonan vahvuista, edestä ope-roivaa tukikohtaa (Forward Operating Base, FOB). Jokaiseen FOB:en kuului kolme komppaniaa Vihreitä Baretteja.²⁰²

Taisteluosasto Tikaria johti 5. SFG:n esikunta ja sen johtosuhteet olivat samanlaiset kuin Viikingillä. Komppanioiden ODA-ryhmät toimivat ODB-ryhmien johdossa, jotka taas johtivat toimintaa Advanced Operating Basesta (AOB) käsin. 5. SFG:n vastuulle kuului läntinen ja eteläinen puolustushaarojen yhteinen erikoisoperaatioiden alue (Joint Special Operations Areas, JSOA). Läntisestä alueesta vastasi Forward Operating Base (FOB) 51, joka muodostui 5. SFG:n ensimmäisen pataljoonan ODA-ryhmistä. Sen lähtöalueena toimi Jordaniassa sijainnut lentokenttä H-5, ja sitä johti yhdessä AOB 520 ja 530. 5. SFG 2. ja 3. pataljoona ryhmitettiin aluksi Ali al Salimin lentotukikohtaan Kuwaitiin, jossa ne toimivat nimillä FOB 52 ja 53. Niiden vastuualueeksi annettiin eteläinen JSOA. Muut JSOA:t olivat muiden maiden erikoisjoukkojen vastuulla.²⁰³

¹⁹⁹ Sama, 9.

²⁰⁰ Ramirez, 43.

²⁰¹ Briscoe, 70–71.

²⁰² Ramirez, 45.

²⁰³ Leight, 6.

4.2 Erikoisjoukkojen tehtävät, niiden suunnittelu ja toteuttaminen

Operaation Iraqi Freedomin suunnittelu alkoi jo joulukuussa vuonna 2001. CENTCOM:n komentajana toiminut kenraali Tommy Franks ryhtyi silloisen puolustusministerin Donald Rumsfeldin käskystä suunnittelemaan vaihtoehtoja Irakin valtaamiseksi. Alustava suunnitelma (Plan 1003) sotatoimille Lähi-idässä oli jo jollain tasolla olemassa, mutta se kehittyi nopeasti paremmaksi useiden operaatioiden konseptiksi, joka vaati paljon vähemmän resursseja kuin alkuperäinen suunnitelma. Suunnitelman, joka sai nimekseen 1003V, mukaan operaatio tultaisiin aloittamaan ilma- ja maakomponentin yhdenaikaisella toiminnalla Tämä oli toisin kuin Persianlahden sodan alun pitkittynyt ilmasota- ja pommitusvaihe ja sitä seurannut maasotavaihe. Erikoisjoukot otettiin mukaan suunnitteluun heti alusta alkaen ja ne olivat suunnitelmassa avainasemassa, mikä johtui pitkälti aikaisemmasta menestyksestä Afganistanista (Operaatio Enduring Freedom, OEF).²⁰⁴

Lähtökohdat OIF:n ja Persianlahden sodan suunnittelussa olivat jo heti erilaiset. Persianlahden sodassa kenraali Schwarzkopf vastusti alusta alkaen erikoisjoukkojen käyttöä, johtuen suurelta osin hänen aikaisemmista huonoista kokemuksistaan. Persianlahden sota kuitenkin todisti erikoisjoukkojen käytön olevan tehokasta ja lisäksi erikoisjoukot olivat saavuttaneet OEF:ssa menestystä, joten kenraali Franks otti heidät suoraan mukaan suunnitteluun. Toinen merkittävä ero erikoisjoukkojen käyttöön liittyen oli maa- ja ilmakomponentin yhdenaikainen heti operaation alussa oli. Näin erikoisjoukot saivat heti operaation alussa kunnollisia tehtäviä ja ne pääsivät heti tosi toimiin.

Maaliskuussa vuonna 2002, kun SOCCENT oli luovuttanut erikoisjoukkojen johtovastuun Afganistanissa tavanomaisille joukoille, se tuli virallisesti mukaan OIF:n suunnitteluprosessiin. Prikaatinkenraali Gary Harrel otti SOCCENT:n johtoonsa kesäkuussa 2002. Harrel oli juuri toiminut OEF:ssa erikoisjoukkojen komentajana ja hän omasi aikaisempaa kokemusta muun muassa Deltoista sekä Yhdysvaltojen maavoimien erikoisjoukoista.²⁰⁵

Operaation suunnittelussa SOCCENT vastasi kolmesta päätehtävästä; etsiä ja tuhota SCUD-ohjukset, estää Pohjois-Irakissa olevia joukkoja vahventamasta Bagdadia sekä organisoida

²⁰⁴ Leight, 3–4.

²⁰⁵ Leight, 4.

hallitusta vastustava vastarintaliike Etelä-Irakissa. Näihin kolmeen päätehtävään sisältyi lukuisia muita tehtäviä, kuten Irakilaisten joukkojen häirintä ja suorat hyökkäykset, avainasemassa olevan infrastruktuurin (sillat, öljykentät) haltuun ottaminen sekä tärkeiden liikenteen solmukohtien suojaaminen, jotta liittouman pääjoukkojen hyökkäys kohti Bagdadia etenisi viiveettä.²⁰⁶

SCUD-ohjusten käytön estämisen päätarkoituksena oli estää Irakia laukaisemasta ohjuksia Israeliin, mikä taas olisi voinut vetää Israelin mukaan sotaan. Syyt olivat siis edelleenkin samat kuin Persianlahden sodassa.

Operaation suunnittelun alussa suunnitteluun otettiin mukaan vain niitä joukkoja, jotka olivat sisällytetty alkuperäiseen suunnitelmaan. Psykologisten operaatioiden suunnittelijat otettiin kuitenkin poikkeuksellisesti mukaan, johtuen heidän osoittamistaan näytöistä Afganistanissa. Psykologisten operaatioiden suunnittelusta vastasi Joint Psychological Operations Task Force (JPOTF). OIF:n suunnittelun myöhemmässä vaiheessa, kun CENTCOM antoi luvan ottaa suunnitteluun mukaan lisää joukkoja, JPOTF lähetti SFG:ien ja Rangereiden avuksi tukijoukkoja suunnittelemaan pienen mittakaavan psykologisia operaatioita.²⁰⁷

Siviiliasiaain joukot eivät nauttineet samanlaista suosiota CENTCOM:n silmissä kuin JPOTF. Vain yksi upseeri liittouman maakomponentin siviiliasiaain joukoista sai lukea alkuperäisen operaatiosuunnitelman ja hänen käskettiin luonnostella suunnitelma siviiliasiaain joukkojen käytöstä. Samaan aikaan 70 maavoimien reserviupseeria kutsuttiin palvelukseen ja heille annettiin tehtäväksi suunnitella OIF:n Siviiliasiaain joukkojen operaatiot. SOCCENT ei koskaan tehnyt omaa suunnitelmaa siviiliasiaain joukkojen käytöstä muiden erikoisjoukkojen tukemiseksi, koska CENTCOM:n suunnitelmaa ja siviiliasiaain tekemään luonnosta ei koskaan hyväksytty käyttöön. Siviiliasiaain joukkojen suunnittelun puuttuminen aiheutti ARSOF:ia tukivissa esikunnissa kitkaa koko operaation ajan. Onneksi varsinaisiin sotatoimiin liittyvä työn jako oli paremmin määritelty.²⁰⁸

Tämä oli sinänsä erikoinen menettely, koska vallitsevan doktriinin mukaan psykologiset ja siviiliasiaain operaatiot tulee ottaa suunnittelussa huomioon ja sisällyttää mukaan suunnitelmaan heti alusta alkaen, jotta niiden tarjoaman tuen hyöty saadaan maksimoitua.

²⁰⁶ Briscoe, 29.

²⁰⁷ Briscoe, 30.

²⁰⁸ Sama.

Yhdessä Harrel ja Franks kehittivät suunnitelman, jossa liittouman erikoisjoukot ryhmitettäisiin kolmelle pääalueelle. Irakin läntisille aavikoille sijoitettujen erikoisjoukkojen tehtäväksi tuli metsästää liikuteltavia SCUD-ohjuksia ja niiden laukaisualustoja sekä samalla tarjota tavanomaisille joukoille tukea erikoistiedustelussa ja tarkkailutehtävissä. Pohjoisessa erikoisjoukot tekivät yhteistyötä Kurdien Peshmerga-sissien kanssa sitoakseen Irakin joukkoja vahventamasta Bagdadia. Samalla pohjoiseen sijoitetut erikoisjoukot valtasivat strategisesti tärkeitä alueita, jotka mahdollistaisivat tavanomaisten joukkojen ryhmittämisen hyökkäykseen.²⁰⁹ Tämä tehtävä osoittautui myöhemmin tärkeäksi kun Turkki päätti kieltää Yhdysvaltojen joukkojen käytön omalla maa-alueellaan, minkä vuoksi suunniteltu 4. jalkaväkidivisioonan hyökkäys operaation alussa putosi erikoisjoukkojen harteille.

Etelään ryhmitettyjen erikoisjoukkojen tehtäväksi tuli ottaa haltuun Irakin öljyntuotantolaitokset, suorittaa erikoistiedustelua ja metsästää joukkotuhoaseita sekä tärkeitä johtohenkilöitä, Saddam Husseinin ollessa ensisijaisena kohteena.²¹⁰

Koko Operaatio Iraqi Freedomin suunnitelman tarkoituksena oli eristää Irakin hallintojärjestelmä ja uhmata sitä niin monesta eri suunnasta kuin mahdollista. Tämä päätettiin toteuttaa viiden rintaman konseptilla, jota käytettiin myös Persianlahden sodassa. Franksin mielestä tämä konsepti korosti modernin sotajoukon vahvuuksia ja sen kykyä aselajien väliseen yhteistoimintaan vaikka se ei Persianlahdella kunnolla toiminutkaan. Suunnitelmassa tavanomaiset joukot hyökkäisivät erikoisjoukkojen tukemana pohjoisesta ja liittouman päähyökkäys tapahtuisi Kuwaitista kohti Bagdadia. Myös päähyökkäystä tuettaisiin erikoisjoukoilla. Etelästä käsin suoritettaisiin ilmaoperaatiota, joiden pohjalla oli ”center of gravity” ajattelu. Idässä erikoisjoukot estäisivät SCUD-ohjusten käytön ja ottaisivat haltuun tärkeitä kohteita. Samaan aikaan lännen suunnalta suoritettaisiin informaatio-operaatioita. Vaikka erikoisjoukkojen käytön painopiste oli vain kolmella näistä rintamista, käytettiin niitä silti kaikilla rintamilla.²¹¹

Informaatio-operaatiot olivat merkittävä erikoisjoukoille suunniteltu tehtävä, jonka tarkoituksena oli uhmata Irakin hallintoa ja kansalaisia sekä myötämielisesti vaikuttaa niihin pudottamalla lentolehtisiä sekä estämällä Irakilaisten televisio- ja radioasemien lähetykset.²¹²

²⁰⁹ Leight, 4.

²¹⁰ Sama.

²¹¹ Briscoe, 25.

²¹² Sama, 25.

Erikoisjoukot suorittivat operaation kannalta oleellisia asioita myös ennen sen alkamista. Useita ryhmiä, jotka oli muodostettu 10. SFG:n, CIA:n sekä SAD:n henkilöstöstä oli soluttautunut Pohjois-Irakin Kurdi-alueelle jo vuoden 2002 lopulla. CIA ponnisteli valtavasti yrittäessään suostutella tai lahjoa Irakilaisia upseereita, jotta he eivät aloittasi taistelua ennen kuin sota alkaisi. Lisäksi he suorittivat harhauttavia toimenpiteitä irakilaisten joukkojen sitomiseksi.²¹³

Ennen operaation alkua yli 50 Yhdysvaltojen maavoimien erikoisjoukkojen ODA-ryhmää oli tunkeutunut Irakin aavikoille. Ne olivat valmistautuneet tuhoamaan irakilaisten Jordanian, Kuwaitin ja Saudi-Arabian vastaisella rajalla sijainneet tähystyspaikat. Suunnitelmaan kuului tuhota 50 tähystyspaikkaa OIF:n ensimmäisenä yönä ja toiset 50 seuraavana. Samaan aikaan muiden erikoisjoukkojen tehtävänä oli etsiä SCUD-ohjuksia sekä kemiallisia ja biologisia aseita.²¹⁴

NTG:n ensisijaisena tehtävänä oli ottaa haltuun Umm Qasr, Irakin ainoa syvän veden sataman ja Al Fawin niemen öljyputket sekä avomerellä sijainneet lautat, jonne öljy kuljetettiin putkia pitkin. Kun nämä kohteet oli saatu turvattu NTG:n tehtäväksi käskettiin etelässä olevien tavanomaisten joukkojen tukeminen.²¹⁵

Task Force 20 tehtäviin kuuluivat pitkän matkan erikoistiedustelu, joukkotuhoaseiden etsintä sekä avain asemassa olevien irakilaisten tukikohtien ja järjestelmien haltuun ottaminen. Task Force 20:n sotilaat myös etsivät, paikansivat ja ottivat kiinni tai eliminoivat Irakilaisia avainhenkilöitä, kuten Saddam Husseinin ja hänen poikansa. Osaston kokoonpanosta, tukijoukoista ja sille annetuista tehtävistä voidaan päätellä, että Task Force 20 oli kaikista erikoisjoukoista muodostetuista osastoista parhaiten varusteltu, koulutettu ja luottamus sille annettujen tehtävien suorittamiseen oli suuri. Tehtävät vastasivat niitä tehtäviä joihin JSOC:n joukot on rauhahan aikana koulutettu, ja jotka olivat niille määriteltäviä ensisijaisia tehtäviä.

4.3 Erikoisjoukkojen toiminta Operaatio Iraqi Freedomissa

²¹³ Cordesman, 59.

²¹⁴ Cordesman, 59.

²¹⁵ Sama.

Taisteluosastot Viikinki ja Tikari olivat maaliskuun 18. päivä valmiina suorittamaan niille annettuja tehtäviä. Tikarin sotilaat olivat ryhmittyneenä Irakin rajalle, valmiina ylittämään rajan ja ottamaan haltuun Länsi-Irakin aavikot. 160 SOAR:n sotilaat olivat valmiina tuhoamaan Irakin rajalla sijaitsevat tähystyspaikat. Huolimatta suurista vaikeuksista päästä Irakin maaperälle, muutamia ryhmiä ja yksittäisiä sotilaita taisteluosasto Viikinkistä onnistui soluttautumaan Pohjois-Irakiin, jossa he saivat yhteydet Peshmerga-taistelijoihin. Viikingin pääjoukko oli kuitenkin edelleen jumissa Romaniassa.²¹⁶

OIF:n ensimmäiset laukaukset ammuttiin kun 160. SOAR:n helikopterit tuhosivat Irakin etelä- ja länsirajan läheisyydessä sijainneet tähystyspaikat. Operaatio alkoi 19. tammikuuta klo 21:00 paikallista aikaa ja sitä seuranneen 7 tunnin aikana taisteluhelikopterit tuhosivat yli 70 tähystyspaikkaa. Näin Irakilaisten mahdollisuus saada ennakkovaroitus tulevasta hyökkäyksestä oli estetty.²¹⁷

Operaatio myötä ilmakäytävät Irakiin olivat nyt avoinna ja samalla se mahdollisti ensimmäisten erikoisjoukkojen huomaamattoman tunkeutumisen Irakin maaperälle sekä ajoneuvoilla että helikoptereilla. Seuraavana aamuna maasta käsin operoivat taisteluosasto Tikarin, TF 20:n sekä muiden maiden erikoisjoukot, jotka liikkuivat helikoptereilla, ylittivät Jordanian, Saudi-Arabian ja Kuwaitin vastaisen rajan ja tunkeutuivat huomaamatta Irakin maaperälle.²¹⁸ Operaatio oli samankaltainen kuin Persianlahden sodan alussa suoritettu tutka-asemien tuhoaminen. Tällä kertaa kyse oli kuitenkin paljon suuremman mittakaavan operaatiosta, jossa erikoisjoukot toimivat myös maasta käsin.

Operaation edetessä 160. SOAR oli myös merkittävässä osassa Länsi- ja Pohjois-Irakissa suoritetuissa erikoisoperaatioissa. Erityisesti sen joukkoja ja helikoptereita käytettiin SCUD-ohjusten etsimiseen ja tuhoamiseen sekä suoran toiminnan operaatioiden tukemiseen.²¹⁹

4.4 Combined Joint Special Operations Task Force - North

²¹⁶ Briscoe, 108.

²¹⁷ Sama, 169.

²¹⁸ Leight, 11.

²¹⁹ Osborn, Kris: *Special Operations Forces in Iraq*. CNN headline news 8.4.2003. <edition.cnn.com/2003/US/04/07/hln.terror.int/>, 10.4.2013.

Alkuperäisen suunnitelman mukaan taisteluosasto Viikingin piti tukea 4. jalkaväkidivisioonan hyökkäystä etenemällä kärjessä Turkista kohti Bagdadia. Turkki kuitenkin kielsi maa-alueensa käytön sotatoimiin ja 4. JvD:n hyökkäystä ei voitu toteuttaa. Taisteluosasto sai uudeksi tehtäväksi estää Bagdadin pohjoispuolella olevia Irakin armeijan joukkoja vahvistamasta Bagdadia, jonne Yhdysvaltojen joukot hyökkäisivät etelästä. Vastassa heillä oli 13 divisioonaa Irakilaisia jalkaväki- ja panssarijoukkoja. Tavanomaisten joukkojen puuttuessa, erikoisjoukot joutuivat kouluttamaan ja organisoimaan avukseen Kurdien Peshmerga-taistelijoita. Uusi tehtävä oli kevyesti varustetuille erikoisjoukoille haastava. Uudesta tehtävästä huolimatta myöskään Viikingin joukot eivät onnistuneet pääsemään Irakin maaperälle ajoissa ja ensimmäisten maaoperaatioiden alkaessa aamulla 19. maaliskuuta vuonna 2003, taisteluosasto Viikingi etsi edelleen keinoa päästä Pohjois-Irakiin.²²⁰ Hetkessä taisteluosaston rooli muuttui tukevasta joukosta tuettavaksi.

Taisteluosasto Viikingin operaatioiden suunnittelusta vastanneen Kenraalimajuri Lambertin mielestä Viikingin taistelut pohjoisessa tulisivat olemaan kovin erilaisia kuin taisteluosasto Tikarilla lännessä. Lisäksi hän oli sitä mieltä, että tavanomaiset joukot eivät onnistuisi pääsemään Turkin kautta Pohjois-Irakiin ja Irakin tiestö ei muutenkaan soveltuisi mekanisoitujen joukkojen etenemiseen. Näihin olettamuksiin perustuen Lambert päätti suunnitella Viikingin käytön pohjoisessa siten, että se joutuisi taistelemaan yksin.²²¹ Kuten operaatio myöhemmin osoitti, Lambertin olettamukset osuivat oikeaan ja niiden ansiosta onnistuneesta suunnitelmasta ei tarvinnut juurikaan poiketa. Tämä selittää osiltaan Viikingin menestystä vastoinkäymisistä huolimatta. Toinen merkittävä seikka Lambertin suunnittelussa oli 10. SFG:n sijoittaminen Kurdi-alueelle. Se oli erinomainen ratkaisu, sillä 10. SFG:lla oli alueelta huomattavasti kokemusta operaatio Provide Comfortin ajalta. Erikoisjoukkojen ja Kurdien välinen luottamus, joka oli syntynyt Provide Comfortin aikana, oli yhteistyön onnistumisen kannalta erittäin merkittävä tekijä. Joidenkin lähteiden mukaan erikoisjoukot kuitenkin maksoivat isoja summia saadakseen Kurdit mukaan, kuten CIA oli tehnyt aikaisemmin Afganistanissa²²².

Ensimmäiset tiedot Yhdysvaltojen erikoisjoukkojen soluttautumisesta Pohjois-Irakiin ovat helmikuun puolivälistä vuonna 2003. Tuolloin erikoisjoukot alkoivat yhteistyössä Kurdien

²²⁰ Leight, 8.

²²¹ Briscoe, 35.

²²² Michaels, Henry: CIA death squads operating in Iraq. World socialist web site, 8.4.2003. <http://www.wsws.org/en/articles/2003/04/cia-a08.html>, 15.3.2013.

kanssa valmistella pääjoukon maahan saapumista.²²³ Erikoisjoukkojen tehtävänä oli tiedustella ja kerätä tietoa alueelta, jotta täysimittaisen hyökkäyksen toteuttaminen olisi mahdollista. Kurdeista oli tässä suhteessa paljon apua, sillä heillä oli aina viimekäden tietoa Mosulia ja Kirkukia puolustavien Irakin armeijan joukkojen varusteista, kokoonpanoista ja moraalista.²²⁴

Maaliskuun 19. päivä, kun OIF käynnistyi, taisteluosasto Viikingin pääjoukko odotti edelleen Romaniassa ratkaisua Irakiin pääsemiseksi. Lopulta ongelmaan löydettiin ratkaisu ja joukkojen siirtäminen ilmateitse Romaniasta Irakiin alkoi. Operaatio sai koodinimekseen ”Ugly Baby”. Maahanlasku Irakiin saatiin suoritettua 22. maaliskuuta, mutta se ei onnistunut ilman ongelmia. Useat kuljetuskoneet joutuivat Irakilaisten ilmatorjuntatuleen ja yksi kuudesta lentokoneesta joutui tekemään hätälaskun Turkkiin.²²⁵

Ensimmäisessä ilmakuljetuksessa oli mukana 19 ODA- ja 4 ODB-ryhmää. Maaliskuun 23. päivä Yhdysvaltain painostuksesta johtuen, Turkki salli ilmatilansa käytön ja loput Viikingin joukoista saatiin Irakin maaperälle. Taisteluosaston Viikingin erikoisjoukkojen lopullinen vahvuus Irakissa oli 51 ODA- ja ODB-ryhmää sekä yli 60000 Peshmerga-taistelijaa. Erikoisjoukot joutuivat aluksi turvautumaan paikallisiin siviilijoukkoihin, koska heidän oman kalustonsa saapui vasta useita päiviä myöhemmin.²²⁶

26. maaliskuuta 173. ilmarynnäköprikaati suoritti laskuvarjoilla maahanlaskun Kurdien pääkaupungin Bashurin lentokentälle, joka oli jo siinä vaiheessa erikoisjoukkojen ja Peshmergojen suojaama. 173. tehtävänä oli ottaa haltuun ja suojata Kirkukin öljykentät ja tukea taisteluosasto Viikinkiä tavanomaisten joukkojen tavoin.²²⁷

Lähes välittömästi Irakiin saapumisen jälkeen taisteluosasto Viikinki ryhmitettiin Vihreälle Linjalle (Green Line), alueelle joka erotti Pohjois-Irakin Kurdi-alueen muusta Irakista. Aiemmin mainittujen tehtävien lisäksi sille annettiin tehtäväksi vallata Kirkukin ja Mosulin kaupungit sekä ottaa haltuun niitä ympäröivät öljykentät.²²⁸

²²³ McKiernan, Kevin: Secret Plan - Militant Islamic Group Plans to Attack US Special Forces in Northern Iraq. *ABC news* 21.2.2003.

²²⁴ Cockburn, Patrick: American Special Forces Are Already Paving The Way For Mass Invasion. *The Independent, London* 7.3.2003. <www.freepublic.com/focus/f-news/858691/posts>, 16.4.2013.

²²⁵ Ramirez, 43–44.

²²⁶ Leight, 12.

²²⁷ Ramirez, 49.

²²⁸ Briscoe, 120.

Yksi tärkeimmistä Viikingin ja Peshmergojen suorittamista tehtävistä oli hyökkäysoperaatio Irakin vastaisella rajalla sijainnutta Ansar al Islam -nimisen terroristijärjestön koulutusleiriä vastaan.²²⁹ Ansar-järjestö suoritti Kurdi-alueen vieressä sijaitsevista kylistä käsin Kurdeja vastaan jatkuvasti terroristi-iskuja.²³⁰ Järjestön koulutusleiri oli todella hyvin linnoitettu ja varustettu raskailla aseilla, joihin kuului esimerkiksi ilmatorjuntakonekivääreitä. Tiedustelutietojen mukaan noin Ansar-organisaation vahvuus alueella oli noin 800–1000 taistelijaa.²³¹ Operaation toteuttamisella oli suuri merkitys, sillä taisteluosasto Viikinki ei voinut keskittyä sille annettuun päätehtävään, joka oli irakilaiden joukkojen sitominen, ennen kuin terroristinjärjestön muodostaman uhka saataisiin eliminoitua.²³² Lisäksi Yhdysvallat epäili, että Ansar valmistaa linnoituksen sisällä olevassa laitoksessa kemiallisia aseita ja että Ansarin ja erään Al-Qaedaan johtohahmon, Abu Musab al-Zarqavin välillä on yhteys.²³³ Edellä mainittu operaatio sai nimekseen ”Viking Hammer”.²³⁴

Operaatio Viking Hammer alkoi 21. maaliskuuta kun 64 Tomahawk-risteilyohjusta ammuttiin Ansar al Islamin -terroristien koulutusleiriin ja sen ympäristöön. Tässä vaiheessa erikoisjoukot suorittivat vain tarkkailua pommituksen lopputuloksesta, koska osa joukosta odotti vielä maahan pääsemistä.²³⁵

Varsinainen maahyökkäys käynnistyi 28. päivä maaliskuuta, kun divisioonan vahvuinen joukko, joka oli jaettu kuuteen osastoon, aloitti etenemisen kohti terroristien koulutusleiriä. Ansarin jäsenet pitivät hallussaan vuoristoisen alueen korkeita maaston kohtia ja valvoivat alhaalla olevaa laaksoa, jota pitkin hyökkäys lähti etenemään. Hyökkäävät osastot, muodostuivat FOB 103:n ODA-ryhmistä ja jokaisessa osastossa oli noin 1000 Peshmerga-taistelijaa.²³⁶ Jokaisella osastolla oli määritetty oma hyökkäysreitti jota pitkin se etenisi. Tämän lisäksi sivustoja suojasi noin 4000 Peshmerga-taistelijaa, jotka toimivat myös reservinä.²³⁷ Hyökkäyksen tavoitteena oli edetä kohti Sargatin kylää, jossa kemiallisten ja biologisten aseiden uskottiin olevan.²³⁸ Hyökkäyksen eteneminen oli nopeaa, mutta se keskeytyi ajoittain tarkka-ampujien avattua tuli sekä raskaiden konekiväärien tulittaessa ympäröiviltä kukkuloilta. Erikoisjoukko-

²²⁹ Ramirez, 42–43.

²³⁰ Sama, 49.

²³¹ Ware, Michael: Battling Terrorists in the Hills – In Northern Iraq Special Forces coupled with Kurdish allies battle Ansar al-Islam. *The Time* 30.3.2003.

²³² Broscoe, 194.

²³³ Colin Powellin Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvostolle antama lausunto. 5.2.2003.

²³⁴ Leight, 12.

²³⁵ Sama, 12.

²³⁶ Broscoe, 193.

²³⁷ Ramirez, 50

jen ja Peshmergojen liike ei kuitenkaan pysähtynyt pitkäksi aikaa johtuen hyökkäyksen aggressiivisuudesta sekä ilmatuesta. Muutamat ODA-ryhmät käyttivät ajoneuvoista otettuja kranaattikonekivääreitä tulituen antamiseen, samalla kun Peshmergat eliminoivat solaa puolustaneet vastustajat ja näin eteneminen jatkui.²³⁹ Peshmergojen hyökkäys eteni jopa niin nopeasti, että erikoisjoukkojen tulitukiosat joutuivat välillä keskeyttämän tukemisen, sillä ne eivät kyenneet erottamaan vihollisia Peshmergojen seasta.²⁴⁰

Hyökkäyksen edettyä Peshmergat saivat Gulp-nimisen kaupungin haltuunsa ja jatkoivat siitä hyökkäystä kohti ensisijaisena tavoitteena ollutta Sargatin kylää. Kylä oli todella vahvasti puolustettu. Vihollinen tulitti hyökkääjää kranaatin- ja raketinheittimillä sekä raskailla konekivääreillä eikä ilmatulitukea ollut enää saatavilla. ODA-ryhmät käyttivät vahvasti linnoitettujen Ansar-joukkojen tulittamiseen ajoneuvoista irrotettuja kranaattikonekivääreitä, mikä antoi Peshmerga-taistelijoille aikaa tuoda paikalle niiden omat kranaatin- ja raketinheittimet.²⁴¹ Epäonnistunut viivytystaistelu pakotti Ansar-joukot lopulta vetäytymään.²⁴² Eteneminen jatkui perääntyvän vihollisen tulittaessa koko ajan eteneviä joukkoja. Jossain vaiheessa taisteluosasto erikoisjoukot ja Peshmergat huomasivat, että eteneminen ilman ilmatukea ei ollut enää mahdollista. Joukot aloittivat vetäytymisen konekiväärien tukemana ja tilasivat paikalle ilmatukea, jonka avulla vihollisen vastarinta saatiin lopulta loppumaan. Koko seuraavan yön ajan kohti Iranin rajaa vetäytyviä Ansar-joukkoja tulitettiin ilmasta käsin. Maaliskuun 29. päivä taisteluosasto sai haltuunsa korkeat maaston kohdat ja samalla se eteni voimalla koko laakson läpi tuhoten jäljelle jääneet vastarintapesäkkeet. Elossa selvinneet Ansarin jäsenet pakeni Iranin puolelle, jossa osa heistä tapettiin Iranilaisten rajavartioiden toimesta.²⁴³ Operaatiossa kaatui noin 300 vihollista ja 23 Peshmerga-taistelijaa. Yhdysvaltain joukot säästyivät tappioilta.²⁴⁴

Operaatio Viking Hammer oli menestyksellisesti suoritettu operaatio, jolla oli useita positiivisia vaikutuksia. Ensinnäkin operaation ansiosta yksi maailman suurimmista terroristiryhmitymistä saatiin tuhottua. Toisekseen operaation ansiosta erikoisjoukkojen arvostus Kurdi-liittolaisten silmissä nousi huomattavasti ja operaation jälkeen Peshmergat palasivat innois-

²³⁸ Briscoe, 194.

²³⁹ Leight, 12 – 13.

²⁴⁰ Briscoe, 196.

²⁴¹ Leight, 13.

²⁴² Ramirez, 50–51.

²⁴³ Leight, 13.

²⁴⁴ Robinson, Linda: *Master of Chaos – Secret History of the Special Forces*. Public Affairs, Cambridge MA 2004, 323.

saan takaisin Vihreälle Linjalle yhdessä erikoisjoukkojen kanssa.²⁴⁵ Lisäksi operaatio todisti Peshmergojen kykenevän taisteluihin, mikä taas nosti heidän moraaliaan huomattavasti. Everstiluutnantti Kenneth Tovo, FOB 103:n komentaja, on operaation jälkeen sanonut, että Kurdi-joukkojen moraali nousi operaation jälkeen aivan käsittämättömän korkealle.²⁴⁶

Operaation jälkeen Sargatin kylään lähetettiin SSE-ryhmä tutkimaan sieltä löytynyttä materiaalia. Ryhmä löysi jälkiä useista kemikaaleista sekä kasoittain NBC-suoja-asuja, atropiiniruis-kuja ja arabiankielisiä ohjeita kemiallisten ja IED-aseiden rakentamiseksi.²⁴⁷

Operaatio on yksi hyvä esimerkki erikoisjoukkojen suorittamista lyhytkestoisista hyökkäyksistä, vaikka se olikin suuruusluokaltaan poikkeuksellisen suuri. Operaatiossa erikoisjoukot olivat kuitenkin selvästi tukevassa roolissa Peshmergojen toimiessa hyökkäyksen päävoimana. Operaatiosta käy myös ilmi, että kevyesti varustetut erikoisjoukot ovat tämän kaltaisissa operaatioissa riippuvaisia raskaiden aseiden tuesta, kuten tässä tapauksessa ilma-aseesta. Ilman ilmatukea ja suurta joukkoa Peshmerga-taistelijoita taisteluosasto Viikinki tuskin oli kyennyt puhdistamaan koko laaksoa Ansarin joukoista.

Operaatio oli suoran toiminnan lisäksi yhdistelmä useita erikoisjoukkojen ydintehtäviä. Se käsitti niin taistelutoimintaa kuin terrorismin vastaista sodankäyntiä. Lisäksi operaation tarkoituksena oli estää mahdollisten joukkotuhoaseiden levittäminen. Suuressa mittakaavassa kyse oli kuitenkin epätavanomaisesta sodankäynnistä, koska mukana olleet Peshmerga-taistelijat olivat erikoisjoukkojen aikaisemmin kouluttamia.

Erikoisjoukot eivät suorittaneet Persianlahden sodassa yhtään saman suuruusluokan operaatiota, joten toimintaa sen suhteen ei voi vertailla. Liittouman johto luotti selvästi erikoisjoukkojen kykyyn suorittaa suuren mittaluokan operaatio. Osiltaan tähän vaikutti se, että tavanomaisten joukkojen puuttuminen ei antanut juuri muita vaihtoehtoja. Erikoisjoukkojen yhteistoiminta kyky ilma-aseen ja Peshmergojen kanssa loivat kuitenkin operaation onnistumiselle hyvät edellytykset.

Taistelutoiminta jatkui, kun taisteluosasto Viikinki ja Peshmergat aloittivat hyökkäykset irakilaisia vastaan Vihreän Linjan suunnassa koko sen pituudella. Joukkojen suorittamien maa-

²⁴⁵ Ramirez, 51.

²⁴⁶ Broscoe, 198.

²⁴⁷ Leight, 13.

hyökkäyksien lisäksi erikoisjoukot maalittivat irakilaisten asemia ja muita kohteita, jotka sitten tuhottiin täsmäpommeilla ja ohjuksilla. Erikoisjoukot ottivat haltuun kylän ja kaupungin toisensa jälkeen, kunnes alue oli puhdistettu vihollisesta. Operaation jälkeen joukot siirtyivät linjaa pitkin etelään, jossa niiden tehtävänä oli sitoa irakilaiset joukot taisteluun ja estää niitä vahventamasta Bagdadia.²⁴⁸

Yksi isoimmista taisteluista irakilaisten ja taisteluosasto Viikingin välillä käytiin Debeckan risteyksessä. Kyseinen risteys oli Kirkukiin ja Mosuliin johtavien valtateiden risteys ja sen haltuun ottaminen estäisi irakilaisia lähettämästä vahvennuksia pohjoiseen. Risteyksen vieressä sijaitsi harjanne, joka oli irakilaisten joukkojen miehittäjä.²⁴⁹

Operaatio alkoi harjanteen pommituksella, jonka aika yksi ODA-ryhmä ja joukko Peshmergoja eteni kohti risteystä. Tulitukiosastona toimi jälleen kaksi ODA-ryhmää. Kovan tulitaistelun ja ilmapommitusten jälkeen erikoisjoukot saivat harjanteen haltuun. Harjanteella oli vieläkin irakilaisia joukkoja puolustusasemissa, mutta he antautuivat ilman vastarintaa. Eräs vangiksi saatu irakilainen, sotilasarvoltaan eversti, kertoi kuulustelussa, että irakilaisilla oli ollut tukena panssarijoukkoja, jotka olivat vetäytyneet kohti etelää. ODA-ryhmät jatkoivat etenemistä kohti risteysaluetta, jonne päästyään he joutuivat raskaan tulituksen alle. Hetken kuluttua kaukana näkyi joukko irakilaisia miehistönkuljetusvaunuja etenemässä kohti risteystä. Vaunut laukaisivat suojasavuverhon, jonka jälkeen erikoisjoukot ottivat esille panssarintorjuntaohjukset. Samaan aikaan savuverhon seasta tuli esiin raskaita T-55 taistelupanssarivaunuja, jotka avasivat tulen ODA-ryhmiä vastaan. Erikoisjoukot joutuivat vetäytymään PST-ohjusten tukemana ja tilamaan paikalle ilmatukea. Paikalle saapuneet hävittäjät onnistuivat tuhoamaan irakilaisten panssarivaunut, mutta vahingoilta ei säästytty. Eräs hävittäjä pudotti vahingossa pommin omien joukkojen päälle ja useita sotilaita kuoli tai haavoittui. Lopulta risteys saatiin kuitenkin haltuun.²⁵⁰

Kokonaisuudessaan Vihreän Linjan alueella käydyt taistelut olivat osittain OIF:n kovimpia. Kovat taistelut jatkuivat vielä kun erikoisjoukot ja Peshmergat saartoivat irakilaiset joukot Kirkukin eteläpuolella sijaitsevan Tuzin kautta. Samalla he katkaisivat irakilaisten viestiyhteydet ja pakottivat vihollisjoukot vetäytymään länteen kohti Tikrittiä.²⁵¹

²⁴⁸ Ramirez, 51- 52.

²⁴⁹ Robinson, 330

²⁵⁰ Leight, 15 – 16.

Samalla kun tavanomaiset joukot etenivät kohti Bagdadia, taisteluosasto Viikinki joutui tekemään kovasti töitä, jotta se pystyi vetäytyvien irakilaisjoukkojen lyömisen lisäksi kontrolloimaan Kirkukiin ja Mosuliin eteneviä innokkaita Peshmerga-joukkoja.²⁵²

Peshmergat ja ODA-ryhmät saivat kovien taisteluiden jälkeen saarrettua Kirkukin kaupungin 9. päivä huhtikuuta. Läheisen Tuzin kaupungin valtaus aikaisemmin oli heikentänyt irakilaisien taistelutahtoa ja aiheuttanut vetäytymisen. Näin ollen Kirkuk oli lähes tyhjä irakilaisista.²⁵³

Kirkukista vetäytyvät irakilaisjoukot aloittivat myös ennalta-arvattavissa olleen ryöstelemisen. Turkki oli jo aikaisemmin ilmoittanut vastustavansa Kurdien käyttöä sotatoimissa. Liittouman johto pelkäsi, että Turkki saattaisi yrittää estää Peshmergoja miehittämästä Kirkukia käynnistämällä sotilaallisen operaation. Liittouman johto yritti vaikuttaa Turkin väliin tuloon lähettämällä Bagdadista Kirkukiin tavanomaisia joukkoja, joiden tehtävänä olisi estää ryösteleminen ja siitä aiheutuva yhteiskunnallisten palveluiden romahtaminen. Tehtävää ei kuitenkaan voitu toteuttaa, sillä irakilaisten vastarinta Bagdadin ja Kirkukin välillä oli liian kova. Vastoin Turkin tahtoa erikoisjoukot ja Peshmergat etenivät Kirkukiin 10. huhtikuuta, mikä sai turkkilaiset ryhmittämään suuren määrän joukkoja Irakin vastaiselle rajalle. Taisteluosasto Tikari teki kuitenkin kaikkensa suojatakseen Kirkukia ympäröineen öljykentät sekä itse kaupungin. Se levitti joukkonsa ympäri Kirkukia ja sen lähialueita, osoittaakseen Turkille, että alue on liittouman joukkojen hallussa. 18. huhtikuuta 173. Ilmarynnäköprikaati otti kaupungin vastuulleen.²⁵⁴

Tilanne Mosulissa oli samanlainen, kunnes 11. huhtikuuta erikoisjoukot ja Peshmergat ottivat sen haltuun ja palauttivat järjestyksen kaupunkiin. Myös Mosul luovutettiin muutaman päivän jälkeen tavanomaisten joukkojen haltuun.²⁵⁵

Molemmissa tapauksissa erikoisjoukot toivat järjestyksen kaupunkiin ja palauttivat tärkeimmät infrastruktuurin osat jälleen toimintakuntoon. Erikoisjoukot toimivat uupumattomasti paikallisten siviilivaikuttajien ja poliittisten johtajien kanssa, jotta poliittisesti epävakaisiin kaupunkeihin saataisiin rauha. Molemmissa tapauksissa tämä onnistui erittäin hyvin.²⁵⁶

²⁵¹ Ramirez, 51 – 52.

²⁵² Briscoe, 246 – 247.

²⁵³ Leight, 17.

²⁵⁴ Ramirez, 52

²⁵⁵ Sama, 52 – 53

4.5 Combined Joint Special Operations Task Force - West

Taisteluosasto Tikarin tehtävänä oli estää irakilaisia toimimasta läntisen Irakin alueella sekä katkaista niiden viestiyhteydet. Toinen merkittävä tehtävä, joka oli myös Persianlahden sodan aikaan tärkeässä roolissa, oli paikantaa ja tuhota SCUD-ohjukset ja niiden laukaisualustat sekä estää Irakin armeijaa käyttämästä potentiaalisia laukaisualueita. Edellä mainittujen tehtävien ohella Tikari tarjosi liittouman tavanomaisille joukoille tukea erikoistiedustelussa ja tarkkailutehtävissä, jotta Irakin armeijan rakenteesta ja toimintakyvystä Länsi-Irakissa saataisiin muodostettua tarkka kuva.²⁵⁷ Annetut tehtävät siis vastasivat niitä tehtäviä, jotka olivat Vihreiden Barettien käskettyjä ydintehtäviä. Persianlahden sodassa SCUD-ohjusten ja laukaisualustojen etsiminen ja tuhoaminen oli käsketty kaikkien liittouman erikoisjoukkojen tehtäväksi ja nyt tehtävä määrättiin tietyille joukolle.

Tikarin suorittamia tehtäviä tarkasteltaessa on myös syytä ottaa huomioon eräs merkittävä seikka, jolla oli suuri vaikutus tehtävien toteutukseen. 5. SFG jätti suurimman osan sen sotilasajoneuvoista ja raskaista aseista 3. SFG:n käyttöön Afganistaniin. Tällä oli erityisesti merkitystä toteutettaessa taistelutoimintaan liittyviä tehtäviä, sillä Tikarin joukot olivat melko riippuvaisia ilmatuesta ja tukevien joukkojen raskaista aseista sekä ajoneuvoista.

Taisteluosasto Tikarin ydintehtävien lisäksi ne myös ottivat haltuun ja suojasivat strategisesti tärkeitä kohteita ja infrastruktuuria, kuten esimerkiksi Wadi al Khirrin lentokentän. Kaukana liittouman maakomponentin kärjessä eteni myös yksi 5. SFG:n pataljoona, jonka tehtävänä oli soluttautua Karbalan kannakselle (Karbala Gap). Tehtävä kuitenkin osoittautui ylivoimaiseksi ja erikoisjoukot määrättiin mukaan etsimään SCUD-ohjuksia.²⁵⁸

Taisteluosasto Tikarin ensisijaisen tehtävän onnistumisen avaintekijänä oli sen kyky yhteistoimintaan ilmavoimien kanssa. Kun erikoisjoukkojen osastot alkoivat yhä enemmän kohdata vastarintaa ja joutua taistelukosketukseen vihollisen kanssa, tuli vastaan merkittävä ongelma. Ilmavoimat suorittivat päivittäin noin 100 lentoa, joiden tarkoituksena oli SCUD-ohjusten tuhoaminen, ja sen lisäksi he joutuivat yhä kasvavassa määrin tarjoamaan taisteluissa oleville ODA-ryhmille ilmatulitukea. Tässä vaiheessa osaston johtoportaassa heräsi pelko, että jossain vaiheessa ilmavoimat eivät enää kykenisi tuhoamaan paikannettuja SCUD-ohjuksia lyhyellä

²⁵⁶ Broscoe, 371, 376.

²⁵⁷ Leight, 5.

²⁵⁸ Broscoe, 123–124.

varoitusajalla, koska ne olisivat kiinni erikoisjoukkojen pyytämässä ilmatulituki-tehtävissä. Seurauksena tästä taisteluosaston komentaja eversti Mulholland käski erikoisjoukkojen keskittyä SCUD:ien etsimiseen ja välttämään kontaktia viholliseen ennen laukaisualueen puhdistamista. Tämä järjestely teki taisteluosaston ensisijaisesta tehtävästä erittäin hankalan toteuttaa.²⁵⁹

Operaation alussa useat ODA-ryhmät tutkivat mahdollisia SCUD-laukaisualueita, samalla kun toiset ryhmät ottivat haltuun strategisesti tärkeitä kohteita ja suojasivat niitä. Yksi operaation tärkeimmistä kohteista, joka käskettiin 5. SFG:n B-komppanian vastuulle, oli Ar Rutba -niminen kaupunki ja sen länsipuolella sijainnut Irakin armeijan lentotukikohta, peitenimeltään H-3. Komppanian ODA-ryhmät etsivät lähialueella olevia SCUD-ohjuksia ja ottivat haltuun hylättyjä lentokenttiä. Kun ohjuksista ei löytynyt minkäänlaisia viitteitä, yhdelle ODA-ryhmälle määrättiin erikoistiedustelutehtävä läheiseen kaupunkiin. Kaksihenkinen erikoistiedustelupartio eteni kaupungin lähelle olevalle kukkulalle ja huomasi välittömästi kaupungissa olevan tutka-aseman, jonka paikalle kutsuttu hävittäjä tuhosi hetkeä myöhemmin.²⁶⁰

ODA-ryhmän toinen partio laitettiin suorittamaan erikoistiedustelua kahden kaupunkiin johtavan valtatie suuntaan. Paikalliset paimentolaiset kuitenkin havaitsivat partion nopeasti ja ilmoittivat siitä kaupungissa sijainneeseen varuskuntaan. Pian kaupungista ajoi ulos aseistettuja ajoneuvoja, jotka avasivat tulen tiedustelijoita vastaan. Partio onnistui järjestämään väijytyksen irakilaisia vastaan, mutta pian he huomasivat, että kukkulalla olleen toisen partion paljastuminen olisi vain ajan kysymys. Jo paljastunut partio yritti ajoneuvojensa avulla käydä hakemassa kukkulalla olevan partion pois, mutta irakilaiset ajoivat ajoneuvonsa puolustusasemiin ja lähtivät etenemään kohti kukkulaa. Kukkulan päällä ODA-ryhmän johtaja huomasi uhkaavan tilanteen ja antoi radion hätätaajuudella kutsun ”Sprint”, joka oli merkki omien joukkojen välittömästä vaaratilanteesta ja sen kuulivat kaikki lähistöllä olevat liittouman ilma-alukset.²⁶¹

Ilmatukea odotellessa kukkulalla ollut partio eliminoi yksittäisiä vihollisia tarkkuuskivääreillä. Samalla he saivat radiolla yhteyttä toiseen ODA-ryhmään, joka oli kaupungin itäpuolella etsimässä SCUD-ohjuksia ja pyysivät heitä apuun. Kun ilmatuki lopulta saapui paikalle, toimi tiedustelupartion toinen jäsen radion avulla ilmatulenjohtajana. Vihollinen saatiin jälleen ker-

²⁵⁹ Briscoe, 124.

²⁶⁰ Leight, 17–18.

²⁶¹ Sama, 18.

ran tuhottua ilma-aseen avulla ja tiedustelupartio onnistui vetäytymään turvallisesti. Lopullisen arvion mukaan taistelussa kaatui yli 100 vihollista.²⁶²

Samaan aikaan muut ODA-ryhmät törmäsivät irakilaisiin joukkoihin ja joutuivat usein tulitaisteluun. Useissa tapauksissa ryhmät pyysivät käyttöönsä ilmatukea ja saivat sitä. Omat joukot välttyivät merkittävilä tappioilta, mutta viholliset tappiot nousivat kohtalaisiksi. Tämä johtunee suurilta osin erikoisjoukkojen hyvästä suojavarustuksesta ja nopeasta kyvystä saada loukkaantuneet sotilaat hoitoon. Ilma-aseen merkitys omien tappioiden vähäisyydessä on myös merkittävä. Näin joukkojen ei tarvitse olla suorassa taistelukosketuksessa vihollisen kanssa vaan vihollista saadaan heikennettyä merkittävästi ennen erikoisjoukkojen suorittamaa hyökkäystä.

ODA-ryhmien tavoitteena oli katkaista huoltotiet sekä ottaa haltuun Ar Rutban ja H-3:n ympärillä olevat alueet ja alkaa myöhemmin kiristämään saartorengasta niiden ympärillä. H-3 oli irakilaisen pataljoonan suojaama ja sillä oli hallussa merkittävä määrä ilmatorjuntavoimaa. Maaliskuun 24. päivä lentokenttää ympäröineen Tikarin erikoisjoukot (mukana oli myös osia TF 20:stä sekä Australian ja Iso-Britannian erikoisjoukkoja) tilasivat lentokentälle 24 tuntia kestäneen täsmäohjusten iskun. Ohjusten kohteet merkattiin maalin valaisemiseen tarkoitettulla laser-osoittimilla. Pommituksen vaikutuksesta 25. päivä lentokentältä poistui kaksi pitkää kolonnan Irakin armeijan ajoneuvoja, jotka suuntasivat kohti Bagdadia. Erikoisjoukot olivat kuitenkin varautuneet tähän ja järjestivät ensimmäistä kolonnan vastaan tuliylläkön. Kärkiajoneuvo tuhoitiin PST-ohjuksella ja koko kolonna pysähtyi. Tässä vaiheessa erikoisjoukot kutsuivat paikalle ilmatulitukea, joka voisi tuhota pysähtyneen kolonnan, mutta kuin tyhjästä hiekkamyrsky pyyhkäisi aavikon yli ja irakilaiset onnistuivat pakenemaan sen turvin.²⁶³

Lentokenttä vaikutti nyt tyhjältä ja 27. päivä erikoisjoukot päättivät edetä sinne. Kentältä löytyi suuret määrät ilmatorjunta-aseita ja niiden ammuksia. Eräs ODA-ryhmä onnistui samaan kiinni irakilaisen kenraalin joka yritti paeta taksilla siviiliasuun pukeutuneena. Toinen ODA-ryhmä löysi lentokentältä laboratorion, jossa oli näytteitä kemiallisista aseista. Lentokentän haltuun ottamisen jälkeen siitä tuli Bravo-komppanian partiointitukikohta, josta sen ODA-ryhmät pystyivät täydentämään itseään.²⁶⁴

²⁶² Briscoe, 132–133.

²⁶³ Leight, 19.

²⁶⁴ Sama.

Pian lentokentän valtauksen jälkeen erikoisjoukkojen huomio siirtyi Ar Rutban kaupunkia kohtaan. Beduiineilta ja kaupungin asukkailta saadun tiedon mukaan kaupungin sisällä oli noin 800 irakilaista sotilasta. Suurin osa kaupungin ulkopuolella partioineista irakilaisista oli otettu sotavangeiksi. ODA-ryhmät kiristivät kaupungin ympärillä olevaa saartorengasta tilaamalla täsmäpommituksia havaittuja ilmatorjunta-aseita vastaan ja hyökkäämällä irakilaisten kohteita vastaan PST-ohjuksilla. Tämä antoi irakilaiselle kuvan, että kaupunkia piirittävä joukko oli todellisuutta suurempi. Huhtikuun 8. päivä yhdeksän ODA-ryhmää suojasi Ar Rutbaan johtavat päätiet, jonka jälkeen alkoi lähes päivän jatkunut kaupungin pommitus ilmaiskuilta ja taisteluhelikoptereilla. Lopulta joukko siviilejä lähestyi Yhdysvaltojen joukkoja ja vetosi pommituksen lopettamiseen. 5. SFG sopi pommituksen lopettamisesta asukkaiden kanssa ja seuraavana aamuna klo 06:00 Bravo-komppania hyökkäsi kaupunkiin.²⁶⁵

Laukaustakaan ei ammuttu kun erikoisjoukot ajoivat sisään kaupunkiin pommikoneiden ja hävittäen tukemana. Suurin osa irakilaisista sotilaista oli lähtenyt kaupungista ja jäljelle jääneet yrittivät sulautua muun väestön joukkoon. Eräs ODB-ryhmä rupesti nopeasti tekemään yhteistyötä siviiliväestön päättäjien kanssa ja pian kaupunki sai uuden pormestarin. Erikoisjoukot sallivat niiden Baath-liikkeen jäsenten vaikuttaa paikallisessa hallituksessa, jotka suosivat allekirjoittamaan asiakirjan, joka kielsi yhteyden heidän aikaisempiin kytköksiin.²⁶⁶

ODA-ryhmät lainasivat paikallisilta urakoitsijoilta satelliittipuhelimia joilla he tilasivat kauppatavaraa Jordaniasta ja muutaman päivän sisällä kaupan käynti oli taas käynnissä. Kaupungin sähköverkosta 60 % saatiin takaisin toimintaa ja veden tuotanto saatiin tuhojen jäljiltä korjattua. Elinolosuhteet olivat operaation jälkeen kokonaisuudessaan paremmat kuin mitä ne olivat Saddamin hallinnon aikaan olleet. Erikoisjoukot jatkoivat operaatiota lähialueella kaupungista sijainneesta tukikohdasta käsin. ODA-ryhmät pysäyttivät useita kaupunkiin matkalla olleita linja-autoja, joiden kyydissä oli Syyrialaisia taistelijoita. Syyrialaiset riisuttiin aseista, heidät käännytettiin takaisin ja uhattiin eliminoida jos he palaisivat. Alue luovutettiin toukokuun alussa tavanomaisten joukkojen hallintaan.²⁶⁷

Ar Rutban kaupungin ja sen vieressä sijaitsevan lentokentän valtaus oli kokonaisuudessaan sarja mittavia taistelutoiminnan operaatioita joihin kuului myös erikoistiedustelua. Koko operaatio sisälsi myös muita erikoisjoukoille määrättyjä tehtäviä, kuten siviiliyhteistyötä ja psyko-

²⁶⁵ Robinson, 218–219.

²⁶⁶ Leight, 19.

²⁶⁷ Robinson, 220–222.

logista sodankäyntiä. Tärkeään osaan kaupungin valtauksen jälkeen nousivat paikallisen hallituksen uudelleen muodostaminen ja sen tukeminen. Kaupungin infrastruktuuria korjattiin ja vihamielisten joukkojen pääsy kaupunkiin estettiin. Erikoisjoukkojen suorittama kaupungin saartaminen, saartorenkaiden kiristäminen ja sitä seuranneet ilmapommitukset vaikuttivat merkittävästi Irakilaisten sotilaiden taistelutahtoon. Operaatiossa on siis nähtävissä psykologisen sodankäynnin elementtejä vaikka se kokonaisuudessaan ollutkaan psykologisen sodankäynnin operaatio.

Eräs OIF:n tärkeimmistä tiedusteluoperaatioista sai alkunsa kun 5. SFG:n ODA-ryhmä soluttautui suorittamaan strategista erikoistiedustelua Karbalan kannaksen alueella. Tämä erikoistiedustelutehtävä osoittautui lopulta erikoisjoukkojen historian pisimpään jatkuneeksi sellaiseksi. Se oli myös strategisesti erittäin merkittävä. Tavanomaisten joukkojen, joka tässä tapauksessa oli 3. JvD, täytyi ylittää kannas matkalla Bagdadiin. Kannas oli noin 8 km leveä ja sijaitsi Milh-järven²⁶⁸ ja Karbalan välissä. Se tarjosi myös irakilaisille joukoille erinomaisen mahdollisuuden suorittaa väijytys liittouman joukkoja vastaan. Tiedusteluelimet arvelivat sen myös olevan potentiaalinen alue, jossa Saddamin joukot käyttäisivät kemiallisia- tai biologisia-aseita.²⁶⁹

ODA-ryhmä vietiin lähemmäs kannasta yöllä, 19. maaliskuuta. Siirtyminen tapahtui matalalla lentävien helikopterien kyydissä, sillä samaan aikaan meneillään oleva ilmasota olisi voinut aiheuttaa vaaratilanteita. Uutistoimisto CNN oli ennen operaatiota tietämättömyyttään julkaissut raportin, jossa eläkkeellä oleva kenraali painotti erikoisjoukkojen tiedustelun merkitystä kannaksen osalta.²⁷⁰ Erikoisjoukkojen päästyä kohdealueelle, he joutuivat vielä ajamaan ajoneuvoillaan lähes koko yön ennen kuin pääsivät perille. Perille päästyään he ajoivat ajoneuvot suojaan hylättyyn louhokseen ja aloittivat maastontiedustelun sekä perustivat tähystyspaikkoja, josta oli hyvä näkyvyys kannaksen alueelle. Tiedustelutietojen mukaan alueella oli massiivinen määrä irakilaisia panssarijoukkoja, mutta yllätyksekseen ODA-ryhmä sai huomata, että alueella oli vain pieni sotilastukikohta ja paikallisia Fedeyeen-taistelijoita.²⁷¹

Ryhmät sotilaat pukivat aluksi yllensä suoja-asut, koska he pelkäsivät altistuvat kemiallisille ja biologisille aseille, mutta riisuivat ne pian huomattessaan alueella kulkevia siviilejä. Viholli-

²⁶⁸ Järven nimi vaihtelee lähteistä riippuen. *Bahr al-Milh* eli Mihil-järvi on persiankielinen nimitys. Joissakin lähteissä järvestä käytetään nimeä Razazah tai Razzazza.

²⁶⁹ Robinson, 245–247.

²⁷⁰ Leight, 20–21.

²⁷¹ Briscoe, 207–208.

sen joukot partioivat alueella säännöllisesti, mutta siitä huolimatta ODA-ryhmä pysyi salassa. Maaliskuun 26. päivänä alueelle ilmestyi 3. JvD:n (joka oli myöhässä hiekkamyrskyn takia) hyökkäyksen mukana olleita taisteluhelikoptereita ja divisioonan tiedusteluosast saapuivat alueelle 28. päivä. ODA-ryhmä sai luvan vetäytyä alueelta 29. maaliskuuta. ODA-ryhmä sai myöhemmin kuulla kiinni otetulta irakilaiselta upseerilta, että he olivat CNN-raportin perusteella aktiivisesti etsineet alueelta erikoisjoukkoja. Irakilaiset eivät kuitenkaan missään vaiheessa etsineet heitä hylätyn louhoksen alueelta, koska se oli vanha Irakin armeijan tykistön ampuma-alue, joka oli täynnä räjähtämättömiä ammuksia.²⁷²

Samaan aikaan etelässä, 5. SFG toiselle pataljoonalle käskettiin toisenlaisia tehtäviä. C-komppania sai tehtäväkseen tukea merijalkaväen ja Iso-Britannian taisteluosaston toimintaa Basrassa, samalla kun B-komppania suorittaisi tehtäviä Najafissa. Maaliskuun 21. päivä ODA-ryhmä 554 ylitti Irakin rajan yhdessä merijalkaväen kanssa. Heille oli annettu tehtäväksi ottaa haltuun Rumalylahin öljykentät, jotka annettaisiin myöhemmin Iso-Britannian erikoisjoukkojen valvontaan. Ensimmäisenä tehtävänä ODA-ryhmän toinen puolikas kävi noutamassa kyytiinsä Basran lähettyviltä neljä irakilaista öljyteollisuuden asiantuntijaa, joiden tarkoituksena oli auttaa öljykenttien suojaamisessa. Matkalla takaisin pääjoukon luo puoliryhmä joutui tulitaisteluun Fedeyee-taistelijoiden kanssa, mutta pääsi lopulta pääjoukon luo ja luovutti asiantuntijat merijalkaväen käyttöön.²⁷³

ODA 554:n seuraava tehtävä oli soluttautua peitetehtävään, jonka tarkoituksena oli tukea Iso-Britannian joukkoja tunnistamaan kohteita Basran lähettyviltä. Peitetehtävässä oli mukana paikallinen sheikki, jonka OGA:n joukot (Other Government Agency) olivat saaneet rekrytoitua. Tehtävän aikana erikoisjoukot havaitsivat kaupungissa suuren määrän sotilashenkilöstöä. Yhdessä ilmiantajien verkon ja sheikin avustuksella sekä käyttämällä tiedustelulennokkia, ODA-ryhmä ja Iso-Britannian joukot saivat tunnistettua Basran alueelta 170 fedeyee-taistelijaa sekä useita Baath-johtajia.²⁷⁴

Toinen ODA-ryhmä soluttautui Irakiin Wadi al khirrin lentokentän kautta, josta se ajoi Najafiin. Perille päästyään ryhmä perusti alueelle ajoneuvojen tarkastuspisteen, jonka tarkoituksena oli saada tiedustelutietoa alueelta. Kun tiedustelutietoa oli saatu tarpeeksi kasaan ja ryhmä pystyi tunnistamaan tärkeät kohteet, tilasi se ilmatukea niiden tuhoamiseen. 3. JvD oli matkal-

²⁷² Robinson, 251–253.

²⁷³ Briscoe, 154–155.

²⁷⁴ Leight, 21.

laan Karbalaan kiertänyt Najafin, joten ODA-ryhmä liittyi tehtävänsä suorittamisen jälkeen 3. JvD:n perässä seuraavien joukkojen mukaan. Ensimmäinen Najafiin saapunut joukko oli 101. Ilmarynnäkködivisioona, joka tunkeutui kaupunkiin 30. maaliskuuta.²⁷⁵

101. sai kaupungin turvattua ja jätti sinne prikaatin kokoisen osaston puhdistamaan alueen jäljelle jääneistä vihollisista. ODA-ryhmän tehtäväksi tuli avustaa paikallisen poliisin uudelleen organisoinnissa ja paikallisen siviilihallituksen muodostamisessa. ODA-ryhmän tuella paikallishallituksen johtoon nousi eräs uskonnollinen johtaja, joka kuitenkin tapettiin Moqtada al Sadr -nimisen miehen käskystä. Sama henkilö oli vastuussa useista väkivaltaisuuksista etelässä. Samaan aikaan ODA-ryhmä 563 teki yhteistyötä merijalkaväen kanssa Diwaniyahin alueella. Jälleen kerran he turvautuivat paikallisten sheikkien apuun ja tälle kertaa mukana olivat myös sheikkien omat yksityissotilaat. Osasto onnistui saamaan haltuunsa kokonaisen kaupungin ilman suurta vastarintaa. Diwaniyahin kaupunki saatiin myös haltuun melko nopeasti yksityisten sotilaiden ja täsmäpommitusten avulla. Kaupungin valtauksen jälkeen ODA 562 suoritti kaupungissa jälleenrakennustehtäviä. Se organisoi paikallisen poliisin uudelleen ja sai kahdessa viikossa kaupungin sähköverkon 80 % kuntoon. Sairaalat ja koulut saatiin takaisin käyttöön, ja jopa yksi pankkiryöstö saatiin estettyä. ODA 563 suorittamat ponnistelut Diwaniyahin kaupungissa saivat aikaan nopeimmin suoritettun yhteiskuntajärjestelmän jälleenrakentamisen koko Irakissa. Valitettavasti sama kaava ei toistunut suurimmassa osassa vastaavannlaisia tapauksia.²⁷⁶

Najafin ja Diwaniyahin valtaukset ovat hyviä esimerkkejä erikoisjoukkojen taistelutoiminnan operaatioista, joissa ne toimivat tavanomaisten joukkojen tukena. Lisäksi soluttautuminen ja tietojen kerääminen paikallisilta ovat juuri niitä tehtäviä joihin erikoisjoukkoja voidaan tarvittaessa käyttää. Tärkeä huomio kiinnittyy silti varsinaisten operaatioiden jälkeisiin tehtäviin. Kummassakin tapauksessa erikoisjoukot tukivat paikallispuolustusta organisoimalla uudet poliisivoimat. Sen lisäksi he tekivät merkittävää työtä infrastruktuurin uudelleen rakentamisen osalla ja auttoivat uuden paikallishallituksen muodostamisessa. Tämä on hyvä esimerkki erikoisjoukkojen suorittamasta siviiliyhteistyöstä, jolla on myös osaltaan suuri psykologinen vaikutus paikallisiin asukkaisiin.

²⁷⁵ Leight, 22.

²⁷⁶ Sama.

ODA-ryhmä 553 yritti tunkeutu Nasiriyahin kaupunkiin, mutta heidän laskeuduttua helikopterin toinen pyörä juuttui hiekkadyyniin ja helikopteri kaatui. Paikalle lähetetty CSAR-osasto kävi pelastamassa ryhmän jäsenet, joista useampi loukkaantui onnettomuudessa. CSAR-osasto tuhosi vaurioituneet helikopterin ennen paikalta poistumista. Erikoisjoukoilla oli ennestäänkin ollut puutetta helikopterikalustosta, joten kyseinen tapahtuma huononsi tilannetta entisestään.²⁷⁷ ODA-ryhmä teki Kuwaitissa uuden suunnitelman ja myöhemmin he onnistuivat tiedustelemaan Nasiriyahin alueelle johtavia siltoja. Tavanomaisten joukkojen saavuttua paikalle erikoisjoukot etenivät niiden mukana kaupunkiin ja rupesivat suorittamaan siellä peite tehtäviä sekä muodostivat paikallisista ilmiantajista koostuvat tiedusteluverkon. Tarkoituksena oli jäljittää paikallisia Baath- ja Fedeyee-henkilöitä sekä muodostaa alueesta pikku hiljaa kattava tiedustelukuva.

Kolme muuta ODA-ryhmää oli sidottuna vastarintataistelijoiden kouluttamiseen. Kyseessä olivat niin kutsutut Free Iraqi Forces (FIF) -joukot, jotka koostuivat Kurdi-alueelta tuoduista vapaaehtoisista Irakin hallituksen vastustajista. Koulutuspaikkana näille joukoille toimi Nasiriyahin lähistöllä sijainnut lentokenttä, joka oli otettu haltuun jo aiemmin.²⁷⁸

Vastarintaliikkeen tai muun puolisoitilaallisen joukon kouluttaminen on yksi tärkeimpiä erikoisjoukkojen tehtäviä. Se on yleensä pitkäkestoista toimintaa ja jatkuu vielä sodan jälkeenkin. Samankaltaista toimintaa kuin FIF:n kouluttaminen oli Persianlahden sodassa Kuwaitin vastarintaliikkeen kouluttaminen. Operaatio Iraqi Freedom oli sen verran lyhyt, että toimintaa ei voida pitää kovinkaan pitkäkestoisena. Persianlahden sodassa taas Kuwaitin joukkojen kouluttaminen alkoi jo useita kuukausia ennen varsinaista operaatiota.

Taisteluosaston Tikarin suorittamat tehtävät olivat juuri niitä tehtäviä, jotka ovat erikoisjoukoille, ja varsinkin Vihreille Bareteille ominaisia. Kokonaisuudessaan Tikarin suorittamat tehtävät onnistuivat hyvin ja suurilta vahingoilta ja virheiltä vältyttiin. Taisteluosaston toiminnassa käy hyvin ilmi, että se pystyy suorittamaan useita tehtäviä yhtä aikaa jakamalla niitä ODA-ryhmille. ODA-ryhmät eivät sinänsä yksinään kykene mittaviin operaatioihin, mutta toimivat korvaamattomana tukena tavanomaisille joukoilla ja toisinpäin. Operaatioita tarkastellessa käy myös ilmi kuinka riippuvaisia erikoisjoukot ovat ilmatuesta. Ilman ilmavoimien tukea ja erikoisjoukkojen kykyä yhteistoimintaan sen kanssa sekä modernin teknologian mahdollistamaa

²⁷⁷ Briscoe, 125.

²⁷⁸ Sama, 388 -389.

johtamiskykyä ja maalinosoituskykyä, tehtävien toteuttaminen olisi vaatinut huomattavista enemmän ponnisteluja.

4.6 Task force 20

Delta-joukkojen C-komppania oli ensimmäinen erikoisjoukkojen yksikkö joka tunkeutui Irakin maaperälle. Tämä tapahtui 19. maaliskuuta. Osastoon kuului myös CCT-ryhmiä, tulkkeja sekä koirapartioita ja se liikkui useilla erikoisvarustelluilla ajoneuvoilla. Deltojen ensisijaiseksi tehtäväksi oli käsketty suorittaa SSE-toimintaa oletetuissa kemiallisten aseiden valmistuslaitoksissa. Tämän jälkeen sen tehtävänä oli suunnata kohti Hadithan patoa. Matkan varrella Deltat osallistuivat myös 5. SFG ODA-ryhmien kanssa H-3 lentokentän valtauksen. 24. maaliskuuta Rangerit suorittivat laskuvarjoilla maahanlaskun Hadithan ja Ar Rutban välissä sijainneelle lentokentälle (H-1) ja ottivat sen haltuunsa. Lentokenttä toimi siitä eteenpäin tukikohtana lännessä operoiville erikoisjoukoille.²⁷⁹

Delta-operaattorit ajoivat ajoneuvoilla useita öitä putkeen Hadithan patoa ympäröivillä alueilla ja merkitsivät kohteita liittouman ilmavoimille. Lopputuloksena tästä ilmavoimat tuhosivat suuren määrän panssaroituja ajoneuvoja ja ilmatorjuntajärjestelmiä. Padolle lähetetty erikoistiedusteluosasto ilmoitti, että padon valtaamiseen tarvittaisiin enemmän joukkoja kuin mitä oli suunniteltu. Pyyntö lisäjoukoista hyväksyttiin ja paikalle lähetettiin tueksi toinen Delta-komppania, Ranger-pataljoona ja panssarivaunukomppania. Huomion arvoinen seikka tukijoukkojen lähettämissä oli se, että paikalle lähetetty toinen Delta-komppania lennätettiin sinne suoraan Yhdysvalloista.²⁸⁰

Delta-komppania ja Rangerit aloittivat maahyökkäyksen kohti patorakennelmaa 1. huhtikuuta. Taisteluhelikopterien tukemana he saivat padon päärakennuksen haltuunsa ilman merkittävää vastarintaa. Pian aamun valjettua Rangerien tarkka-ampuja eliminoi padon länsireunalla kolme irakilaista ja itäpuolella olevat Rangerit joutuivat taisteluun kun paikalle saapui kuorma-autolastillinen irakilaisia joukkoja. Padon eteläpuolella Ranger-joukkue suojaasi padon voimailaitoksen samalla kun toinen joukkue esti pääsyn voimalaan sinne kulkevan pääuran kautta.²⁸¹

²⁷⁹ Leight, 26.

²⁸⁰ Sama.

²⁸¹ Sama.

Irakilaisten suorittaman häirintä Rangereita vastaan jatkui vielä viiden päivän jälkeen. Häirintä oli pääsääntöisesti tykistön- ja kranaatinheittimistön tulta, mutta se sisälsi myös useita jalkaväen hyökkäyksiä. Kolme Ranger-sotilasta myös kaatui ajoneuvolla tiesulkupaikalle ajaaneen itsemurhapommittajan toimesta. Irakilaiset lähettivät myös padolle tiedustelijan, joka liikkui kanootilla. Erikoisjoukot kuitenkin upottivat kanootin ja saivat sillä meloneen sotilaan vangiksi. Sotavangilta löytyi luonnosteltu kartta alueesta. Lisää ongelmia aiheutti voimalan muuntajaan osunut tykistön kranaatti, joka aiheutti sähkökatkoksen. Muuntaja saatiin osittain korjattua, mutta padon viidestä turbiinista vain yksi pysyi toiminnassa. Tämä aiheutti useita vuotoja patoon. Paikalle lennätettiin entinen erikoisjoukkojen sotilas, joka nykyään työskentelee siviiliasiajn joukoissa insinöörinä. Yhdessä hän ja padon irakilaiset siviilityöntekijät saivat padon vuotamisen loppumaan. Myöhemmin padolle lähetettiin joukko armeijan insinöörejä korjaamaan vaurioita. Jälkikäteen selvisi, ettei irakilaisilla ei ollut edes aikomusta tuhota patoa. Padon suojaaminen sen sijaan melkein tuhosi sen²⁸²

Deltat olivat luovuttaneet vastuun padosta Rangereille jo samana päivänä kun se vallattiin. Padon luovuttamisen jälkeen ne olivat suunnanneet kohti pohjoista. Delta Forcen tarkoituksena oli suorittaa ylläköitä Tikrit-nimisen kaupungin pohjoispuolella olevan tien varrella. Tarkoituksena oli sitoa alueella olevia irakilaisia joukkoja yrittää vangita arvokkaita kohteita, jotka yrittäisivät paeta Syyriaan. Huhtikuun 2. päivä Deltat joutuivat tulitaisteluun kuuden Fedayeen-taistelijan kanssa ja kaksi Delta-sotilasta haavoittui, joista toinen vakavasti. Deltat joutuivat pyytämään paikalle CASEVAC:ia ja ilmatukea kesken tulitaistelun kun he huomasivat, että paikalle saapui komppanian verran irakilaisia vahvistuksia. 90 minuuttia myöhemmin paikalle saapui kaksi taisteluhelikopteria ja kaksi kuljetushelikopteria. Taisteluhelikopterit avasivat tulen irakilaisia vastaan ja samalla Deltat aloittivat haavoittuneiden evakuoinnin. Toinen operaattoreista menehtyi ennen kuin hänet saatiin siirrettyä helikopteriin.²⁸³

Taisteluhelikopterit jatkoivat vihollisen tulittamista, mutta niiden aloitettua vetäytyminen irakilaiset alkoivat tulittaa niitä käsiaseilla. Deltat tarkka-ampujat saivat eliminoidua ampujat ja paikalle saapuivat A-10 maataistelulentokoneet, jotka jatkoivat ilmatulituen antamista. Vihollinen saatiin lopulta eliminoidua ja helikopterit pääsivät turvallisesti takaisin H-1 tukikohtaan.²⁸⁴

²⁸² Leight, 26–27.

²⁸³ Sama, 27.

²⁸⁴ Sama, 27–28.

Huhtikuun 9. päivä Deltoista, Rangereista ja panssarivaunukomppaniasta muodostettu osasto valtasi Tikritin lähellä olleen lentokentän. Tämän jälkeen Deltat suuntasivat kohti Bagdadia ja panssariosasto palasi takaisin omien joukkojensa luo.²⁸⁵

Tiedustelutiedot osoittivat, että Al Qadisiyah tutkimuskeskuksessa sijaitsi kemiallisten ja biologisten aseiden varastoja. Tämä käynnisti 26. maaliskuuta illalla operaation, josta vastasi TF 20. Tehtävä osoitettiin SEAL-joukoille, joita tuki Ranger komppania. Operaation pääkohde oli yksi Irakin hallituksen palatseista, joka sijaitsi Al Qadasiyahin tekojärven rannan läheisyydessä. Palatsin hallintorakennukset ja asuintilat oli muutettu tutkimuslaboratorioiksi. Operaation tukijoukkoihin kuului neljä taisteluhelikopteria sekä kaksi kuljetushelikopteria, joilla oli kyydissä SEAL-osaston kuuden tarkka-ampuja ryhmät. Suunnitelman mukaan Rangereiden tehtävänä oli siirtyä helikoptereilla alueen ympärille ja estää pääsy alueelle. Tämän jälkeen SEAL-sotilaat tuotaisiin helikoptereilla kohteena olevan rakennuksen läheisyyteen. Tämän lisäksi alueen ympärillä lentelisi CSAR-tehtävään varautuneet kaksi helikopteria, kyydissään Rangereiden muodostama QRF-osasto.²⁸⁶

Operaation alku sujui hyvin, kunnes ensimmäinen Rangereita kuljettanut helikopteri laskeutui ja sitä vastaan avattiin tuli läheisestä rakennuksesta. Yksi taisteluhelikopteri vastasi tuleen ja vihollisen tulitus hiljeni. Myös seuraava laskeutunut helikopteri joutui tulen alle, mutta helikopterin kyydissä ollut oviampuja sai tulituksen loppumaan vastaamalla tuleen. Käsiaseiden tulitus kiihtyi kun loput Rangereista käytiin laskemassa maahan. Tulituksessa loukkaantui yksi sotilas, joka kuljettiin helikopterilla välittömästi jatko-hoitoon. Alueen ympärille suoritettava joukkojen maahanlasku jatkui jatkuvat tulituksen alla. Kohteelle päässeet SEAL-sotilaat suorittivat häikäilemätöntä SSE:ia (Sensitive Site Exploitation), samalla kun Rangerit jatkoivat tulitaistelua sen ulkopuolella. Jonkun ajan kuluttua SEAL-joukot pyysivät vetäytymistä ja helikopterit noutivat SEAL:t ja Rangerit samaan aikaan pois. Koko operaatio kesti vain 45 minuuttia, jonka aikana haavoittui kaksi sotilasta. Todisteita kemiallisista ja biologisista aseista ei löytynyt.²⁸⁷

²⁸⁵ Leight, 28.

²⁸⁶ Sama, 30–31.

²⁸⁷ Sama, 31–32.

4.7 Naval Special Operations Task Force

NTG:n ensimmäinen operaatio käynnistyi yöllä, 20. päivä maaliskuuta. Osaston ensisijaisina kohteina olivat Umm Qasrin ja Al Fawin öljyntuotantolaitokset. Niiden lisäksi NTG:n kohteenaan oli kaksi merellä sijaitsevaa öljynlastaamiseen käytettävää terminaalialia. Toisen öljyterminaalin valtaaminen annettiin SEAL-osastojen 8 ja 10 vastuulle ja toisesta vastasi Puolan GROM-joukot. SEAL-sotilaat olivat tiedustelleet molempia kohteita minisukellusveneillä jo useamman päivän ajan. SEAL-joukkojen kohteena olleeseen terminaaliiin hyökkäsi yhteensä 31 SEAL-sotilasta, joilla oli tukenaan laivaston EOD-joukkoja sekä erikoislentolaivueen CCT (Combat and Control Team) ja useita tulkkeja. Molemmat kohteet saatiin haltuun nopeasti ilman vastarintaa. Maalla sijaitsevat öljypumppaamot, joista öljy kuljetettiin haltuun otetuille lastauspaikoille, otettiin haltuun samanaikaisesti SEAL-joukkojen ja Iso-Britannian merijalkaväen toimesta. Operaatio kuitenkin viivästyi hieman, kun Iso-Britannian joukkoja kuljettanut helikopteri syöksyi maahan ja kaikki kyydissä olleet menehtyivät. Hyökkäys Umm Qasrin öljyntuotantolaitokseen valmisteltiin ilmaiskulla ja sitä seurasi maataistelulentokoneen antama tulituki irakilaiden mekanisoituja joukkoja vastaan, ennen kuin erikoisjoukot olivat laskeutuneet alueelle. Alueella oli useita bunkkereita, jotka puhdistettiin vihollisesta samalla kun SEAL-joukot suojasivat varsinaisen laitoksen muodostamalle sen ympärille puolustuslinjan. Samaan aikaan myös toinen öljyntuotantolaitos saatiin vallattua, kun erikoisjoukot tuhosivat ensin sitä suojanneen irakilaisen ajoneuvo-osaston. Toinen NTG:n suorittama isompi taistelutoiminnan operaatio oli Al Zubayrin mittausaseman valtaaminen. Siihen osallistui kolme SEAL-joukkuetta, jotka liikkuiivat erikoisvarustelluilla ajoneuvoilla.²⁸⁸

Eräässä operaatiossa SEAL- ja GROM-joukot ottivat haltuun Bagdadin luoteispuolella sijainneet Mukarayin padon. Tarkoituksena oli estää irakilaisia aiheuttamasta tulvaa Bagdadiin ja auttaa näin liittouman joukkojen etenemistä Bagdadiin. Tehtävään osallistunut joukko oli massiivinen ja siinä oli mukana mm. EOD- ja CSAR-osia sekä aseistettuja ajoneuvoja. Pato saatiin haltuun ilman vastarintaa ja luovutettiin tavanomaisten joukkojen vastuulle viisi päivää myöhemmin.²⁸⁹

²⁸⁸ Leight, 24–25.

²⁸⁹ Sama, 25.

SEAL- ja GROM-joukot jatkoivat onnistunutta yhteistoimintaa läpi koko Irakin valtauksen suorittaen pääasiassa rynnäköitä ja vastatarkka-ampuja toimintaa Bagdadissa. SEAL-joukot suojasivat myös yhteistoiminnassa Special Boat Servicen kanssa Umm Qasrin lähialueen vesireittejä ja raivasivat merimiinoja²⁹⁰. He osallistuivat myös merialusten tarkastusoperaatioon, jonka tehtävän oli estää irakilaisia aluksia kuljettamasta merimiinoja.²⁹¹

Merivoimien erikoisjoukkojen tehtävistä on saatavilla huomattavasti vähemmän tietoa kuin muiden erikoisjoukkojen. Yksi syy siihen on, että joukkojen tehtävät ja luonne ovat usein salassa pidettäviä. Kuitenkin ne tehtävät, mistä tietoa on saatavilla, ovat juuri sen kaltaisia tehtäviä, joita merivoimien erikoisjoukkojen ydintehtäviin kuuluu. Luonteenomaista näille tehtäville on vesistön läheisyys sekä tietyn alueen tai tilan nopea haltuun ottaminen. Merivoimien erikoisjoukkoja voidaan kuitenkin käyttää tavallisten erikoisjoukkojen tavoin, kuten tässä tapauksessa Bagdadissa suoritettut tehtävät osoittivat. Persianlahden sodassa merivoimien erikoisjoukkojen suorittamat tehtävät olivat hyvin samankaltaisia kuin OIF:ssa. Merkittävin ero konfliktien välillä oli se, kuinka merivoimien erikoisjoukkoja käytettiin Persianlahden sodassa harhauttamaan irakilaisia rannikolta tulevan maihinnousun uhalla. Iraqi Freedomissa tähän ei ollut tarvetta.

4.8 Psykologinen sodankäynti ja siviiliyhteistyö

Psykologisen sodankäynnin joukot käyttivät OIF:ssa useita eri keinoja, joilla he yrittivät vaikuttaa Irakin armeijaan sekä siviileihin. Tärkeimpinä keinoina toimivat kuitenkin liittouman televisio- ja radiolähetykset. Ensimmäiset lähetykset aloitettiin Kuwaitin puolelta jo joulukuussa vuonna 2002. Aluksi radiolähetystyötä lähetettiin vain 5 tuntia päivässä, mutta helmikuussa lähetysaika pidennettiin 18 tuntiin päivässä. OIF:n alkaessa lähetystyötä tuli ympäri vuorokauden. Aluksi lähetykset kattoivat vain eteläisen Irakin, mutta operaation edetessä lähetykset kuuluivat lähes kaikkialla Irakissa.²⁹²

Maaliskuun 24. päivä psykologisen sodankäynnin joukot saivat tuekseen ilmavoimien erikoisjoukkojen 193. Erikoisoperaatiolaivueen (193rd Special Operations Wing, SOW). 193. SOW:lla oli lentokalustoa, jonka avulla televisio- ja radiolähetystyötä pystyttiin ulottamaan laa-

²⁹⁰ Dao, James: A nation at war: In the field – Iraqi port; Seals clear mines in vital harbor. *New York Times*, 28.3.2003. <<http://www.nytimes.com/2003/03/28/world/a-nation-at-war-in-the-field-iraqi-port-seals-clear-mines-in-vital-harbor.html>>, 17.4.2013.

²⁹¹ Leight, 25.

²⁹² Briscoe, 103

jemmalle ilmasta käsin. Lentosuorituksia toteutettiin lentämällä pitkin Irakin rajaa, jolloin lähetykset ulottuivat Länsi-Irakin alueelle, joka oli niiden pääasiallinen kohdealue. JPOTF kuitenkin vaati, että lentosuoritukset pitää ulottaa Eufrat-joen pohjoispuolelle, mikä olisi vaatinut Irakin ilmatilassa lentämisen ja vaarantanut tärkeän lentokaluston. Huhtikuun ensimmäisellä viikolla saatiin varmistus, että lentäminen edellä mainitulla alueella on turvallista ja näin lähetykset saatiin ulotettua pidemmälle.²⁹³

Psykologisessa sodankäynnissä käytettiin myös lentolehtisiä. 12.12.2002 ja 18.3.2003 välisenä aikana Yhdysvaltojen joukot pudottivat Irakiin yli 20 miljoona lentolehtistä. Huhtikuun puoli-väliin mennessä määrä oli kasvanut jo yli 40 miljoonaan. 4. PSYOP Group, joka vastasi koko operaation psykologisesta sodankäynnistä, suunnitteli lentolehtiset ja lähetti ne merivoimille, joka pakkasi ne omiin lentokoneisiinsa ja hoiti pudotukset ympäri Irakia. Eräs tärkeimmistä lentolehtisten tarkoituksesta oli kannustaa irakilaisia sotilaita ja siviilejä suojelemaan öljyn tuotantoa ja siihen liittyviä kohteita. Lentolehtisten ja taistelevien joukkojen nopean etenemisen ansiosta välttyttiin Persianlahden sodan kaltaiselta katastrofilta, jolloin Kuwaitin öljykentät sytytettiin palamaan. Lentolehtisiä käytettiin myös yhteistyössä radio- ja televisiolähetysten kanssa ja niissä kerrottiin lähetysaikoja sekä radiotaajuuDET, joilla lähetystä voi kuunnella.²⁹⁴

Psykologisen sodankäynnin taktisen tason joukkoja alistettiin myös taisteluosasto Tikarille ja Viikingille. Lisäksi ne tukivat tavanomaisten joukkojen hyökkäystä kohti Bagdadia. Yhdessä tapauksessa taktisen tason psykologisen sodankäynnin ryhmä onnistui ajamaan kaupunkia hallussa pitäneet tarkka-ampujat pois asemistaan soittamalla ajoneuvoon asennetuista kovaäänisistä helikoptereiden ääntä. Taktisen tason psykologisen sodankäynnin joukot auttoivat myös tavanomaisia joukkoja sopeutumaan Irakilaiseen kulttuuriin ja tapoihin. Lisäksi he ohjeistivat irakilaisia siviilejä käyttäytymään oikein sotilaiden keskuudessa ja keräsivät heiltä arvokasta tietoa.²⁹⁵

Eräs taktinen psykologisen sodankäynnin ryhmä sai tehtäväkseen suorittaa harhauttavat operaation Ar Rutban alueelle. Tarkoituksena oli harhauttaa kaupungissa olevia Irakin armeijan joukkoja luulemaan, että kaupunkia kohti lähestyy suuri mekanisoitu joukko. Tämä toteutettiin asettamalla kaiuttimia kaupungin ulkolaidalle ja soittamalla niistä ääntä, joka kuvasi lä-

²⁹³ Briscoe, 104–105.

²⁹⁴ Sama 106–107.

²⁹⁵ Sama, 230–232.

heistyviä panssarijoukkoja. Operaatio kuitenkin epäonnistui, koska kaiuttimet oli asetettu liian kauaksi kaupungista, eikä ääni kantanut kaupunkiin asti.²⁹⁶

Psykologisen sodankäynnin joukot toimivat myös sotavankien parissa. 13. Psykologisen sodankäynnin pataljoona (13th PsyOp Battalion, POB) saapui 27. maaliskuuta Camp Bucca -nimiseen tukikohtaan, jonne oli koottu suuri määrä sotavankeja. 13. POB oli erityisesti koulutettu sotavankien parissa toimimiseen. Sen tehtävä Camp Buccassa oli kerätä tietoa vangeilta ja auttaa siten sotilaspoliisia kontrolloimaan vankilaa. He usein kuulustelivat vankeja ystävällisin menetelmin ja yrittivät näin voittaa heidän luottamuksensa. Psykologisen sodankäynnin joukkojen tehtävänä oli myös yrittää rauhoittaa levottomia vankeja sekä koko vankilan ilma-piiriä. He myös onnistuivat lopettamaan hiekkamyrskyn aikana alkaneen vankilakapinan.²⁹⁷

Siviiliasiaain joukkoja alistettiin myös useimpien joukkojen käyttöön. Sen joukkoja oli yhteensä neljä pataljoona, jotka alistettiin muitten joukkojen käyttöön joko sellaisinaan tai kompanioittain. Siviiliasiaain joukot eivät kuitenkaan koskaan osallistuneet OIF:n suunnitteluun ja siitä johtuen käytännössä koko suunnitelma siviiliyhteistyön toteuttamisesta puuttui. Tästä johtuen siviiliasiaain joukoilla ei ollut minkäänlaista ohjeistusta siviiliyhteistyön toteuttamisesta eikä näin ollen tehtäviä mitä toteuttaa. OIF:n suunnitelmaan kuului kuitenkin siviiliasiaain joukkojen lähettäminen Irakiin huolimatta siitä, ettei niille oltu suunniteltu mitään tehtäviä. Ainoa asia, jota siviiliasiaain joukoille voitiin tehdä, oli ottaa saapuneet joukot vastaan ja osoittaa niille tavanomaisten joukkojen yksikkö, jonka toimintaa ne tulisivat tukemaan sekä koordinoita yhteistyötä.²⁹⁸ 422. Siviiliasiaain pataljoonan (Civil Affairs Battalion, CAB) tehtävänä oli tukea 3. JvD:n hyökkäystä kohti Bagdadia ja 431. CAB tuki 101. Maahanlaskudivisioonaa.

Taisteluosasto Viikinkiä tuki 404. CAB, joka joutui myöhemmin tukemaan myös 101. MhID:a. Se suoritti useita eri tehtäviä, joihin kuului muun muassa lentokenttien ylläpitäminen, valuutan vaihdon järjestäminen, veden ja ruuan jakelu, paikallisten koulujen uudelleen aukaiseminen, kuljetusjärjestelyjen hallinnointi sekä avustaa Irakin Siviilipuolustusjoukkojen muodostamisessa. 404. CAB oli tietoinen mahdollisesta erikoisjoukkojen tukemisesta jo kesällä 2002 ja se aloittikin heti itsenäisesti tehtävien suunnittelemisen. Maaliskuun 17. päivä vuonna 2003 Yksikkö siirrettiin Romaniaan, jossa taisteluosasto Viikinki odotti pääsyä Irakiin. Siellä

²⁹⁶ Briscoe, 265.

²⁹⁷ Sama, 359–361.

²⁹⁸ Sama, 52–53.

404. CAB:n henkilöstö jatkoi suunnittelua yhteistyössä Viikingin henkilöstön kanssa.²⁹⁹ 404. CAB:n toiminnan pääpaino oli Kirkukissa ja Mosulissa, mihin sen joukot siirtyivät kun irakilaiset saatiin ajettua pois niistä. Sen esikunta jäi kuitenkin edelleen Irbiliin, jossa sijaitsi myös Viikingin esikunta. Huhtikuun 12. päivä pataljoona perusti siviili-sotilas operaatioiden keskuksen. Keskus koordinoi avustus- ja jälleenrakennustoimintaa pohjoisessa Irakissa. Kirkukissa Siviiliasian joukot osallistuivat myös kaupungin poliittisen tilanteen vakauttamiseen, koska kaupungista puuttui hallitus. Siviiliasian joukot osallistuivat kaupungissa toimineen, useista etnisistä ryhmistä muodostetun neuvoston kokouksiin ja yrittivät näin vaikuttaa kaupungin politiikkaan, samalla kun 10. SFG:n sotilaat käytännössä hallitsivat kaupunkia. Erään Siviiliasian joukkojen komppania päällikön mukaan tilanne ei ollut millään tavalla siviiliyhteistyötä koskevien doktriinien mukainen.³⁰⁰

96. CAB oli alistettu komppanioittain muiden joukkojen tukemiseen. E-komppania, joka oli alistettuna 75. Ranger-rykmentille, käskettiin operoimaan vaurioitunutta Hadithan patoa. Aluksi tehtävään käskettiin vain yksi insinööri, joka yhdessä padon irakilaiden työntekijöiden kanssa onnistui pitämään padon toimintakunnossa. Viikkoa myöhemmin padolle lähetettiin avuksi kaksi ryhmää 96. CAB:n E-komppaniasta.³⁰¹ D-komppania tuki taisteluosasto Viikingiä 404. CAB:n saapumiseen saakka ja C-komppania tuki taisteluosasto Tikaria. Siviiliasian joukot suorittivat myös lukuisia muita tehtäviä; avustivat sotavankien käsittelyssä ja tekivät yhteistyötä paikallisten kanssa sekä keräsivät heiltä tietoa³⁰²

Vaikka siviiliyhteistyöllä ei yksinään voiteta sotia, oli sen merkitys muiden sotilaallisten operaatioiden kannalta merkittävä. Siviiliasian joukot voittivat usein paikallisten luottamuksen ja pystyivät ylläpitämään sitä, ne saivat oikeutuksen omille operaatioilleen, paransivat muiden sotilaiden turvallisuutta sekä avustivat sodanjälkeisessä jälleen rakentamisessa ja tarjosivat apua siviilihenkilöille. Yhdysvaltojen poliittiset päättäjät olivat huomanneet, että siviiliyhteistyöllä on merkittävä vaikutus paikallisen väestöön, mikä oli nostanut sen asemaa muiden toimintojen joukossa. Siitä huolimatta suurin osa OIF:n siviiliyhteistyötä ei ollut minkään doktriinien mukaista vaan sen toteuttamisessa jouduttiin soveltamaan.³⁰³

²⁹⁹ Briscoe, 202–203.

³⁰⁰ Sama, 381–383.

³⁰¹ Sama, 308–309

³⁰² Sama, 154, 267–268.

³⁰³ Robinson, 283.

4.9 Johtopäätökset

Erikoisjoukot otettiin mukaan OIF:n suunnitteluun jo aikaisessa vaiheessa ja ne olivat merkittävässä roolissa operaation toteuttamisessa. OIF:n suunnittelussa päätettiin jo alusta alkaen noudattaa vallitsevaa joint-doktriinia. Erikoisjoukoista päätettiin muodostaa neljä taisteluosastoa, joilla kaikilla oli omat erityistehtävänsä. Kaikki taisteluosastot olivat erikoisjoukoista ja tavanomaisista joukoista muodostettuja eri puolustushaarojen joukkoja käsittäviä taisteluosastoja. Tämän kaltaisten taisteluosastojen muodostaminen on erikoisjoukkoja koskevan joint-doktriinin mukaan tyypillistä.

Taisteluosastot Tikari ja Viikinki sekä merivoimien erikoisjoukkojen taisteluosasto NTG, kuuluivat yhdessä liittouman erikoisoperaatioiden johdon alle. JSOC rungon ympärille muodostettu Task Force 20 sen sijaan toimi suoraan CENTCOM:n alla. Erikoisjoukkojen johtosuhteet noudattelivat suurelta osin doktriinien mukaista rakennetta. Psykologisen sodankäynnin ja siviiliasiaain joukkojen johtosuhteet olivat sen sijaan monimutkaisemmat. Useassa tapauksessa joukot olivat alistettuina muiden joukkojen johdossa. JPOTF hallinnoi käytännössä psykologisia operaatioita strategisella ja operatiivisella tasolla. Taktisen tason operaatiot olivat sen sijaan niiden komentajien hallinnassa, kenelle psykologisen sodankäynnin joukkoja oli alistettu.

Siviiliyhteistyön suunnittelu laiminlyötiin lähes täysin koko OIF:n suunnittelussa. Joukot lähetettiin operaatioon ilman suunnitelmaa ja ilman tehtävää. Kokonaisuudessaan OIF:ssa käytettiin enemmän siviiliasiaain joukkoja kuin missään Yhdysvaltojen operaatiossa aikaisemmin, joten kunnollinen suunnitelma olisi ollut todella tärkeä. Suurelta osin taktisen tason siviiliyhteistyötä jouduttiin toteuttamaan sitä mukaa, kun sille ilmeni tarvetta ja usein tulos riippui pataljoonan komentajan tai komppanian päällikön kokemuksesta ja oma-aloitteisuudesta. Varsinaisen suunnitelman puuttuminen on varmasti vaikuttanut siihen, miksi siviiliyhteistyössä ei voitu useinkaan noudattaa vallitsevaa doktriinia.

Psykologisen sodankäynnin joukot otettiin mukaan suunnitteluun jo aikaisessa vaiheessa, mikä johtui niiden aikaisemmasta menestyksestä Afganistanissa. Psykologisen sodankäynnin joukot suorittivat juuri niitä tehtäviä, mitkä niille kuuluivat ja ne toimivat pääasiassa alistettuina muille joukoille. Usein taktisen tason psykologinen sodankäynti oli kovaäänisten käyttämistä tietyllä kohdealueella. Psykologisen sodankäynnin joukot joutuivat toukokuun 1. päivän jälkeen toimimaan ilman varsinaista suunnitelmaa, koska aikaisemmat suunnitelmat päättyivät

taisteluiden loputtua. Juuri kun olisi ollut tarpeellista suorittaa informaatio-operaatioita ja tuottaa tietoa kansalle, jota oli jo kauan ohjailtu sähköisen informaation kautta, sitä ei tapahtunut. Informaatio-operaatioita ei oltu suunniteltu OIF:ia pidemmälle.

Epätavanomainen sodankäynti nousi OIF:n todella merkittävään asemaan, kun tavanomaisten joukkojen pääsy Turkin kautta Irakiin estyi ja niille aikaisemmin suunniteltu tehtävä annettiin erikoisjoukoille. Yhdessä Kurdien Peshmerga-taistelijoiden kanssa erikoisjoukot suorittivat mittavia operaatioita ja tehtäviä, joista merkittävämpänä operaatio Viking Hammerin aikana suoritettu divisioonatason hyökkäys. Erikoisjoukkojen ja Kurdien yhteistoiminta on erinomainen esimerkki erikoisjoukkojen suorittamasta epätavanomaisesta sodankäynnistä. Epätavanomaista sodankäyntiä suoritettiin myös muualla Irakissa, kuten kouluttamalla Free Iraqi Forces -joukkoja, mutta se ei missään vaiheessa ollut saavuttanut samanlaisia mittasuhteita kuin Pohjois-Irakissa.

Taistelutoiminta OIF:ssa yksi erikoisjoukkojen suorittamasta päätehtävästä. OIF:ssa kaikki taisteluosastot toteuttivat taistelutoimintaa ja yhdessä erikoistiedustelun kanssa se oli erikoisjoukkojen pääasiallinen tehtävä. Task Force 20 osalta taistelutoiminta keskittyi tärkeiden henkilöiden etsimiseen ja eliminointiin sekä joukkotuhoaseiden etsimiseen liittyviin rynnäköihin ja kohteiden haltuun ottamiseen. Merivoimien erikoisjoukot keskittyivät taas pääasiassa rannikolla olevien kohteiden haltuun ottamiseen ja tavanomaisten joukkojen tukemiseen. Taisteluosasto Tikarin taistelutoiminta oli lähinnä SCUD-ohjusten etsimistä ja tuhoamista sekä tärkeiden kohteiden valtaamista. Vaikka taisteluosasto Viikinki suorittikin paljon taistelutoimintaa sekä muita erikoisjoukoille tyypillisiä tehtäviä, ovat ne periaatteessa epätavanomaista sodankäyntiä, sillä lähes kaikissa tapauksissa mukana oli Peshmerga-taistelijoita.

Erikoistiedustelun oli taistelutoiminnan ohella yksi erikoisjoukkojen päätehtävästä. Erikoisjoukoille annettiin jo sodan alkuvaiheessa kohteet, jotka tuli olla tiedusteltuna ennen tavanomaisten joukkojen alueelle saapumista. Tiedustelulla oli myös suuri merkitys kun haltuun otetuissa kaupungeissa ruvettiin selvittämään mahdollisia terroristijärjestöihin kytköksissä olevia sekä muita tärkeitä henkilöitä.

Terrorismin vastainen taistelu nousi OIF:ssa esille lähinnä tärkeiden henkilöiden etsimisenä, kiinniottamisena sekä eliminointina. Suurin yksittäinen terrorismin vastaiseen taisteluun liittyvä operaatio oli Viking Hammer, joka oli kuitenkin periaatteessa epätavanomaisen sodankäynnin operaatio.

Joukkotuhoaseiden etsiminen oli yksi OIF:n erikoisjoukoille käsketyistä päätehtävistä ja niiden käyttöä pelättiin koko operaation ajan. Useissa tapauksissa erikoisjoukot valtasivat rakennuksia ja laitoksia, joita epäiltiin käytettävän joukkotuhoaseiden valmistamiseen ja säilytykseen. Usein paikalta löytyi viitteitä joukkotuhoaseista, mutta itse aseita tai sen valmistamiseen käytettäviä materiaaleja ei koskaan löydetty.

Vastakumouksellisen toiminnan tukemista ei varsinaisesti tapahtunut koko OIF:n aikana vaan sitä ruvettiin toteuttamaan vasta operaation jälkeen. Erikoisjoukot joutuivat suorittamaan myös itse vastakumouksellista toimintaa, koska haltuun otettuihin kaupunkeihin ei heti saatu muodostettua paikallisia turvallisuusjoukkoja ja niiden läheisyydessä toimi useita kapinallisia ryhmiä.

Erikoisjoukkojen ja tavanomaisten joukkojen välinen yhteistyö oli OIF:ssa menestys. Yhteistyötä tapahtui kaikissa puolustushaaroissa, operaation kaikissa vaiheissa ja kaikilla tasoilla. Tehokas yhteistyö erikoisjoukkojen ja tavanomaisten joukkojen välillä on kuitenkin aina riippuvainen yleisestä doktriinista ja koulutuksesta. Maavoimien doktriini ei esimerkiksi tässä tapauksessa tarjoa siihen sopivaa ratkaisua, koska se ei kerro kuinka toteuttaa erikoisjoukkojen ja tavanomaisten joukkojen välisiä joint-operaatioita. OIF:n tapauksessa erikoisjoukkojen ja tavanomaisten joukkojen yhteistyö kehittyi koko operaation ajan, alkaen operaation suunnittelusta, mikä vaikutti yhteistyön onnistumiseen enemmän kuin vallitsevat doktriinit.³⁰⁴ Huolimatta siis Persianlahden sodan jälkeisestä doktriinien kehityksestä ja joint-ajatteluun keskittymisestä, ei erikoisjoukkoja koskeva doktriini ollut vielä kunnolla yhteensopiva tavanomaisten maavoimien joukkojen doktriinin kanssa.

Kokonaisuudessaan erikoisjoukkojen käyttö Iraqi Freedomissa keskittyi aluksi epätavanomaiseen sodankäyntiin Pohjois-Irakissa sekä psykologiseen sodankäyntiin Etelä-Irakissa. Lisäksi erikoistiedustelulla oli alussa merkittävä rooli, jotta kaikki Irakin rajalla olevat tähystyspaikat saatiin tiedusteltua. Operaation alettua erikoisjoukkojen toiminta keskittyi taistelutoimintaan, erikoistiedusteluun sekä liittouman tavanomaisten joukkojen tukemiseen. Siviiliasia- ja psykologisen sodankäynnin joukot suorittivat niille tyypillisiä tehtäviä koko operaation ajan, mutta niiden merkitys korostui erityisesti operaation lopussa ja sen jälkeen. OIF oli ensimmäinen

³⁰⁴ Degen, E.J – Fontenot, Gregory – Tohn, David: *On Point – United States Army in Operation Iraqi Freedom*. Operation Iraqi Study Group, Office of Chief of Staff US Army, Combat Studies Institute Press, Fort Leavenworth 2004, 402–404.

operaatio, jossa erikoisjoukkoja käytettiin joint-doktriinin mukaisesti yhtä suuressa mittakaavassa. Lisäksi koskaan aikaisemmin erikoisjoukkoja ei ollut käytetty korvaamaan suurta määrää tavanomaisia joukkoja, kuten nyt tehtiin taisteluosasto Viikingin osalta. Vaikka operaatio oli erikoisjoukkojen osalta menestys ja se noudatteli suurimmaksi osaksi vallinneita doktriineja, kärsi se ajoittain toistuvista ongelmista.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Persianlahden sodan ja OIF:N suunnittelun lähtökohdat olivat jo erikoisjoukkojen käytön osalta erilaiset. Persianlahden sodassa erikoisjoukoille ei suunniteltu merkittävää ja OIF:ssa ne olivat operaation onnistumisen osalta avain asemassa. Erikoisjoukkojen mukaan ottaminen suunnitteluun taas ei kummassakaan tapauksessa noudattanut täysin vallitsevaa doktriinia. Persianlahden sodassa kenraali Schwarzkopfin kielteinen suhtautuminen sai aikaan sen, ettei erikoisjoukkoja otettu heti mukaan suunnitteluun eikä niille haluttu suunnitella vastuullisia tehtäviä. Psykologisen sodankäynnin ja siviiliasiaain joukot hän sen sijaan otti mukaan jo aikaisessa vaiheessa, mikä näkyikin niiden menestymisessä koko sodan ajan. OIF:ssa erikoisjoukot taas otettiin mukaan jo heti alussa ja niille suunniteltiin vastuullisia tehtäviä. Myös psykologisen sodankäynnin joukot osallistuivat suunnitteluun jo heti alussa, mutta sen sijaan siviiliasiaain joukot jätettiin pois suunnittelusta. Psykologisten operaation suunnittelu kattoi kuitenkin vain operaation taisteluvaiheen. Taisteluiden loputtua, juuri kun psykologisille- ja informaatio-operaatioille olisi ollut suuri tarve, niiden toteuttamiselle ei ollut mitään suunnitelmaa. Taistelevien erikoisjoukkojen osalta oli siis tapahtunut suurta kehitystä, koska ne otettiin mukaan suunnitteluun jo heti alussa ja niille suunnitellut tehtävät olivat operaation kannalta merkittäviä. On kuitenkin erikoista kuinka psykologisten operaatioiden ja siviiliyhteistyön suunnittelu voidaan jättää osittain tai kokonaan toteuttamatta. Persianlahden kokemukset nimenomaan osoittivat psykologisen sodankäynnin tärkeyden ja 12 vuotta myöhemmin se tuntui unohtuneen. Suurimmat erot erikoisjoukkojen suunnittelussa tuntuvaan kuitenkin johtuvan enemmänkin yksittäisten henkilöiden päätöksistä eivätkä suinkaan doktriineista.

Psykologiset operaatiot olivat kokonaisuudessaan molemmissa konflikteissa samankaltaisia. Molemmissa tapauksissa psykologinen sodankäynti aloitettiin jo ennen varsinaisia taisteluita ja taisteluiden alettua sen intensiteettiä nostettiin. Lentolehtisiä käytettiin suuret määrät, mutta OIF:ssa lentolehtisten pudotuksia ei yhdistetty pommituksiin eikä niissä uhkailtu pommituksilla kuten Persianlahden sodassa. OIF:n lentolehtisten sanomat pääpaino oli estää irakilaisia vaurioittamasta öljyntuotantoon liittyvää infrastruktuuria. Vaikka psykologisen sodankäynnin merkitys oli molemmissa konflikteissa suuri, ei se aiheuttanut OIF:n missään vaiheessa samanlaisia joukkoantautumisia kuin Persianlahden sodassa.

Siviiliyhteistyö merkitys korostui Persianlahden sodassa oikeastaan vasta sen päätyttyä, mihin tietysti vaikuttaa todella lyhyt maasotavaihe. Operaatioiden aikana siviiliyhteistyö oli molemmissa tapauksissa samantyyppistä, mutta Persianlahden sodassa siviiliasiaain joukot osallistui-

vat myös monesti omien joukkojen huoltamiseen, koska niillä ei ollut muuta tehtävää. OIF:ssa on syytä huomioda, että siviiliasian joukkojen lisäksi myös muut erikoisjoukot suorittivat useissa tapauksissa siviiliyhteistyötä ja auttoivat näin kaupunkien yhteiskuntajärjestelmän palauttamisessa. Tämä ei valitettavasti ollut yleinen käytäntö.

Erikoisjoukkojen toiminta ennen sotatoimien alkua ja heti niiden alkaessa erosi myös huomattavasti Persianlahden sodan ja OIF:n välillä. Persianlahden sodassa erikoisjoukot eivät saaneet soluttautua Irakin puolelle ennen operaatio Aavikkomyrskyn alkua. Niiden käyttö Irakin rajalla sijainneiden tutka-asemien tuhoamiseen kiellettiin vaikka operaatio lopulta toteutettiin ilma- ja maavoimien erikoisjoukkojen helikoptereilla. Jälleen kerran syynä oli Schwarzkopfin vastustus erikoisjoukkojen käyttöä kohtaan. OIF:ssa erikoisjoukot soluttautuivat jo hyvissä ajoin Irakin maaperälle ja esimerkiksi Pohjois-Irakissa erikoisjoukot aloittivat epätavanomaisen sodankäynnin jo ennen OIF alkua. Operaatio alkoi massiivisella erikoisjoukkojen operatiolla, joissa erikoisjoukot tuhosivat useita tähystyspaikkoja pitkin Irakin rajaa sekä maasta että ilmasta käsin. Yhteistä molemmille operatiolle oli se, että heti maasodan alettua erikoisjoukot aloittivat tunkeutumisen Irakin maaperälle ja niiden toiminta keskittyi sen jälkeen erikoistiedusteluun ja taistelutoimintaan.

Epätavanomainen sodankäynti nousi OIF:ssa huomattavasti merkittävämpään asemaan kuin Persianlahden sodassa. OIF:ssa epätavanomainen sodankäynti alkoi jo ennen operatiota ja jatkui läpi koko operaation todella suuressa mittakaavassa. Persianlahden sodassa epätavanomaisen sodankäynnin painopiste oli sodan alussa kun erikoisjoukot avustivat Kuwaitin vastarintaliikettä. Maasodan alettua erikoisjoukot ja Kuwaitin vastarintaliike suorittivat yhdessä taistelutoimintaan irakilaisia vastaan. Muuten epätavanomaisen sodankäynnin osuus Persianlahden sodassa oli OIF:n verrattuna melko olematonta verrattuna esimerkiksi taisteluosasto Viikingin yhteistoimintaan Kurdien kanssa.

Taistelutoiminta oli molemmissa konflikteissa erikoistiedustelun ohella yksi erikoisjoukkojen päätehtävistä ja sitä toteuttivat kaikki taistelevat erikoisjoukot. Merivoimien erikoisjoukkoja käytettiin molemmissa konflikteissa rannikon läheisyydessä olleiden kohteiden haltuun ottamisessa. Syvemmälle Irakiin tunkeutuneet joukot sen sijaan ottivat haltuun tärkeitä kohteita, kuten lentokenttiä ja kaupunkeja. SCUD-ohjusten etsiminen ja tuhoaminen oli molemmissa konflikteissa yksi erikoisjoukkojen päätehtävistä, mutta Persianlahden sodassa se oli pääsääntöisesti Delta Forcen ja SAS:n suorittamaa kun taas OIF:ssa se oli käsketty taisteluosasto Tikarin vastuulle. Tästä voidaan päätellä, että Delta Forcella, joka on pääasiassa terrorismin vas-

tainen yksikkö, oli OIF:ssa selkeästi tärkeämpiä tehtäviä kuin SCUD-ohjusten etsiminen ja tuhoaminen. Useissa tapauksissa taistelutoimintaa edelsi erikoistiedustelu ja näin tehtäväkentät menivät doktriinin mukaisesti ristiin. OIF:ssa erikoisjoukkojen taistelutoiminta oli huomattavasti massiivisempaa kuin Persianlahden sodassa. Persianlahden sodan suurimmassa taistelutoiminnan operaatiossa oli mukana noin 100 erikoisjoukkojen sotilasta kun taas OIF:n suoritettiin parhaimmillaan divisioona tason hyökkäys.

Erikoistiedustelun merkitys korostui molemmissa konflikteissa erityisesti liittouman tavanomaisten joukkojen päähyökkäyksen tukemisessa. OIF:ssa erikoisjoukoille annettiin jo sodan alkuvaiheessa kohteet, jotka tuli olla tiedusteltuna ennen tavanomaisten joukkojen alueelle saapumista. OIF:ssa tiedustelulla oli suuri merkitys kun haltuun otetuissa kaupungeissa ruvettiin selvittämään mahdollisia terroristijärjestöihin kytköksissä olevia henkilöitä sekä muita tärkeitä henkilöitä. Persianlahden sodassa tällaista toimintaa ei tapahtunut. Persianlahden sodassa merivoimien erikoisjoukot tiedustelivat aktiivisesti rannikolla, mutta kyseessä oli osa harhautusoperaatiota. Tällaista tiedustelua ei esiintynyt OIF:ssa.

Vastakumouksellisen toiminnan tukemista ei varsinaisesti tapahtunut koko OIF:n aikana vaan sitä ruvettiin toteuttamaan vasta operaation jälkeen. Erikoisjoukot joutuivat suorittamaan myös itse vastakumouksellista toimintaa, koska haltuun otettuihin kaupunkeihin ei heti saatu muodostettua paikallisia turvallisuusjoukkoja ja niiden läheisyydessä toimi useita kapinallisia ryhmiä. Persianlahden sodassa vastakumouksellisen toiminnan tukemista oli Kuwaitin armeijan uudelleen muodostaminen ja kouluttaminen, mutta muutoin sen osuus oli myöskin Persianlahden sodassa vähäistä.

Joukkotuhoaseiden etsiminen oli myös yksi erikoisjoukoille käsketty tehtävä OIF:ssa ja sitä suoritettiin aktiivisesti vaikka aseita ei koskaan löytynyt. Erityisesti joukkotuhoaseiden etsiminen oli JSOC-joukkojen tehtävä, johon ne myös parhaiten sopivat. Persianlahden sodan aikaan Irakilla oli hallussa kemiallisia ja biologisia aseita, mutta tietoa erikoisjoukkojen käytöstä niiden etsimisessä ei ole löytynyt. JSOC:n joukot keskittyivät Persianlahden sodassa SCUD-ohjusten etsimiseen.

Erikoisjoukkojen terrorisminvastaista taistelua tai Persianlahden sodan aikaista vastaterrorismia ei pystytty vertailemaan, sillä tietoa tämän kaltaisesta toiminnassa Persianlahden sodassa ei ole löytynyt. Joko sitä ei ole toteutettu tai tiedot ovat salaisia.

Kuinka muuttuneiden ja kehittyneiden käyttöperiaatteiden vaikutukset sitten näkyivät käytännössä OIF:ssa. Tehtävien osalta suurimmat muutokset liittyivät uusiin tehtäviin ja esimerkiksi terrorismin vastainen taistelu ja joukkotuhoaseiden leviämisen estäminen oli OIF:ssa huomattavasti suuremmassa roolissa kuin Persianlahden sodassa ja se näkyi jo alusta alkaen tehtävien suunnittelussa. Kyseiset tehtävät olivat pääasiassa määrätty sellaisille erikoisjoukoille, jotka olivat niitä varten koulutettu. Persianlahden sodassa taas esimerkiksi SEAL-osasto 6 ja Delta Force suorittivat pääasiassa taistelutoimintaa ja erikoistiedustelua, joka ei liittynyt terrorismin vastaiseen taisteluun.

Erityisesti OIF:ssa korostui erikoisjoukkojen ja liittouman tavanomaisten joukkojen välinen yhteistoiminta. Tähän olikin kiinnitetty Persianlahden sodan jälkeisissä doktriineissa paljon huomiota, mutta siltikään kaikki tavanomaisten doktriinit eivät olleet täysin yhteensopivia erikoisjoukkojen doktriinien kanssa. Tämä ei kuitenkaan vaikuttanut yhteistoimintaan merkittävästi.

Psykologisen sodankäynnin ja siviiliyhteistyön osalta doktriineissa oli tapahtunut kehittymistä ja niihin oli kiinnitetty Persianlahden sodan jälkeen enemmän huomiota, mutta jostain syystä kumpaakaan ei toteutettu täysin doktriinien mukaisesti, mikä aiheutti ongelmia koko OIF:n ajan. Siitä huolimatta kumpikaan tehtävä ei varsinaisesti epäonnistunut ja varsin siviiliyhteistyöllä oli suuri vaikutus operaation onnistumiseen. Psykologinen sodankäynti ja informaatio-operaatiot olivat kuitenkin Persianlahden sodassa menestys. Samaa voi sanoa myös siviiliyhteistyöstä, vaikka se alkoi oikeastaan kunnolla vasta sotatoimien loputtua ja jatkui vielä pitkään sen jälkeen. Nämä kokemukset ja kehittyneet doktriinit eivät kuitenkaan näkyneet OIF:n suunnitteluvaiheessa millään tavalla vaan pikemminkin päinvastoin.

Taistelutoiminta ja erikoistiedustelu olivat molemmissa konflikteissa samantyyppisiä, joskin OIF:ssa kaikki toteutettiin suuremmassa mittakaavassa. Nämä erikoisjoukkojen tehtävät eivät muutenkaan juuri muuttuneet operaatioiden välillä. Ilmatulituki oli molemmissa konflikteissa yksi taistelutoiminnan tehtävien onnistumisen kannalta tärkeimmistä elementeistä. Siitä huolimatta sen toteuttamisessa oli ajoittain ongelmia, johtuen hankalasta komentorakenteesta.

Erikoisjoukkojen toteuttamissa CSAR-tehtävissä on konfliktien välillä merkittävä ero. Persianlahden sodassa CSAR-tehtävät olivat lähes kokonaan erikoisjoukkojen vastuulla, mikä vaikeutti tärkeämpien tehtävien toteuttamista. OIF:n aikaa CSAR-tehtävät eivät kuuluneet enää eri-

koisjoukkojen ydintehtäviin ja niitä toteutettiin vain ensisijaisen tehtävän salliessa toteuttamisen.

Epätavanomaisessa sodankäynnissä oli konfliktien välillä melko suuria eroja. Tähän ei sinänsä vaikuta doktriinin muuttuminen, koska epätavanomainen sodankäynti oli edelleenkin doktriinien mukaan samanlaista. Toki Persianlahden sodan ja OIF:n välissä tapahtunut erikoisjoukkojen toiminnan kehittyminen oli saanut aikaan sen, että aiheesta oli julkaistu oma doktriini, kuten myös vastakumouksellisen toiminnan tukemisestakin. Suurimpana vaikuttaja epätavanomaisen sodankäynnin toteutukseen oli se, että Persianlahden sodassa sille ei ollut tarvetta. OIF:ssa sen sijaan taisteluosasto Viikinki ei olisi koskaan pystynyt suorittamaan sille annettuja tehtäviä ilman Peshmergoja. Toisaalta samankaltaista toimintaa olisi voitu suorittaa jo Persianlahden sodan aikaan, mutta Schwarzkopf tuskin olisi antanut erikoisjoukkojen soluttautua kouluttamaan Kurdeja Pohjois-Iraakiin ennen sotatoimien alkua.

Parhaiten doktriinien muuttuminen näkyi kaikkien erikoisjoukkojen käytön toteuttamisessa koko operaatiota ajatellen. OIF:ssa erikoisjoukoista muodostetut taisteluosastot olivat joint-ajattelun mukaisia ja niiden johtosuhteet olivat operaatioita varten räätälöidyt. Persianlahden sodassa erikoisjoukot toimivat pääasiassa oman puolustushaaran sisällä ja kenraali Schwarzkopf määräsi käytännössä kaikista erikoisjoukkojen toiminnasta, pois lukien muiden maiden erikoisjoukot. OIF:ssa taisteluosastot olivat omien esikuntiensa johdossa ja niitä johti liittouman erikoisoperaatioiden johto. Myös muut liittouman erikoisjoukot olivat saman johdon alla. Toisaalta Persianlahden sodan aikainen komentaja-keskeinen johtaminen oli yksinkertainen ja toimiva, mutta se antanut erikoisjoukoille mahdollisuutta toimintaan ilman Schwarzkopfin lupaa.

Merkittävimmät tekijät erikoisjoukkojen käytössä konfliktien välillä olivat kuitenkin vielä jollain tavalla kylmän sodan aikaisen doktriinin heijastuminen erikoisjoukkojen toimintaan Persianlahden sodassa sekä kenraali Schwarzkopfin kielteinen suhtautuminen erikoisjoukkojen käyttöön ja siitä johtuva varovainen erikoisjoukkojen käyttö. Doktriinien kehitymisestä johtuvat erot jäävät varsinkin erikoisjoukkojen ydintehtävien taktisen tason toteuttamisessa pieniksi. Strategisella ja operatiivisella tasolla joint-doktriinit vaikuttivat kaikista eniten erikoisjoukkojen toimintaan. Tutkimuksesta herää väistämättä kysymys, kuinka OIF vaikutti erikoisjoukkojen käyttöperiaatteisiin?

6 LÄHTEET

1 JULKAISEMATTOMAT LÄHTEET

Headquarters, Department of the Army: *Doctrine for Special Operations Forces*. Field Manual 31-20, Washington DC 1990.

Headquarters, Department of the Army: *Operations*. Field Manual 100-5, Washington DC 1986.

Joint Chiefs of Staff: *Doctrine for Joint Operations*. Joint Publications 3-0, Washington DC 2001.

Joint Chiefs of Staff: *Doctrine for Joint Special Operations*. Joint Publications 3-05, Washington DC 1998.

Joint Chief of Staff: *Unified Action Armed Forces*. Joint Publications 0-2, Washington DC, 2001.

2 JULKAISTUT LÄHTEET

2.1 Tutkimukset ja opinnäytteet

Doty, Dennis P: *Command and control of Special Operations Forces for 21st Century Contingency Operations*. Naval War College, Newport R.I 2003.

Carrol, Douglas E: *Special Operations Doctrine and Army Operations Doctrine*. Masters Thesis, US Army Command and General Staff College, Fort Leavenworth, Kansas 1993.

Johnson, William M: *United States Army Special Forces in Desert Shield/Desert Storm – How Significant an Impact*. Masters Thesis. US Army Command and General Staff College, Fort Leavenworth, Kansas 1996.

McGregor III, Otis W: *Command and control of special operations forces in the US northern command area of responsibility*. Masters thesis, Naval Postgraduate School, California 2005.

Mitchell, John M: *Roles for Special Operations Forces in the 1990's*. Military studies program paper, Army War College, Pennsylvania 1993.

Paquin, Rober J: *Desert Storm – Doctrinal AirLand Battle Success or "The American Way of War"?* Thesis, School of Advanced Military Studies, United States Army Command and General Staff College, Fort Leavenworth, Kansas 1999.

Reijonen, Jani: *Liittouman erikoisjoukkojen käyttö Persianlahden sodassa*. Kadettitutkielma, Maanpuolustuskorkeakoulu, 2004.

Ramirez, Armando J: *From Bosnia to Baghdad – Evolution of US Army Special Forces from 1995 – 2004*. Thesis, Naval Postgraduate School, California 2004.

Sandell, Jan: *Erikoisjoukkojen käyttö Irakin sodassa 1991 eri maiden sotilas- ja aikakauslehtien arvioiden perusteella tarkasteltuna*. Tutkielma, Kapteenikurssi 65, Taistelukoulu 1992.

2.2 Kirjallisuus

Briscoe, Charles M: *All Roads Lead to Baghdad – Army Special Operations Forces in Iraq*, USASOC History Office, Carolina 2006.

Chinnery, Phillip D: *Any Time, Any Place – Fifty years of the USAF Air Commando and Special Operations Forces 1944-1994*. Naval Institute Press, Annapolis, Maryland 1994.

Cordesman, Anthony H: *The Iraq War – Strategy, Tactics and Military Lessons*. Praeger Publishers, Westport 2003.

Geraghty, Tony: *Who Dares Wins - The Special Air Service 1950 to the Gulf War*. Warner Books, London 1993.

Gordon, Michael R - Trainor, Bernard E: *The General's War – The Inside Story of the Conflict in the Gulf*. Little, Brown & Company, Canada 1994.

Halberstadt, Hans: *US Navy SEALs*. International Publishers & Wholesalers, Osceola 1993.

HQ USSOCOM/SOCS-HO: *United States Special Operations Command History*. MacDill AFB, Florida 1999.

Leight, Neville: *Special Operations Forces in Iraq*. Osprey Publishing Ltd, Great Britain 2008.

Marquis, Susan L: *Unconventional Warfare - Rebuilding US Special Operations Forces*. Brookings Institutions Press, Washington 1997.

Degen E.J – Fontenot, Gregory – Tohn David: *On Point – United States Army in Operation Iraqi Freedom*. Operation Iraqi Study Group, Office of Chief of Staff US Army, Combat Studies Institute Press, Fort Leavenworth 2004.

Ryan, Mike: *Erikoisjoukot*, Readme.fi, Jyväskylä, 2007.

Scales, Robert H: *Certain Victory*. Office of the Chief of Staff of United States Army, Washington DC 1993.

Waller, DouglasC: *The Commandos – The Inside Story of America's Secret Soldiers*. Delipublishing, New York 1994.

Weale, Adrian: *Secret Warfare – Special Operations Forces from the Great Game to the SAS*. Coronet Books, Hodder and Stoughton, London 1998.

White, Terry: *Swords of Lightning – Special Forces and the changing face of warfare*. Brassey's, London 1992.

2.3 Lehdet

Defence Daily Special Supplement, 7. elokuuta 1991

Janes's Defence Weekly, 31. elokuuta 1991.

Joint Forces Quarterly, Winter 1993–1994.

Military Technology, huhtikuu 1991.

Newsweek, 17. kesäkuuta 1991.

Sotilasaikakausilehti, helmikuu 1993.

The Time, 30. maaliskuuta 2003

2.4 Internet lähteet

3th Special Forces Group (tekijä ei tiedossa).

<<http://www.soc.mil/USASFC/3rd%20SFG/3rdSFG.html>>, 22.3.2013.

4th Psychological Operations Group (tekijä ei tiedossa). <www.psywarrior.com/4thpog.html>, 16.4.2013.

5th Special Forces Group (tekijä ei tiedossa).

<<http://www.campbell.army.mil/units/5thSFG/Pages/5thGroup.aspx>>, 15.3.2013.

95th Civil Affairs Brigade (tekijä ei tiedossa). <<http://civilaffairs.americanspecialops.com/>>, 16.4.2013.

10th Special Forces Group (tekijä ei tiedossa):

<<http://www.americanspecialops.com/photos/special-forces/10th-sfg-soldier.php>>, 22.3.2013;

<<http://www.socur.eucom.mil/sfg.asp>>, 17.4.2013.

Air Force Special Operations Command (tekijä ei tiedossa).

<<http://www.globalsecurity.org/military/agency/usaf/afsoc.htm>>, 22.3.2013.

Army Special Forces (tekijä ei tiedossa). <<http://specialforces.americanspecialops.com/>>, 22.3.2013.

Cockburn, Patrick: American Special Forces Are Already Paving The Way For Mass Invasion. *The Independent, London* 7.3.2003. <www.freepublic.com/focus/f-news/858691/posts>, 16.4.2013.

Dao, James: A nation at war: In the field – Iraqi port; Seals clear mines in vital harbor. *New York Times*, 28.3.2003. <<http://www.nytimes.com/2003/03/28/world/a-nation-at-war-in-the-field-iraqi-port-seals-clear-mines-in-vital-harbor.html>>, 17.4.2013.

Donov, Iassen: Schwarzkopf, Grenada, and the Rangers. <<http://sofrep.com/15661/schwarzkopf-grenada-rangers/>>, 16.4.2013.

Hunter, Thomas B: The role and effect of special operations in theater ballistic missile counterforce operations during operation Desert Storm. <www.specialoperations.com/Focus/SCUD_hunt/>, 16.4.2013.

Intelligence Support Activity (tekijä ei tiedossa). <<http://isa.americanspecialops.com/>>, 22.3.2013.

Michaels, Henry: CIA death squads operating in Iraq. World socialist web site, 8.4.2003. <<http://www.wsws.org/en/articles/2003/04/cia-a08.html>>, 15.3.2013.

Naval Special Warfare Command (tekijä ei tiedossa). <http://www.public.navy.mil/nsw/Documents/NSWC_OrgChart.pdf>, 31.7.2012.

Obringer, Lee Ann: How the navy SEALs work. <<http://science.howstuffworks.com/navy-seal1.htm>>, 31.7.2012.

Osborn, Kris: *Special Operations Forces in Iraq*. CNN headline news 8.4.2003. <edition.cnn.com/2003/US/04/07/hln.terror.int/>, 10.4.2013.

Raddatz, Martha: Special Forces Hunt Former Iraqi Leader. <<http://abcnews.go.com/WNT/story?id=129624&page=1>>, 16.4.2013.

Seal team six (tekijä ei tiedossa). <<http://sealteamsix.americanspecialops.com/>>, 16.4.2013.

Special Forces Operational Detachment Alpha (tekijä ei tiedossa). <<http://www.globalsecurity.org/military/agency/army/a-team.htm>>, 31.7.2012.

Special Forces Operational Detachment Bravo (tekijä ei tiedossa).

<<http://www.globalsecurity.org/military/agency/army/b-team.htm>>, 21.3.2012.

The Night Stalkers (tekijä ei tiedossa). <<http://nightstalkers.americanspecialops.com/>>, 22.3.2013.

US Army Special Forces (tekijä ei tiedossa).

<http://www.americanspecialops.com/images/special-forces/US_Army_Special_Forces_Command.png>, 22.3.2013.

2.5 Muut lähteet

Central Command Briefing 27.2.1991. *Military Review* 9/1991.

Colin Powellin Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvostolle antama lausunto. 5.2.2003.

US Department of Defence: *Conduct of the Persian Gulf War, Final Report to Congress*. Washington DC 1992.

U.S. Department of Defense: *United States Special Operations Forces Posture Statement 2000*. ASD/SOLIC & U.S. Special Operations Command, 2000.

7 LIITTEET

Yliluutnantti Jarkko Kolehmainen tutkimuksen

LIITE

1

TUTKIELMASSA KÄYTETTYJÄ TERMEJÄ JA LYHENTEITÄ

ARSOTF	Erikoisoperaatiota varten muodostettu taisteluosasto, joka koostuu maavoimien erikoisjoukoista.
Baath	Irakia hallinnut sekularistinen arabiliike, joka oli vallassa Irakin so- taan asti.
CAS	Ilmatulituki kohteita vastaan, jotka ovat lähellä omia joukkoja.
CCT	Maasta käsin operoiva ilmavoimien joukko, joka on erikoistunut maahanlaskualueiden tiedusteluun ja ilmatulenjohtoon.
CENTCOM	Sotatoimialueella olevan Yhdysvaltojen johtaman liittouman kes- kusjohto.
CSAR	Sotatoimien aikana taistelukentällä tai sen läheisyydessä suoritetta- vaa toimintaa vaarassa tai saarroksissa olevien henkilöiden pelas- tamiseksi.
Fedayeen	Saddam Husseinille ja Baath-puolueelle uskollinen puolisotilaalli- nen järjestö.
GROM	Puolan asevoimien erikoisjoukko, joka kykenee suorittamaan eri- laisia erikoisoperaatioita.
HAHO	High Altitude – High Opening. Korkealta suoritettava laskuvarjo- hyppy, jossa varjo avataan melkein heti hypyn jälkeen.
HALO	High Altitude – Low Opening. Korkealta hypättävä laskuvarjohyp- py, jossa varjo avataan matalalla.
JSOTF	Erikoisoperaatiota varten muodostettu puolustushaarayhteinen tais- teluosasto.
OGA	Nimitys yhdysvaltain hallituksen joukoille, yleensä CIA, jotka suo- rittavat usein virallisesti salaisia, mutta silti yleisessä tiedossa ole- via operaatioita.
Peshmerga	Kurdiin käyttämä nimitys kurditaistelijoista.
SAD	CIA:n alainen jaosto, joka suorittaa peitetehtäviä.
SAS	Iso-Britannian maavoimien erikoisjoukko.
SCUD	Neuvostoliittolainen lyhyen kantaman ballistinen ohjus.

SOCCENT	Erikoisjoukkojen keskusjohto, joka vastaa kaikkien erikoisjoukkojen operaatioiden suunnittelusta ja johtamisesta CENTCOMIN käskemillä vastuualueilla.
SSE	Tietyllä haltuun otetulla alueella tapahtuva sarja toimintoja, joiden tarkoituksena on tutkia alue sekä sieltä löytyvä materiaali. Tällaisten toimintojen tarkoituksena on tiedon hankkimisen ohella varmistaa, ettei itse alue tai sieltä löytyvä materiaali ole vaarallista tai muodostaa uhka kenellekään.
ARSOC	Yhdysvaltojen maavoimien erikoisjoukkojen johto.
USSOCOM	Yhdysvaltojen kaikkien eri puolustushaarojen erikoisjoukkojen johto.

Taisteluosastojen kokoonpanot:³⁰⁵

CJSOTF – W:

Yhdysvaltojen erikoisjoukot:

- 5th Special Forces Group
- 23rd Special Tactics Squadron
- elements of the 19th Special Forces Group
- Chinook and Black Hawk- helikoptereiden tuki 3. pataljoona, 160th Special Operations Aviation Regiment (160th SOAR)

Iso-Britannian erikoisjoukot (UKSF):

- A- ja D- komppania, British 22nd Special Air Service (22 SAS)
- C- komppania, British Special Boat Service (SBS)
- assorted infantry, aviation, signals and intelligence support elements including 45 Commando Royal Marines and RAF Special Forces flights of Chinook helicopters and C-130 aircraft

Australian erikoisjoukot:

- 1 komppania, Special Air Service Regiment (SASR)
- 1 komppania, 4. pataljoona (Commando), Royal Australian Regiment(4RAR)

CJSOTF – N:

- Esikunta
- 2. ja 3. pataljoona, 10th Special Forces Group
- 3. pataljoona, 3rd Special Forces Group
- 123rd Special Tactics Squadron
- 404th Civil Affairs Battalion of the 96th Civil Affairs Brigade

173rd Airborne Brigade, 10th Mountain Division ja 26th Marine Expeditionary Unit (26th MEU) tukivat taisteluosastoa jalkaväkiyksiköillä.

Task Force 20:

- C komppania, Delta Force
- SEAL- osasto 6, Naval Special Warfare Development Group (DEVGRU)
- 24th Special Tactics Squadron
- Grey Fox (ISA)
- CIA Special Activities Division (SAD)
- 75th Ranger Regiment

TF 20 tukijoukkoihin kuului 82nd Airborne Division sekä tykistö- ja kranaatinheitin- joukkoja. Ilmatukea tarjosivat 160th SOAR:in AH-6, MH-6, MH-60K, MH-60L DAP and MH-47 helikopterit.

Naval Special Operations Task Force:

- US Navy SEAL Teams 8 and 10
- Special Boat Teams (SWCCs)
- Psykologisia joukkoja
- Siviiliasiaain joukkoja
- Air Force Special Tactics- joukkoja

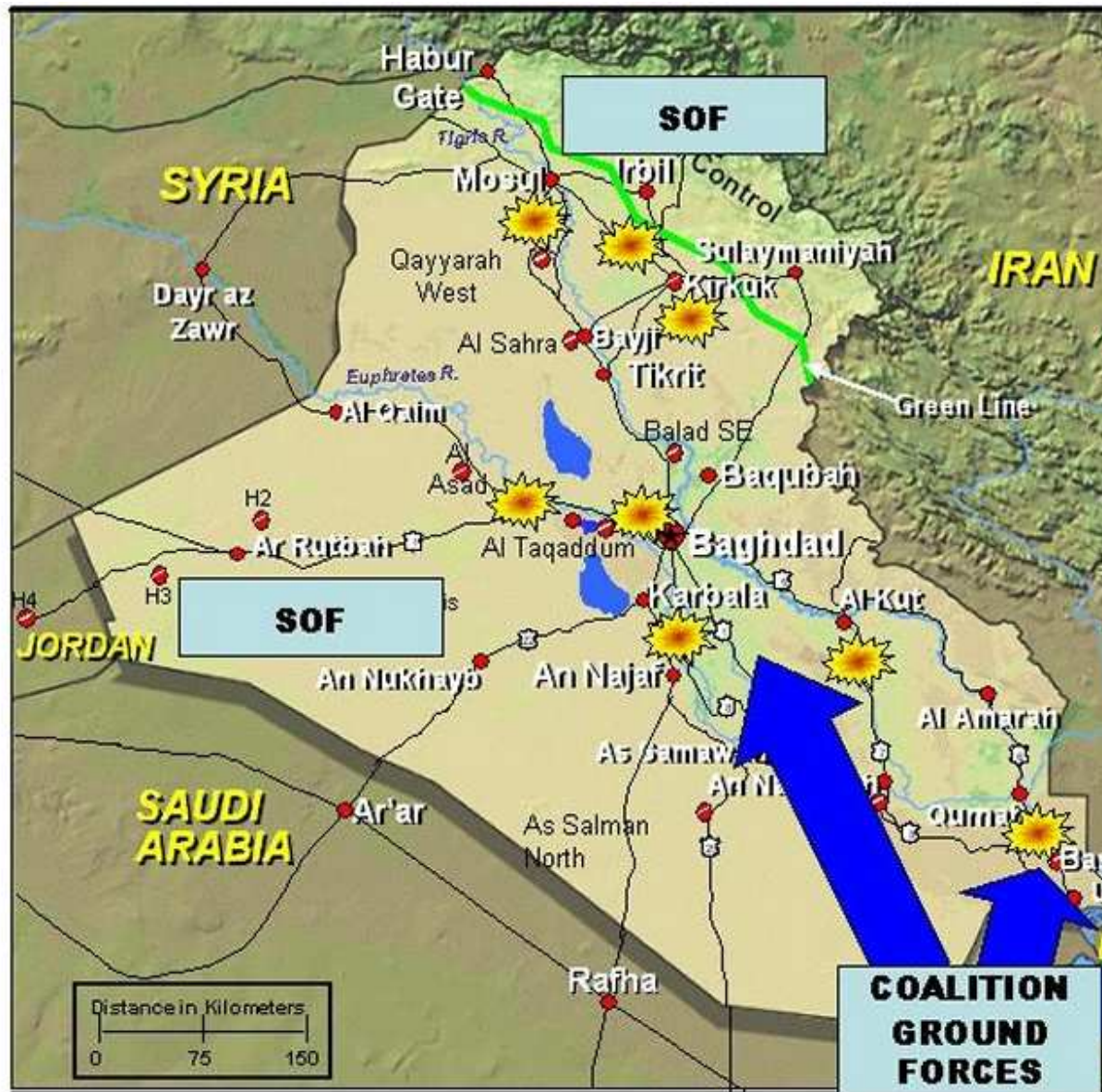
Muiden maiden joukkoja:

- M- komppania, British Special Boat Service (SBS)
- 2 Yksikköä, British Royal Marines
- Puolan erikoisjoukkojen GROM- operaattoreita

5th MEU:in ja 20th Special Operations Squadronin helikopterit tarjosivat taisteluosastolle ilmatukea.

³⁰⁵ Kokoonpanot perustuvat seuraavaan lähteeseen: <<http://www.americanspecialops.com/operations/sof-iraq/>>, 4.3.2013.

Irakin kartta ja OIF:n kannalta tärkeimmät paikat:³⁰⁶

³⁰⁶ US Department of Defence briefing, 25.3.2003.